NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע – זעה זייט 12

דיינט 14 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 44 | Łódź, Niedziela, 21 lutego 1937 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. pocz.1.06 | לאדז, זונטאג פ׳ תשא ו׳ אדר תרצ״ז

די אוואנטורעס אויף די הויכשולן
רעזולטאט פון פראוואקאציעס פון דרויסן
דיסקוסיע אין סיים איבער די בודזשעטן פון אגראר און בילדונגס-מיניסטעריום

וואַרשע, 20 (טעלעפאָניש)

דער סיים האט פרייטאג אפגעהאלטען 2 פלע־נאר־זיצונג אויף וועלכער מען האט געפיהרט א דעבאטע וועגען בודזשעט פון אגראר־מיניסטעריום וו׳דער אמאל איז געקומען צו א רייה אויפ׳ן אגראר־מיניסטער פאניאטאווסקי. דער רעפערענט דעפ. קאמינסקי האט נישט ... צום מיניסטער. פארקעהרט: ער ריהמט די טעטיגקייט פון מ״נ. פאניאטאווסקי, אנווייזענדיג ... די לאגע פון דער לאנדווירט־שאפט ווערט פאמעליך בעסער און דער עקספארט ... א. אז. וו.

... נאך איהם האט גענומען א ווארט דער ... לוביענסקי. ער „באווייזט“, אז מען דארף קיין אגראר־רעפארם און אז די טעטיגקייט ... אגראר־מיניסטעריום איז ווער־ווייס ווי... ראַ... ער עבדיגט זיין רידע מיט דעם, אז ער נישט שטימען פאר׳ן אגראר־בודזשעט, וואס ער ... ארויס אין זאל א האגעל פון צווישענרופען ... פריצים פאטשען איהם בראווא.

די דעפוטאטען וואיטשיק און שימאנסקי רעדען וועגען דער שווערער לאגע פון פויער און דער נויטווענדיגקייט פון אן אגראר־רעפארם. ווייטער רעדען די דעפוטאטען לאזארסקי, שול־... סקי, הערמאנאוויטש און כילא. דער לעצטער ... ארויס געגען די פריצים. ער פאדערט א ... אין ברייטע פארצעלאציע פון פריצישער ערד. דער אוקראינער באלוק איז ארויסגעטרעטען שארף. ער רעדט וועגען דעם, אז אוקראינער מען נישט קויפען קיין ערד פון פארצעלאציע ... מען זעהט נישט ביי דער „סאנאציע“ קיין גוטען ווילען צו רעאליזירען די „אגארע״ ... די אוקראינער.

דעפ. זובזשיצקי פון אסטראוויעץ אגיטירט דעם אגראר־מיניסטער, אז ער זאל אדורכפיהרען א גרויסע ליכע אגראר־רעפארם. די פרוי פריסטאר — זאגט ער — האט פאראיאהרען זיך דערוואָרבען ביי די פויערים א נאמען. צוליב איהר שחיטה־פראיעקט. איצט פרעדיגט זי אזעלכע ווילדע זאכען, אז יעדער איינער פיהלט זיך פון איהר אנטויושט.

אויף דער פארמיטאג־זיצונג רעדט נאך דער שלעזישער דעפוטאט פלאנקא און דער אוקראינער טערשאקאוויעץ. דער לעצטער סטראשעט מיט באל־שעוויזם. אויב — זאגט ער — מען וועט נישט געבען די אוקראינער קיין גלייכע רעכט, וועט וואקסען דער קאמוניזם.

וואַרשע, 20 (טעלעפאָניש)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים איז פאר־טגעזעצט געווארען די דיסקוסיע איבערן בודזשעט פון בילדונגס - מיניסטעריום. צום ווארט האבען זיך פאר־שריבען 31 רעדנער. דער ... דעפוטאט הרב רובינ־שטיין.

דער רעפערענט דעפ. פאמארסקי ווייזט אן, אז דער רעסארט איז ווייט דערפון צו קענען באפרידיגען אפילו די אקטועלסטע באדערפענישען אויפ׳ן געביט פון בילדונג און קולטור.

ווייטער רעדט ער אויס געגען די אלארמי־רענדע קלאגען וועגען דער מאראלי־שער געפאלענקייט פון דער יוגענד. דאס איז לויט זיין מיינונג שטארק איבערגעטריבען. די שטימונג אויף די הויכשולן, איז וואס אמת א שווער־רע, אבער דאס איז העזולטאט פון די פארשידענע בונטען, ביי דער יוגענט. מען מוז אבער געדענקען, אז די יוגענד איז צוזאמענגעוואקסען מיטן לעבען פון עלטערען דור, און א חוץ דעם איז נאך דערין שול־דיג דער קריזיס. די ערציהונג פון דער יוגענד דארף זיין א נאציאנאלע, די יוגענד דארף ערצויגען ווערען מיט נאציאנאלען שטאלץ.

וואס שייך די הויך-שולען איז אלץ וואס איז אוואנטורע א רעזולטאט פון פראוואקאציע פון דרויסען, דאס אקאדעמישע פון פראטעלען כח מוז אבער פאראורטיילט ווערען. אבער מען מוז אויך אפטיילען דאס פראבלעם אליין פון דער אקאדעמישער יוגענד פון די עקסצעסען. דער גרעסטער טייל פון דער יוגענד איז זעהר ארים, און אויפן פאן פון דער נויט און קאנקורענץ פארשפרייט זיך דער אנטיסעמיטיזם ווי אויך דער ראדיקאליזם.

נאכ׳ן רעפערענט פון דעפ. פאמארסקי האט גענומען א ווארט דער בילדונגס - מיניסטער שווענטאסלאווסקי, וועלכער האט בכלל אנגעדייטען, אז אויף די הויכשולען הערשט א שלעכטע אטמאספער. פוילען געפינט זיך צווישען מלוכות אויף מערב און מזרח. מען מוז זיך היטען, אז זי זאל נישט גיין נאך די לאזונגען, וואס קומען פון יענע מלוכות. עס דארפען באקעמפט ווערען די פאראורטייל־ען און די גענענזייטיגע חשדים.

דעפ. גלח לובעלסקי פארזיכערט, אז דער קאטוי־לישער גלח באקעמפט נישט די לעהרער. די גלחים זאגען טאר נישט די לעהרער, וואס פיהרען א קאמף געגען דער רעליגיעזער ערציהונג.

דעפ. לובעלסקי באקלאגט זיך אויך, וואס א סך הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען האבען געענדערט די רעליגיע פשוט בכדי פטור צו ווערען פון זייערע פרויען.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג האט גענומען א ווארט דעפ. האפמאן, וועלכער באריהרט אויך די פראגע פון נייעם פוילישען לאטער, וואס דארף געשאפען ווערען. דעפ. האפמאן זאגט:

דער בילדונגס - מיניסטער האט אנטוויקעלט דריי מעטאדען: די הארמאניע פון שטוב און שולע, פוילישע ערציהונג און ליבע צום פאטערלאנד. עס פעהלט אבער נאך א פערטע מעטאדע און נעמליך דאס איינפלאנצען די ליבע פון איין ביר־גער צום צווייטען. בעת די פוילישע מיליטע־רישע אפטיילונגען האבען זיך ארגאניזירט אין אויס לאנד, האט יעדער זעלנער געטראגען אויפן הארצען א באנד מיט דער אויפשריפט: אלע פרייע מענשען זענען ברידער. די דאזיגע לאזונג וואלט מען געדארפט איינפלאנצען אין די שולען. איצט ווערט צווישען די בירגער און מלוכה געשאפען א פארמיטלונג, דער נייער פאליטישער לאגער. צום דאזיגען לאגער וועלען אבער גאר געהערען בירגער פון פוילישען פאלק. מען וואלט אבער אויך געדארפט זארגען פאר די בירגער פון אנדערע נאציאנאליטעטען. מען דארף עפעס געפי־נען אזוינס, וואס זאל בינדען די בירגער צו דער מלוכה. מען דארף פלעגען די ליבע צום מענש אזוי ארום וואלט מען איינגע־פלאנצט די ליבע צום פאטערלאנד. פאר דער נאציאנאלער יוגענד אויך א סטאטוס דארף מעגליך גע־מאכט ווערען דער צוטריט צו דער פוילישער קולטור און אזוי ארום זי צוציהען צו דער פוילישער מלוכה. דער איצטיגער מצב אויף די הויכשולען מוז ליק־ווידירט ווערען.

די דעפוטאטין פעטשינסקא פראטעסטירט שטארק געגען דעם קאמף וואס עס ווערט געפיהרט געגען פוילישען לעהרער־פארבאנד, מען באשול־דיגט זיי פארגלאז אין פיהרען א קאמוניסטישע טע־טיגקייט. זי פאדערט צו ליקווידירען די כלומרשטע נאציאנאלע יום־טובים, ווי וואלד־יום־טוב. א גרויסע היסטארישע הופט זי ארויס ווען זי ציטירט א רייה לידער, וואס מען צווינגט די קינדער זיך צו לערנען אין די שולען.

„אין ווילנא קומט פאר א פארמעלע מלחמה“
רעדע פון דעפוטאט רובינשטיין אויף דער נעכטיגער סיים-זיצונג

... נעמט א ווארט דער דעפ. הרב רובינשטיין. ... שווער — זאגט דעפ. רובינשטיין — צו זא־... איצט עפעס נייעס וועגען בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום. עס זענען דארט געמאכט ... א סך ענדערונגען, אבער איין ... האט זיך נישט געענדערט: די נע־... באציהונג צום יודישען שול־... צווישען די חלוקים אין פוילען, געפינט ... יודישע רעליגיע אויפן דריטען ארט. אין בוד־... פון בילדונגס - מיניסטעריום געפינט זי זיך ... אויפן לעצטען ארט. מיר האבען א פארצווייגט ... און העלפען אזוי ארום ארויס דער ... אין נויטיגען בילדונג די בירגער אבער מיר בא־... נישט קיין שום אונטערשטיצונג מיט יאהרען ... האבען מיר נאך באקומען א ביסעל געלד פאר ... שולען, — איצט באקומען מיר שוין גאר־...

... יודישע לעהרער זענען באוויזיגט געווארען ... אלגעמיינע שולען, אפילו פון די שולען, וואס ... ספעציעל פאר יודישע קינדער. אויך די יו־... פראפעסיאנעלע שולען ווערען ... אינגאנצען נישט געשטיצט, ... עס ווערען דערויף גענומען ספע־... שטייערן פון פאטענטען.

דעפ. רובינשטיין גייט דאן איבער צו רעדען וועגען דער לאגע אויף די הויכשולען. די לאגע פון ... אקאדעמישער יוגענד, איז אונזער אנגענוי־... ארט. דאס איז פשוט א שרעקלי־... קאשמאר און עס איז באזונדערס ... פיינליך וועגען דעם צו רעדען. אלס ... דעפוטאט. איך געדענק, מיט וואס ... פרייד די יודען אין ווילנא האבען אויפגענו־... דאס עפענען די אוניווערזיטעטען אין ווילנא. ... ווי זעהט איצט אויס אין דער ווירקליכקייט. מען ... אז אויף די הויכשולען לאזט זיך פיהלען דער ... טריסטישער איינפלוס, אבער צו דער דאזיגער

איינפלוס פריוועט שוין איצט א סך ווייטער. דאס וואס עס קומט פאר אין ווילנא איז א סכנה נישט נאר פאר יודען, נאר פאר דער גאנצער מלוכה. אין וויל־נא קומט פאר א פארמעלע מלחמה, אפילו דאראושקאוושער ווילען שוין נישט שטיין צוזאמען מיט יודען. און צו האבען מיר נישט א גרונד אריינצופאלען אין יאוש

ווען דער זעלבער סם ווערט געפרעדיגט אויף פו־דער סיים-טריבונע.

דעפ. באקאן מאכט א צווישען־רוף: איהר הויפט שטעטערונג אן.

דעפ. רובינשטיין פארענטפערט: מיר גלויבען, אז אין די טיפענישען פון פוילישען פאלק געמען זיך די דאזיגע שטימונגען נישט אן. מיר ווארטען ביז דאס

געוויסען וועט ערוואכען, דאן וועלען די וואלקענס וואס פארפינסטערן דעם הארימאנט פארשווינדען און עס וועט ווערען ליכטיג פאר אונז און פאר׳ן פוילישען פאלק. נאך דער רעדע פון דעפ. רובינשטיין איז די ווייטערדיגע דיסקוסיע איבערן בודזשעט פון בילדונגס מיניסטעריום אפגעלעגט געווארען ביז מאנטאג.

סיים זשורנאליסטען „באיקאטירען“ די רעדעס פון די דעפוטאטין פריסטאר

וואַרשע, 20 (טעלעפאָניש)

אויף דער דאנערשטאגדיגער זיצונג פון סיים איז די באקאנטע „שחיטה“־דעפוטאטין מאדאם פריס־טאר, שארף ארויסגעטרעטען געגען דער פרעסע, וועלכע באריכטעט נישט, לויט איהר מיינונג, ווי געהעריג, וועגען די סיים־זיצונגען. די פוילישע פרע־סע צושרייבט זיך נישט פרייט וועגען די אנטיסע־מיטישע רעדעס און די יודישע פרעסע טוט פונקט פארקעהרט. צוליב דעם — האט זי געטענה׳ט, — איז די פוילישע געזעלשאפט נישט ווי געהעריג אינפארמירט וועגען דער ארבייט פון די דעפוטאטען.

די סיים־זשורנאליסטען האבען זיך פון ארויס־טרייט פון דער דעפוטאטין פריסטאר געפיהלט באַ־ליידיגט און עס איז באשלאסען געווארען, אז מען גיט נישט מעהר איהרע רעדעס. אזוי איז אויך טאקע געשעהן. אויף דער פרייטאגדיגער סיים־זיצונג האט זי געהאלטען א רעדע, וועלכע עס האט אבער קיין שום צייטונג אין פוילען נישט דערמאהנט. זי איז דערביי אוועק מיט אן אנקלאגע צום סיים־מארשא־לעק און געדראהט, אז זי וועט אנעהמען מיטלען. עס האט אבער גארנישט געהאלפען. דער סיים־מארשאלעק האט איהר געענטפערט, אז ער האט פאר איהר קיין שום עצה נישט. זי האט דעריבער אפגעדרוקט איהר רעדע אין עטליכע הונדערט עק־זעמפלארען און אויף א העקטאגראף און זיי פארטיילט צווישען דעפוטאטען און גוטע פריינד.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego
Spółki Akcyjnej,
zawiadamia, że biuro „Reklamacje“, przyjmujące zgłoszenia o przerwie w dostawie energii elektrycznej, przeniesione zostaje od dnia 22 lutego r. b. z ul. Targowej 1
na ul. Kilińskiego 72.
Telefon biura „Reklamacje“ Nr. 134-3, — bez zmiany.

פשיטיקער קאסאציע פראצעס וועט פארקומען אין אפריל

וואַרשע, 20 (טעלעפאָניש)

אין העכסטען געריכט איז אריינגעטראגען געווארען די קאסאציע איבערן אורטייל אין פשי־טיקער פראצעס. די קאסאציע פארנעמט 9 בענדער צוזאמען 180 בויגען מאשינען שריפט. דער קא־סאציע פראצעס וועט פארקומען אין אפריל.

אטענטאט אויפן וויצע-קעניג פון אביסיניע

מארשאל גראציאני לייכט פארוואונדעט

ר ו י ם, 20 (ספ. טעל.)

אפיציעל ווערט דא בעשטעטיגט די ידיעה וועגן א אטענטאט, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען פרייטאג מיטאג אין אדיס אבעבא אויפ'ן וויצע-קעניג פון אביסיניען, מארשאל גראציאני.

אין צוזאמענהאנג מיט די גרויסע פייערליכקייט לכבוד דעם ניי-געבוירענעם זוהן פון איטאליענישן טראנפאלגער, האט זיך דער וויצע-קעניג פון אביסיניען מארשאל גראציאני באטייליגט אין דער פייערליכקייט, וואס איז איינגעארדענט געווארען אין אדיס אבעבא. פון המון איינגעבוירענע האט עמיצער געווארפען א האנד-גראנאט, וועלכער האט עקספלאדירט און פארוואונדעט דעם וויצע-קעניג נאר לייכט. שווער פערוואונדעט זיינען געווארען א רייה פערזאן פון דער סוויטע פון וויצע קעניג און דערונטער דער גענעראל ליאטא, ווי אויך דער הויפט פון דער קאפטישער קירכע אבונא צירילא.

ר ו י ם, 20 (ספ. טעל.)

די רוימישע פרעסע רעדט ארום דעם אטענטאט אויפן וויצע-קעניג מארשאל גראציאני.

„טעווערע" באמערקט, אז די געשיכטע פון קאלאניאל מלוכות זענען רייך אין אזעלכע אטענטאטען.

„לאוואראָ פאשיסטא" שרייבט, אז מען דארף נישט די טרויעריגע געשעהעניש איבערטרייבען. דאס איז א אפגעריסענער אינצידענט, וועלכער קען בשום אופן נישט באטראכט ווערען פאר א אויסדרוק פון דער לאגע אין אביסיניען.

„דזשארנאלע ד'איטאליא" שטעלט פעסט, אז דער אטענטאט וועט נישט קענען אויסגעטייטשט ווערען אלס א ערשיינונג פון בונט פון דער אביסינישער באפעלקערונג, וועלכע האט אין גרויסע מאסען מאניפעסטירט איהר טרייקייט צו איטאליען בעת דער לעצטער רייזע פון מארשאל גראציאני איבער אביסיניען.

ב ע ר ל י ן, 20 (ספ. טעל.)

קאנצלער היטלער האט ארויסגעשיקט א טעלעגראמע צו מוסאלינין אין שייכות מיט'ן אטענטאט אויפ'ן וויצע - קעניג פון אביסיניען גראציאני

רעגירונגס-קריזיס אין איראק
ארעסטירט צעהן אפיצירען

ק א א י ר א, 20 (ספ. טעל.)

די צייטונג „אל מוסרי" פערעפענטליכט דעפעשע פון באגדאד, לויט וועלכער געוועזענער בעקיר דיסקי, דער פאקטישער דיקטאטאר אין איראק, האט פעראָרדענט צו ארעסטירען 10 אפיצירען, וואס ווערען בעשולדיגט אין העצען צום בונט. די צייטונג מעלדעט, אז לויט אינפארמאציעס וואס קומט פון פאלעסטינא, האט זיך דער קאבינעט אנגעגעבען אין דימיסיע. דער קעניג האט אבער געווענדעט צום פרעמיער סאיד היקמאט, ער זאל אדורכפיהרען די רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט.

מזל טוב

אונזער חשובן פערוואלטונגס-מיטגליד

ר' יוסף אייזמאן נ"י

און פרוי' תחי'

צו דער חתונה פון זייער ווערטען זוהן

ה' נחמן אייזמאן נ"י

מיט פרל. יוכבד הערשקארן תח'

און דאס יונגע פאר א גליקליך צוזאמענלעבען

ווינשען די פערוואלטונג

פון „מחזיקי חולים" דאָווּבאָרטשיקוב

טארטעז

פון 3 זל. אן

עמפפעהלט אויף

פורים

י. גאמאלינסקי

1 פזשעיאזד 1

טעל. 209-87.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז אונז אפגעשטארבען אונזער היים-געליבטע מוטער, שוויגער און באבע

נ"ע פעסעווישעגראצקא

(פון דערהיים ווינגארט) אין עלטער פון 70 יאהר.

די לויה וועט פארקומען היינט זונטאג, 12 א זייגער פארמיטאג פון טרויער-הויז זאוואדזקא 23, וועגען וואס עס זיינען מודיע די טיפטרויערנדע

י ת ו מ י ם.

ווייכטיג פאר

חתנים און כלות

א רייכען אויסוואהל פון די שענסטע דעקארירטע

משלוח-מנות-קערבע

פון די בעסטע פאלעסטינער, און אויסלענדישע פרוכטען, ווי פארשידענע סארטען פייגען, ... לען און אנאנאס. א ספעציעלע אויסוואהל פון די שענסטע ... באניערן און שאקאלאר, איז באקומען אין דער ...

TALJA Śródmiejska 10

טעלעפ. 188-01

מיינע פריינד רוזשא

און צעשא ראזענבלום

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אייער

שוועסטער נ"ע

דריק איך אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל.

ישראל לובלינער

דעם זצהר חשובן פרעזעס פון דער שידס-קאמיסיע ביים צענטר. ראד-פאר קעהר-פאראיין אבא מילראד צוליב דעם טויט פון זיין אונפערגעסליכע

מוטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען ביילייד.

אין זיין ווייטערדיגער געזעלשאפטליכער ארבייט זאל ער זיין טרייסט געפונען.

די שידס-קאמיסיע.

אונזער ווערטען קאלעגע

לאלעק רעזניק

צוליבן טויט פון זיין אונפערגעסליכע

מוטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

די שילער פון 7-טער קלאס

פון גימנאזיום י. קאצענעלסאן

Dr. med.

...RSZFINKIEL

ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגן

אויף שרודמיעסקא

פראנט, I שט. טעל. ...1-87

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף די פערזאנען, וועלכע שיקאנירען מיך א לענגערע צייט, אז זיי זאלען אפשטעלען זאפארט די שיקאנעס, אין געגענפאל וועל איך נישט פאראנטווארטליך זיין פאר די ווייטערדיגע פאלגען און איבערגעבען דעם ענין דער פראקוראטור.

בעזונדערס פאדער איך אויף דעם ה' שלמה ראזען, אז ער זאל מיך מעהר נישט בעזוכען.

א. פיירשטייז

אכטונג אכטונג

קצבים-קאנצעסיאנערן!

דער לאדזער יודישער

פליישער- און ווארשטענמאכער-צעך

פאדערט אויף אלע מיטגלידער ווי אויך אלע קצבים-קאנצעסיאנערן צו קומען היינט זונטאג, דעם 21/2 ד. י. 10 א זייגער פריה אין ענגלישען זאל פאלודניאווא 10 אויף דער

גענעראל-פערזאמלונג

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאג-ארדנונג איז נויטיג די אנוועזענהייט פון יעדען מיטגליד און קאנצעסיאנער.

די פערוואלטונג.

קמח של פסח

תחת השגחת הראבינאט דפה לודז.

בעקאנטמאכונג פאר לאדז און פראווינץ!

די איינציגע מיהל

„עלעקטראמלין"

איז געכשרט אונטער דער השגחה פון היגען ראבינאט, ס'איז איבריג צופיל צו רעקלאמירען, בעווייל אין דעם זענען אונזערע ג' קונדען איבערצייגט, אז דאס בעסטע און שענסטע זעמעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאר ביי אונזער פירמע „עלעקטראמלין" לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147-40. וועלכע איז פאראנטווארטליך פאר די רעינע און פינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאנג. בעשטעלונגען ווערען שוין אנגענומען פערזענליך אדער דורך טעל. 147-40.

מיט אכטונג

Firma „Elektromłyn" Łódź

Zakątna 47, tel. 147-40.

Dr. med.

TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען ... פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זג ... זשער 11. טעלעפאן ...

נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4...

Dr. med.

P. Braun

ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57

נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.

ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

א בשורה טובה

פאר אלע לאדזער יודי, חתנים און כלות

א רייכער אויסוואהל פון די שענסטע און עלעגאנטסטע

שלח-מנות-קערבער

פון בעסטע פאלעסטינער פרוכטען אויסלענדישע און איינלענדישע איז צו בעקומען צו קאנקורענץ-פרייזען אין דעם פרוכטען-געשעפט

Owocarnia „Europa"

Łódź, 11 Listopada 33, tel. 241-76.

ZAKŁAD MEBLOWY B-ci ORENBUCH

Piłsudskiego 50 pr. of. II w. I piętro.

WYKONUJEMY MEBLE STYLOWE i NOWOCZESNE w/g najnowszych projektów, gwarantujemy solidnem wykonaniem i długoletnią trwałość naszych mebli.

ד"ר העלע...

ספעצ. פאר הויט און וועניר... קראנקהייטען און מענער - ...

טראוגוטא 8, טעל. ...

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8

זונטאג פון 10—2 מיטאג.

פאר פרויען – א ספעציעלער ווארט...

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Niewiążski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט. זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג. ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

געדענקט, ביי

שטשעשליווי

א גרויסער אויסוואהל פון

אריגינעלע בילליגער און

טאמאשאווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואליטעטען

אויף פערשידענע רעשטען

קומט און איבערצייגט אייך!

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראנט II שטאק.

וויכטיג נייעס

פאר לאנג-געקליידעטע בעפעלקערונג!

איהר דארפט שוין נישט טראגען קיין טאנדייט-מלבושים דען איך דער בעוואוסטער געשעפטס-אנפיהרער פון דער בעוואוסטער פירמע ח. מענדראווסקי האב צוליב זיין אפרייזע נאך ארץ-ישראל ערעפענט א געשעפט פון

יודישע לאנגע מלבושים

מיט גוטע בעסטעלטע ארבייט און גאראנטירטע צופרידענהייט אויף פאר נישט טייערע פרייזען ווי טאנדייטער איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער אלערליי יודישע מלבושים אויך גאנצע אויסשטייער פאר חתנים. — אויף פערלאנג מאָס אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה. געדענקט די אדרעס

א. ווארטסקי און י. זיסהאלץ

פולנאצנא 5 אין הויף. סאלידע בעדינונג

הילפיג פאר עלעגאנט געקליידעטע! אין מיין געשעפט ווערט אויסגעפערטיגט מלבושים לויט די נייעסטע פאסאנען.

Dr. med:

BETTE...

ספעצ. פאר אינערליכע און ... קראנקהייטען

נעמט ווידער אן

...rkowska 6, tel. 144-95.

נעמט אן פון 9—11 און פון 4—6

Lekarz-Dentysta

צאהן-ארצט

טאנדאווסקא

האט זיך איבערגעצויגען פון גלובנא 51

אויף פיעטריקאווער 152

טעל. 174-93.

נעהמט אן פון 9 2 נ"מ און 3—8 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 10—1 מיטאג.

דאקטאר

צ. י. פראוו...

אינערליכע קראנקהייטען

זגיערסקא 20, טעל. ...

נעמט אן פון 5—7 אוונט

בלוטיגע אונרוהען אין טבריה

30 פערוואונדעטע יודען און אזויפיל אראבער

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
אין טבריה, זענען היינט פריטאָג, פאָרגעקומען
...טיגע אונרוהען. אין אראבישער המון, ארויסגייענ-
...פון מעטשעט איז באפאלען יודישע דורכגייער.
...ת דעם געשלעג זענען פארוואונדעט געוואָרען עט-
...צעהנדליגע יודען און אראבער. פאָליציי האָט צו-
...שן די אראבישן אָנפאַלער, ארעסטירענדיג איין
...בער, א המון אראבער האָט גענומען אַנגריפען
...פאָליציי-וואַך און אָפּנעשלאָגען דעם ארעסטירטען
...בער. פאָליציי איז געווען געצוואונגען צו בא-
...ן היים געוועהר. איין אראבער איז שווער פאר-
...ונדעט געוואָרען. עס זענען אויך פאַרהאַן איניגע
...וואונדעטע פאָליציאַנטען.
אין טבריה זענען אריינגעפיהרט געוואָרען פאָליציי
...ארקען. פון נאָך 7 א זייגער אין אָוונט איז פאַר-
...טען זיך צו באוויזען אין גאַס.

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
וועגען די בלוטיגע אונרוהען אין טבריה, נעכ-
טען, פריטאָג, ווערען נאָך מיטגעטיילט פאָלגענדע
פרטים:
א המון אראבער ארויסגייענדיג פון מעטשעט האָט
באַשאָטען יודישע דורכגייער מיט שטיינער. אין
שטאָט איז געוואָרען א גרויסע מהומה. אינצווישען
איז אָנגעקומען אַן אויטאָבוס מיט רעוויזיאָניס-
טען, וואָס איז געפאָהרען קיין תל-חי. די אראבער
האָבען אויך דעם אויטאָבוס אָנגעגריפען. די יודען
האָבען געשטעלט א וויכטיגע פאַרטיידיגונג די
אראבער. די אָנגעקומענע פאָליציי האָט צוטריבען די
קעמפענדע צדדים, ארעסטירענדיג בלויז איין אראבער,
און צוריקגעשטעלט די אָרדנונג; א המון אראבער
האָט זיך דאַן ארויסגעלאָזט פאַרזאמעלט און אָנגעגריפען
די פאָליציי, און שיסענדיג פון רעוואָלווערען בא-
פרייט דעם ארעסטירטען אראבער. עס איז דאַן אנט-
שטאַנען א העפטיגע שיסעריי צווישען דעם אראבישען
המון און דער פאָליציי, בעת וועלכער זענען פאַר-
וואונדעט געוואָרען צוויי בריטישע און פאַלעסטינער
פאָליציאַנטען ווי אויך איין אראבער.
בעת דעם ערשטען צוזאַמענשטויס צווישען די
אראבער און די יודען זענען פאַרוואונדעט געוואָרען
30 יודען און 30 אראבער. צוויי יודען זענען שווער
פאַרוואונדעט און איינער פון זיי, וועלכער איז גע-
וואָרען געשטאָכען מיט א מעסער און איז אָפּגעפיהרט
געוואָרען אין שפיטאָל קיין חיפה.
פאַרנאַכט האָבען אראבישע טעראָריסטען זיך פאַר-
זאַמעלט אין די בערג און באַשאָסען דעם יודישען
טייל פון טבריה. מיליטער האָט פאַרטריבען די טע-
ראָריסטען.
צוליב דער הויערנדיגער שפּאַנונג איז אין טבריה
פאַרשטאַרקט געוואָרען פּאָליציי-שטוצפונקטן.

ארעסטירט אראבער און יודען

אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין טבריה

געריכטס-אורטיילען אויף אראבער און יודען. — ווייטערע גע-שעהענישען אין טבריה, — שיסערייען אויף יודישע ישובים

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
...י אראבישע טעראָריסטען האָבען היינט (שבת)
...שאָסען די יודישע ישובים מצפה, כנרת און
...אל-צדק. די טעראָריסטען זענען אָפּגעשטויסען
...ואָרען. קיין קרבנות זענען נישט געווען.
...אָס פּרעס-ביוראָ פון דער א"ידענטיהונג האָט
...ארויסגעגעבען א קאָמוניקאַט וועגען די נעכטיגע
...שעהענישען אין טבריה. אין קאָמוניקאַט ווערט גע-
...זאָגט אז עס זענען פאַראורזאַכט געוואָרען היזקות
...ישע און אראבישע פאַרמעגענס. עס איז אויך
...פעשטעלט געוואָרען, אז בעת די געשעהענישען
...ן אראבער פון די בערג, וואָס ריגלען ארום
...ה, געשאָסען אין שטאָט אריין פון פאַרהעלט-
...מעסיג ווייטע ריסטאַנצען.
...אין צוזאַמענהאַנג מיט די פריטאָגדיגע געשעהע-
...אין טבריה זענען ארעסטירט געוואָרען 3 אראַ-
...און 3 יודען.
...ווי פון די ארעסטירטע אראבער זענען שוין
...אין שנעל-פּראָצעדור געשטעלט געוואָרען פאַרן
...ט. איינער פון זיי איז פאַראורטיילט געוואָרען
...יאָהר און דער צווייטער — צו איין יאָהר
תפיסה.
פאַרן געריכט איז היינט אויך געשטעלט געוואָרען
איינער פון די פאַרהאַלטענע יודען. ער איז פאַרמשפט
געוואָרען צו צוויי חדשים תפיסה. דער משפט פון א
צווייטען יודען איז אָפּגעלייגט געוואָרען.
היינט (שבת) פריה האָבען אראבער באוואָרפען
מיט שטיינער א יודישען אויטאָבוס אין טבריה. דריי
יודען זענען פאַרוואונדעט געוואָרען גלייכצייטיג איז
דורך יודען באוואָרפען געוואָרען מיט שטיינער אן
אויטאָבוס, וואָס האָט געפיהרט אראבער פון חורן.
איין חורנ'ער איז פאַרוואונדעט געוואָרען.
דריי פערזאָן זענען געשטעלט געוואָרען פאַרן גע-
ריכט און צוויי זענען פאַראורטיילט געוואָרען צו
צוויי און איינער — צו איין יאָהר תפיסה.
אין דער צייט פון די נעכטיגע געשעהענישען אין
טבריה האָבען טעראָריסטען געשאָסען די מיליטערי-
שע באַראַקען און הויז געגענד פון טבריה. דאָס מילי-
טער האָט געענטפערט מיט פייער.

ענערגישע שריט אין טבריה

נישט צו דערלאָזען צו ווייטערע אונרוהען

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז פון נצרת געקומען קיין טבריה דער
דיסטריקט - קאָמיסאַר בלעקפאַר, וועלכער האָט אין
דער מוניציפּאַליטעט פון טבריה אָפּגעגעבען א ער-
קלערונג, אז די רעגירונג וועט נישט דערלאָזען צו
קיין ארויסטרעטונגען און וועט תיכף אונטערדריקען
יעדען פרוב פון אונרוהען.
דער שטאָטראַט פון טבריה האָט ארויסגעגעבען
א געמיינזאַמען אויפרוף צו דער אראבישער באַפעל-
קערונג, אין וועלכער זי ווערט אויפגעפאָדערט אָפּצו-
שטעלען דעם באָיקאָט און צוריקצושטעלען די פרידליכע
באַציהונגען. א דאַנק די שריט פון דער רעגירונג און
פון דער מוניציפּאַליטעט באַמערקט זיך שוין א אָנגע-
שפּאַנונג פון דער לאַגע.

פראַן פון א פעדעראַציע

פון אראבישע לענדער אויפ'ן נאָהענטען מזרח?

אראבישע פאָליטישע טעטיגקייט אין זשענעווע. — נייע פאָליטישע געפאַהרען פאַר דעם יודישען אויפבוי-ווערק אין א"י

זשענעווע, (יט"א טעלעגראפיש)
די אראבישע קרייזען אין זשענעווע פיהרען
...טענס א לעבהאַפטע טעטיגקייט שטרעבענדיג
...זאַפען א פעדעראַציע פון אלע אראבישע
...דער אויפ'ן נאָהענטען מזרח.
ווי יט"א דערוויסט זיך פון קרייזען, וואָס
...ען נאָהענט צו די אראבער, זאָל דער געפּלאַנ-
...טער אראבישער בונד ארומנעמען איראַק, סאַודיען,
...ווי אויך סיריען, לבנון און א"י מיט עבר-
...ן. אלס אויסגאַנגס-פונקט זאָל אויסגענוצט
...ן דער אָפּמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרן
...צווישען איראַק און סאַודיען א. ג. „אָפּמאַך פון
...אַראַבישער ברידערליכקייט און פריינדשאַפט" און
...שטרעבט צו „דער אוניפיקאַציע פון דער
...אַראַבישער און איסלאַמישער קולטור". עס ווערען
...גערעכנט בעמיהונגען, אז אויך עגיפּטען
...זאָל צושטעהען צו דעם דאָזיגען בונד. עס איז
...א ספק, צי וועט עגיפּטען זיך דערויף ענט-
...שליסן, אלס בעוויז דאָס אזא מעגליכקייט איז
...נישט אויסגעשלאָסען, זאָל כלומרשט דינען
...פאַקט, וואָס די רעגירונג פון איראַק האָט זיך
...געווענדעט צום סעקרעטאַריאַט פון פעלקערבונד
...אַנ'אָנקינדיגונג פון דעם אריינטריט פון
...עגיפּטען אין פעלקערבונד.
דער געפּלאַנטער אראבישער בונד, וועלכער
...ווי די זשענעווער אראבער פּראָיעקטירען,
...טראָגען דעם נאָמען „בונד פון אראבישע לענדער
...אויפ'ן נאָהענטען מזרח", זאָל זיין ענליך צום
...בונד פון דער קליינער אַנטאַנט" אָדער צו דער
...באַלקאַנישער אַנטאַנט" מיט דעם אונטערשיד,
...די נייע שטאַטען-אינסטיטוציע זאָל אויך
...געבען די מעגליכקייט זיך ארויסצוזאָגן וועגען די
...אינערליכע אַנגעלעגענהייטען פון יעדען לאַנד.
די פערשטאַרקטע פּאָליטישע אַקטיוויטעט
...די אראבישע קרייזען אין זשענעווע רופט
...קאָמענטאַרען אין די קרייזען פון פעלקער-
...בונד און וועקט בעזונדערס וואַכזאַמקייט אין די
קרייזען, וועלכע שטיצען דעם יודישען אויפבוי-
ווערק אין א"י.
נאַטירליך זענען די דאָזיגע פּראָיעקטען נאָך
זעהר ווייט פון אריינטרעטען אין א סטאַדיום פון
קאָנקרעטע פּאָליטישע צוגען, און אויב מען זאָל
אורטיילען לויט ביישפּילען פון דער פאַרגאַנגענ-
הייט, איז דער נייער פּלאַן אפשר נישט מעהר ווי
א פרוב צו רעאַקטיווירען דעם נעגנער. „סיריש-
פּאַלעסטינא-קאָמיטעט" אין זשענעווע, מיט וועלכען
עס פיהרען אַן עטליכע באַנקראָטירטע אראבישע
פּאָליטיקער פון סיריען (בראש מיט'ן עמיר שעקיב
ארסלאַן).

„עס זענען נישט מעגליך קיין שום שטערונגען אויפצובויען די יודישע נאַצי'נאַל-היים"

אויפנאַהמע פאַר לײדי רעדינג אין ירושלים

ירושלים. 20 (יט"א טעלעגר.)
דאָס הויפּט-דירעקטאָריום פון קרן-היסוד האָט
ארויסגעגעבען אַנ'איינדרוקספולע אויפנאַהמע פאַר
לײדי רעדינג. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען
לייב יפה, ד"ר ארטור רופין און יצחק בן-צבי.
די רעדנער האָבען אונטערגעשטראָכען, דאָס טראָץ
אַלעמען — טראָץ די פּאָליטישע און אויך פיזישע
שוועריקייטען און שטערונגען — גצהט דאָס יודי-
שע אויפבוי-ווערק פאָראויס און מען האָט דאָס
זיכערע געפיהל, אז עס קענען בכלל נישט געמאָלט
זיין קיין שטערונגען, וואָס זאָלען דעם יודישען
פאָלק פאַראונמעגליכען זיין היסטאָרישע אויפגאַבע.
אויפצוריכטען די יודישע נאַציאָנאַלע היים אין
א"י. לײדי רעדינג האָט אין ענטוזיאַסטישע ווער-
טער געריהמט די ריזיגע יודישע דערגרייכונגען
און דעם העלדען-גייסט, וואָס בעהויכט די יודישע
ארבייט אין א"י, אונטערשטרייכענדיג די
גויטווענדיגקייט פון נאָך גרעסערער ענטשלאָסענ-
הייט צו דערפיהרען דאָס ווערק צו רוהמרייכער
שלמות, לײדי רעדינג פערענדיגט מיט אַן אַפּעל
צום יודישען פאָלק פאַרטצוזעצען דאָס גרויסע
ווערק פון יודישער ווידערגעבורט אין יודישען
לאַנד.

הלוואה פון 100 טויזענד פונט פאַר תל-אביב

תל-אביב, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
דער שטאָט-ראַט פון תל-אביב האָט דורך
דער באַרקליי-באַנק באַקומען א הלוואה אויף 100
טויזענד פונט. די רעגירונג האָט די הלוואה באַ-
שטעטיגט.
די הלוואה וועט אָפּגעצאָהלט ווערען אין
משך פון 15 יאָהר.

פרעזידענט ווייצמאַן קומט קיין פּאַריז

פּאַריז, 20 (יט"א טעלעגראפיש)
פּרעזידענט ווייצמאַן קומט קיין פּאַריז וואו ער
וועט אָפּהאַלטען א ריי וויכטיגע קאָנפערענצען מיט
די פראַנצויזישע רעגירונגס - פאַרשטייער.

דער ניי-נאָמינירטער דאַנציגער הויך-קאָמיסאַר

קומט מיט א אפיציעלער וויזיט קיין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)
דער ניי-נאָמינירטער קאָמיסאַר פון דער
פעלקער-ליגע אין דאַנציג בורקהאַרדט קומט די
טעג קיין וואַרשאַ בכדי אָפּצוגעבען א אָפיציעלען
וויזיט.

ארויפגעלעגט אדמיניסטראַ-טיווע שטראָפען

אויף א ריי אָרגאַניזאַציעס פון דער פויערן-פאַרטיי

וואַרשאַ. 20 (טעלעפאָניש)
אויף א גאַנצע ריי קרייז-אָרגאַניזאַציעס
פון דער פויערן-פאַרטיי האָט מען ארויפגעלעגט
אדמיניסטראַטיווע שטראָפען פאַר איינאָרדנען אונ-
לעגאַלע געלד-זאַמלונגען אויף צו דעקען די
הוצאות פון דעם אַלפּוילישען פויערן-קאָנגרעס,
וואָס איז פאָרגעקומען אין וואַרשאַ אין חודש
יאַנואַר.

רעפערענט פאַר יודישע ענינים האָפּטקע באַזייטיגט פון אַמט

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)
דער לייטער פון אַמט פאַר יודישע ענינים
אין אינערן-מיניסטעריום אַלעקסאַנדער האָפּטקע
איז דעם 18-טען ה. ח. באַפרייט געוואָרען פון
זיין אַמט און בכלל פון מלוכה-דינסט.

נייער לובלינער פרעזידענט

לובלין, 20 (טעלעפאָניש)
אויף א זיצונג פון שטאָט-ראַט דעם 18 ה.ח.
איז אלס פרעזידענט פון לובלין אויסגעוויילט גע-
וואָרען דער ביזאַיצטיגער וויצע-פרעזידענט באָ-
לעסלאַוו ליסקאָווסקי. עס איז געווען אריינגעטראַ-
גען בלויז איין קאַנדידאַטור. דער פרעזידענט איז
געוואָרען געוויילט מיט בלויז פוילישע שטימען.

שטילער טאָג אויפ'ן מאַדרידער פראָנט

פאַרבאָט פון פרייוויליגע קיין שפּאַניע, נעכטען אין אוונט אריין אין קראַפט

מאַדריט, 20 (ספּ. טעל.)
דער אָוונט־קאָמוניקאַט פון ראַט צו פאַר-
טיידיגען מאַדריד מעלדעט, אַז דער טאָג אויפ'ן
מאַדרידער פראָנט איז אַדורך רוהיג. רעגירונגס־
עראָפּלאַנען האָבען ווירקזאַם באָמבאַרדירט די גע-
וועהר־פאַבריק פון טאָלעדאָ.
פון באַרצעלאָנאַ מעלדעט מען, אַז אויף דעם
מיטעלען אָפּשניט פון מאַראָקאַנישען פראָנט האָט
דאָס רעגירונגס־מיליטער פאַרנומען וויכטיגע סטראַ-
טעגישע פונקטען.
פּאַריז, 20 (ספּ. טעל.)
„האַוואַס" מעלדעט פון וועראַ־קרוז, אז קיין
באַרצעלאָנאַ איז אָפּגעשוואומען דער שפּאַנישער
דאַמפּער „מאר קאַנטאַבריסע" מיט 36 האַרמאַ־
טען, א ריי עראָפּלאַנען, 14000 ביקסען־קוילען
און אויך קאָנסערווען, קליידער און מעדיצין, אַלס
מתנה פון די אַמעריקאַנישע און מעקסיקאַנישע
אָרגאַניזאַציעס.
לאָנדאָן, 20 (ספּ. טעל.)
היינט ביינאַכט טרעט אריין אין קראַפט די
פאַראָרדנונג וועגען פאַרבאָט ארויסצופיהרען פריי-
וויליגע קיין שפּאַניען. וואָס שייך די פּראָיעקטען
וועגען דער קאָנטראָלע אויף דער יבשה און ים,
געפינען זיי, אין הסכם מיט'ן באַשלוס פון נישט־
אינטערווענץ־קאָמיטעט אריין אין קראַפט ערשט דעם
6־טען מערץ.
6־טען מערץ. ווי באַוואוסט, וועט די קאָנ-
טראָלע פון די ברעגעס אַדורכגעפיהרט
מען אַ געוויסע סטרעפע פון די שפּאַנישע ברעגעס.
יעדע מלוכה וועט טראָגען די פינאַנציעלע לאַסטען
וואָס פליסען ארויס פון דער קאָנטראָלע.
וואָס שייך דער קאָנטראָלע אויף דער יבשה,
קומט ווייטער פאַר אַ מיינונגס־אויסטויש צווישען
די דעלעגאַטען פון ענגלאַנד און פראַנקרייך איבער
דעם פּראָיעקט פון קאָנטראָל איבער דער שפּאַניש־
פּאָרטוגאַלישער גרעניץ דורך ענגלישע אָבסערוואַ־
טאָרען. די אַלגעמיינע פּרינציפּען זענען שוין פאַר־
איינהייטליכט געוואָרען, עס האַנדעלט זיך נאָר
וועגען געוויסע אויספיהר־באַשלוסען.

היינט ראַדיאָ־רעדע פון פּולק. קאָ[ץ]

פּראָגראַם־דעקלאַראַציע פון געפּלאַנטען נייעם רעגירונגס־לאַגער

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

היינט האַלב 6 אָוונט וועט פּולק. קאָץ דורכ'ן ראַדיאָ איבערליייענען די דעקלאַראַציע וועגען דער שאַפונג פון נייעם רעגירונגס־לאַגער. ווי די פּאַס־אַגענטור האָט געמאָלדען, וועט די דעקלאַראַציע זיין אין גייסט פון דער רעדע, וואָס מאַרשאַל רידז שמיגלי האָט דעם 24 מאַי פ. י. געהאַלטען פאַר די פאָר־שטייער פון לעגיאָניסטען־פאַרבאַנד.

אַט וואָס מאַרשאַל רידז שמיגלי האָט דעמאָלט געזאָגט צו די לעגיאָניסטען:

צי וואָלט איהר בעגער אויף אַן אָריגינעלער אופן אַרבייטען פאַר פּוילען.

וואָרפט איבערע בליקען אויף אונזערע מזרח און מערב־גרענעצען, און פיהרט אדורך אַ קורצען פאַר־גלייך צווישען דעם, וואָס עס איז ביי אונז און דעם וואָס עס איז דאָ הינטער די מזרח און מערב־גרענע־צען. אין דעם האָזיגען פאַרגלייך וועל איך נישט רעדען צו אייך וועגען סטאַטיסטיק פון דער אינדוסטריע וועגען די, אָדער יענע סטאַטיסטיקעס.

איך וויל בלויז דערמאָנען די אויפמערקזאַמקייט אויף איין מאָמענט — אויף דעם וועג, אויף וועלכען מיר קענען זיכער זיך אויסגלייכען מיט אונזערע שכנים. דאָס איז די פראַגע וועגען אָרגאַניזירען דעם אָנ־פיהרענדיגען ווילען פון די פיהרער.

לאָמיר פאַרגלייכען, ווי דער ווילן זעהט אויס ביי אונז, און ווי ער זעהט אויס ביי אונזערע שכנים.

קאָלעגען, די האָזיגע פאַרגלייכונג איז אונז שטאַרק נישט צום געשמאַק. זי איז גענוג ווייטאָגדיג! צי האָט דער האָזיגער פאַרגלייך נישט אַראָפּגעטריבען דעם שלאָף פון אייערע אויגען, אפילו נאָך אַ טאָג פ ? שטאַרקער איבערגעאַרבייטקייט ?

ווי אַזוי קאָן מען אָרגאַניזירען אַ מלוכה, ווי אַזוי קאָן מען טראַכטען וועגען גרויסע מאַכטען, ווען עס איז אין דער מלוכה, ווען עס איז נישט פאַרהאַן קיין אויטאָריטעט, אייניגער אונפיהרענדיגער ווילע!

איך האַלט, אַז די איינציגע לאָזונג אונזערע, וואָס קאָן זיין אונזער מאָראַלישער יסוד, איז די לאָזונג פון פאַרטיידיגען פּוילען.

דער מאַרשאַל האָט ווייטער אויספירליכער גע־רעדט וועגען דער גרויסער אויפגאַבע פון פּוילען, און האָט זיין רעדע פאַרענדיגט מיט פאָלגענדיגע ווערטער:

עס איז נישטאָ קיין אויסוואַהל. מען דאַרף זיך אַליין זאָגען: דו מוזט האָ שטיין אין די רייען, נעבען אונז, ווי אַ ברודער, אָדער — דו ביזט אינגאַנצען נישט קיין ברודער.

אָבער נעבען אונז מוזען אויך שטיין אַנדערע. איהר מוזט אייך באַמיהען וועגען דעם, אַז נעבען אייך זאָלען שטיין די אַלע, וועלכע האָבען דעם גע־פיהל, אַז זיי פאַרמאָגען אין זיך כוח, און ווילען דעם דאָזיגען כוח אָפּגעבען אין ערליכען דינסט — פּוילען. דעם פאָטערלאַנד, צו דער מלוכה, ווי איינער וויל".

די אויסלענדישע פּרעסע

וועגען דער היינטיגער פּראָגראַם־דעקלאַראַציע פון פּולק. קאָץ

פּאַריז, 20 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פרעסע דריקט אויס אַ לעבהאַפטע פאַראינטערעסירונג מיט דער אויף זונטאָג אָנגעקינ־דיגטער רעדע פון פּילקאָוויניק קאָץ. „ליבערטע" פאַר־עפענטליכט אַ העפעשע וועגען דער באַדייטונג פון דער רעדע פון פּולק. קאָץ. די צייטונג „האָב ליבר" אָרגאַן פון אַרבייטס־מיניסטער פּראָפעסאָר ברענגט אַ ידיעה אונטערן קעפּעל: „פּוילען ערב גרויסע פּאָ־ליטישע ענדערונגען".

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

די דייטשע פרעסע אינפאָרמירט וועגען דער ערוואַרטעטער רעדע פון פּילקאָוויניק קאָץ, און מאַכט פאַרשידענע קאָמענטאַרען און רוקט אַרויס השערות וועגען דער פּאָליטישער באַדייטונג פון דעם דאָזיגען אַרויסטריט.

פערשאַרפטע אויפזיכט ביים אויספיהרען דאָס שחיטה־געזעץ

פאַר אַגיטירען געגען טרייבערן וועט מען שטרענג באַשטראָפט ווערען

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

די „איסקרא" אַגענטור האָט פאַרעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אַז דער וואַרשאַווער רעגירונגס־קאָמיסאַר האָט אַרויסגעגעבען צו די סטאַראָסטעס אינסטרוקציעס מיטן ציל צו פאַרשאַרפען די אויפזיכט פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט איבער דעם האַנדעל מיט פלייש, הגם דאָס שחיטה־געזעץ פאַרפליכטעט שוין פון דעם 1־טען יאַנואַר טרעפט עס אָבער אַן אין דער רעאַליזירונג אויף אַ גרויסען ווידער־שטאַנד מצד די קרייזען, וואָס זענען ווירטשאַפט־ליך פאַראינטערעסירט, אַז עס זאָל נישט אויסגע־פיהרט ווערען:

עס איז פאַראָרדענט געוואָרען, אַז אויב עס וועט ענטדעקט ווערען פלייש פון ריטועלע שחיטה (ספּעציעל „זאַדקעס") אין געוועהנליכע יאַטקעס, אָדער פלייש פון מעכאַנישער שחיטה אין כשרע יאַטקעס, זאָל אויף די שולדיגע אַרויפגעלעגט ווע־רען געלט שטראָף און אַרעסט צוזאַמען.

אַ חוץ דעם שטרענגען באַשטראָפען די פאַר־זאָגען, וואָס זענען שולדיג אין פאַרקויפען נישט געהעריג פלייש אין די יאַטקעס, פאַראָרדענט דער רעגירונגס־קאָמיסאַר שטרענג צו באַשטראָפען די פּערזאָנען, וואָס העלפען דירעקט צו סאַבאָטירען דאָס געזעץ וועגען ריטועלער שחיטה.

אַלזאָ די, וואָס פיהרען אַ אַגיטאַציע געגען טרייבערן די אונטערשטע טיילען פון די בהמות וואָס קויפען און פאַרקויפען גרעסערע פּאַרטיעס ריטועלע פלייש אויף צו פאַרקויפען אין די גע־וועהנליכע יאַטקעס, ווי אויך די, וואָס גיבען זיי אַרויס, אָדער וואָס באַנוצען זיך מיט בעשטעלונגען פון רבנים אָדער שוחטים, וואָס שטעלען פעסט, אַז פראָווינצער פלייש שטאַמט פון ריטועלע שחיטה און קען פאַרקויפט ווערען פאַר דער יודישער באַ־פעלקערונג אין וואַרשאַ.

אורטייל אין וויסאָקאָ־מאַז. פּראָצעס

באַשולדיגטע פאַרמשפּט צו תפיסה פון 6 ביז 10 מאָנאַטען, 5 באַפרייט

לאָמזשע, 20 (ספּ. טעל.)

פרייטאָג איז ביי אַ פולען זאַל און ביי אַ ווייער אָנגעשטרענגטער שטימונג פאַרעפענטליכט געוואָרען דער אורטייל אינם פּראָצעס וועגען די געשעהענישען אין וויסאָקי־מאַזאָוויעצק, וואָס איז דאָ פאָרגעקומען אין משך פון מיטוואָך און דאָ־נערשטאָג.

די צוויי הויפּט־באַשולדיקטע, ווישינסקי און דאָמבראָווסקי זענען פאַרמשפּט געוואָרען צו צען חדשים תפיסה יעדער.

די באַשולדיקטע זלאָטקאָווסקי, נאַלאַשעוויסק, פּראַנצישעק פיליפקאָווסקי און ניעווינסקי — צו 8 חדשים יעדער.

די באַשולדיקטע טימינסקי, קוטשמיעראָווסקי, אָסטראָווסקי, גראַבאָווסקי, האַנילעווסקי וויסאָצק יאַדוויגאַ בעקער – צו 6 חדשים יעדער.

5 באַשולדיגטע (שיצניצקי, סטאַוויערי, לוג־יעווסקי, סטאַנקעוויטש און אַנטאָני פיליפּקאָווסקי) זענען געוואָרען אינגאַנצען באַפרייט.

די תביעה פון די ציוויל־מאַהנער אין דער הויך פון איין זלאָטי אַלס מאָראַלישע אַנטשעדי־גונג, איז באַפרידיקט געוואָרען. פון יעדען פון די פאַרמשפּטע זענען צוגעפּסקנט געוואָרען צו 20 זל. קאָסטען לטובת די ציווילע מאָנער.

די 5 באַשולדיגטע, וואָס האָבען זיך ביזן פּראָצעס געפונען אין תפיסה, זענען אַרויסגעלאָזט אונטער פּאָליציייאישער אויפזיכט.

(באַשולדיגטע זענען אינם וויסאָקיער פּראָ־צעס געווען צוואַנציג; אין באַצוג צו צוויי פון זיי — ביידע פרויען אין דער פּראָצעס אויסגעטיילט געוואָרען, ווייל איינע פון זיי, יוזעפאַ בעקער, איז צוליב קראַנקהייט נישט געקומען צום פּראָצעס, און די צווייטע, לאַניאַק, איז קראַנק געוואָרען באַלד ביים אָנהויב פון פּראָצעס).

סיי די פאַרטיידיגער, סיי דער פּראָקוראָר האָבען אָנגעזאָגט אַן אַפּעלאַציע.

אין די קורצע מינדליכע מאָטיוון צום פּסק דין האָט דער פאָרזיצער צווישען אַנדערען אָנגעוויזען אויף צוויי אומשטענדען צוליב וועלכע דאָס געריכט האָט פאַרמשפּט די באַשולדיקטע צו אַזעלכע פאַרהעלטניסמעסיק מילדע שטראָפען. דאָס זענען — די שטימונג אין מאַרק און דער פאַקט, וואָס די באַשולדיקטע זענען נאָך ביז איצט נישט געווען באַשטראָפט.

דער פּראָקוראָר האָט אין זיין באַשולדיגונגס־רעדע געהאַט געפאָדערט פאַר די צוויי הויפּט־באַ־שולדיגטע צו 2 און אַ האַלב יאָהר און פאַר די איבריגע — צו אַנדערטהאַלבען, צו אַ יאָהר און צו 8 חדשים. אין באַצוג צו פיר באַשולדיקטע האָט ער זיך אַליין אָפּגעזאָגט פון דער באַשולדי־גונג.

אינטערפּעלאַציע אין רומענישען פּאַרלאַמענט

וועגען אָנטייל פון אויסלענדישע דיפּלאָמאַטען אין דער לוויה פון אומגעקומענע פאַשיסט

רומענישער פּרעמיער פּרובט בערוהיגען די עפענטליכע מיינונג

בוקאַרעשט, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פּאַרלאַמענט איז אויפגעהויבען געוואָרען די פראַגע וועגען דעם אָנטייל פון פאָרשטייער פון אויסלענדישע דיפּלאָמאַטישע פאָר־טרעטערשאַפטען אין בוקאַרעשט אין דער לוויה פון די צוויי מיטגלידער פון דער „אייזערנער גוואַר־דע" (היינט הייסט דער דאָזיגער פערבאַנד „אַלץ פאַר'ן פאָטערלאַנד") וואָס זענען אומגעקומען אין שפּאַניען קעמפענדיג אויף דער זייט פון די אויפ־שטענדער.

ווי בעקאַנט, זענען די דער'הרג'עטע באַ־בראַכט געוואָרען קיין בוקאַרעשט, וואו די לוויה איז פאָרגעקומען מיט גרויס פּאָמפּע. אין דער לוויה האָבען זיך אָבער אויך באַטייליגט אָפיציעלע פאָרטרעטער פון די געזאַנדשאַפטען אין בוקאַ־רעשט פון דייטשלאַנד, איטאַליען, בורגאָס־שפּאַניען, פּאָרטוגאַל, יאַפּאַן – און דער דאָזיגער פאַקט איז אין די פּאָליטישע קרייזען אויפגענומען געוואָרען ווי אַ גראָבע פערלעצונג פון די דיפּלאָמאַטישע געבריוכען.

די דאָזיגע פראַגע איז אויפגענומען געוואָרען אין פּאַרלאַמענט, וואו עס איז אַריינגעטראָגען גע־וואָרען אַן אָנפראַגע צו דער רעגירונג. אין נאָמען פון דער רעגירונג האָט געענטפערט דער פּרעמיער טאַטאַרעסקו. ער האָט מודה געווען, אַז דער פאַל איז אַן אומגעוועהנליכער און איז באַוויכער די קומע", אַז די רעגירונג וועט נישט און וואָלט אויך נישט ערלויבט, אַז דאָס זאָל געשעהן. טאַטאַרעסקו האָט צוגעגעבען, אַז די רעגירונג וועט מעהר נישט טאָ־לערירען קיין פרעמדע נאַציִשע און פאַשיסטישע אַריינמישונג אין די אינערליכע אָנגעלעגענהייטען פון רומעניען.

אין צוויי יאָהר אַרום

וועט דייטשלאַנד דעקען איהר גאַנצען געברויך אין בענזין און גומי — אַזוי וויל היטלער

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

אויפ'ן קייזערדאַם אין בערלין איז היינט גע־עפענט געוואָרען די אינטערנאַציאָנאַלע אויטאָ־אויס־שטעלונג. געעפענט די אויסשטעלונג האָט קאַנצלער היטלער. צווישען אַנדערען האָט ער ערקלערט, אַז אין משך פון צוויי יאָהר וועט דייטשלאַנד זיין אונ־אָפּהענגיג פון אויסלאַנד אין איהר געברויך פון בענזין און גומי. די אומאָפּהענגיגקייט פון דער אויטאָ־אינדוסטריע מוז פאַר יעדען פּריַז דערגרייכט ווערען און די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע מלוכה וועט וואַכען איבער דעם אַדורכפיהרען פון דעם דאָזיגער אויפגאַבע.

9 פּערזאָן קיין קאַרטען בערז[ע]

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט אָפּ־געשיקט קיין קאַרטוז בערעזאַ מאַריאַן ל... פון דאָמבראָוואַ גורניטשאַ, יוסף נויבערג פון ...דין, וואַלענטי אָסוכאַ פון קאַזימיעזש, קאָנס... פּאַרעמבסקי פון סטרזשעמעשיץ און משה ש... פון בענדין.

לעאָן פּאַסטערניאַק, וואָס איז געכאַפּט... טירט געוואָרען איז איבערגעשיקט געוואָר[ען] קאַרטוז בערעזאַ, צוזאַמען מיט פּאַסטער... זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין בערעז[א] ליטעראַטען: מ. ראַקאָווסקי, נ. טיקאָזינסקי א... וואַלד.

אַלקוש, 20 (טעלעפאָניש)

די זיכערקייטס־מאַכט פון אַלקושער פּ... האָט אַוועקגעשיקט קיין קאַרטוז בערעזא... איינוואוינער פון וואָלבראָם יעקב ריינשטיין... גיסלאַו גאַרדילאַ און קאַראָל דידאַק פאַר... מלוכה'שער טעטיגקייט צווישען אַרבייטסל... וואָלבראָם.

פון לאָדז זענען אָפּגעשיקט געוואָר[ען] קאַרטוז בערעזע יוזעף שעטשקאַרעק פון ק... פּאָוויאַט, סלאַוויק יוזעף פון ראַדאָמער פּ... יעקב שטולמאַן און זעליג זילבערבערג פון לישער פּאָוויאַט.

ווילנא, 20 (טעלעפאָניש)

פון ווילנא זענען אָפּגעשיקט געוואָר[ען] קאַרטוז בערעזע נחום פּאָזניאַק, חיים שו... מיכאַל טשאַרנעצקי און קאָנסטאַנטי סיבאַטש.

די נאַצי־ממשלה אין מעמ[על]

קאָוונע. (יט"א) אין משך פון דער ... צייט האָט די מעמעלער זעלבסטפאַרוואַלטו[נג] עם הערשט אַ נאַציִשע מעהרהייט, זיך גענומ[ען] לעבוויז אַרויסצושטופען פון דער שטאָט ד[י] האַנדווערקער. עס זענען שוין פאָרגעקומ[ען] רערע פאַלען ווען יודישע בעלי־מלאכות, וואָס מען זייט יאָהרען אין מעמעל האָבען פלוצי[נג] מען אַ מיטיילונג אַז זיי איז פאַרבאָטען צו ... טיגען זיך מיט זייער פאַך. עטליכע פון די ... סער האָפען די פאַראָרדנונג פון דער ... יעלבסטפאַרוואַלטונג אָנגעקלאָגט אין געריכט ... פּראָצעס געוואונען. די נאַצים זענען אָבער נישט נתפּעל געוואָרען און פאַראָרדענט ד... לער פּאָליציי וואָס באַשטייט אויך פון דייטש... אין אונטערוואַרפען דער דייטשער זעלבסטפ... טונג, פּשוט אָפּצונעמען ביי יודישע האַנ... זייערע מכשירים און זיי צו וואָרענען אז אין ... זיי וועלען האָך ווייטער אַרבייטען, וועט ... האַרב באַשטראָפען אויפן אַדמיניסטראַטיו... די פּאָליציי האָט דעם באַפעהל אויסגעפיהרט ... די בעלי־מלאכות אָפּגענומען אַלע זייערע מכשי... ווערקצייג. מעהרערע האַנדווערקער, וואָס לע... טעגליכער פּרנסה, זענען אוליב דער דאָזיג... זעצליכער האַנדלונג געבליבען פּשוט ברויט...

צוזאַמענפאָר פון געוועז[ענע] תלמידים

פון דער סלאָבאָדקער ישיב[ה]

קאָוונע. (יט"א) די טאָג איז אין ד... באָדקער ישיבה פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָר ... געוועזענע ישיבה תלמידים. אין צוזאַמענפא... פען זיך באַטייליגט מעהרערע רבנים פון לי... דרייסיג רבנים פון אויסלאַנד, וועלכע האָבע... געהערט די רעדעס פון סלאָבאָדקער ראש־ישי... יצחק אייזיק שער. פון מנחם הרב ר' אבר... רזוענסקי און פון סלאָבאָדקער רב הרב זלמן ... סקי.

Dr. Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02

נעמט צו פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9

Dr. Różaner

9 נאַרוטאָוויטשאַ 9

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בײַ[טאָג] און פון 5 ביז 8 אָוונט.

דער פאַרלעצטער אַקט

היינט אַרום האַלב 6 אַ זייגער האָט דורכ'ן ראַדיאָ האַלטען אַ רעדע דער געוו. וויצע־פינאַנץ־מיניסטער, געוו. פּרעזעס פון באַנק פּאָלסקי, הויפּט־קאָמענדאַנט פון לעגיאָניסטען־פאַרבאַנד, אַדאַם קאָץ. דער קאָמוניקאַט וועגען דער דאָזיגער פראַגע אַנט־האַלט שוין אַ געוויסען פּראָגראַם, ווייל ער זאָגט, אַז די פּראָגראַם־דעקלאַראַציע דאַרף בילדען דעם יסוד פון קאָנסאָליזאַציע פון אַלע שעפערישע כחות פון פּוילישען פאָלק. מיר האָבען אַלזאָ אַ דייטליכע פעסטשטעלונג, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען אַ נאַציאָ־נאַלער אָרגאַניזאַציע, וואָס נעהמט אַרום נאָר דאָס פּוילישע פאָלק, און נישט אַ מלוכה־אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל אַרומנעהמען אַלע נאַציאָנאַליטעטען אויפ'ן שטח פון דער פּוילישער רעפּובליק.

דאָס האָט זיך בולט אַרויסגעוויזען פון די רעדעס פון וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי אויף צוויי זיצונגען פון דיסקוסיע־קלוב פון די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, אַנטיילנעהמער אין די קאַמפּפען פאַר דער אומאָפּהענגיגקייט.

אין דעם מאָמענט האָט דאָס אַנאַליזירען, קריטיקירען אָדער אַרויסזאָגען וועלכע עס איז השערות וועגען דאָזיגען פּראָגראַם שוין נישט קיין באַדייטונג. די השערות וועלען צוקלאַפּט ווערען אָדער זיך באַ־שטעטיגען היינט האַלב 6 אַ זייגער.

דאָס, קען זיין, האָט גורם געווען, אַז די לעצטע זיצונג פון דיסקוסיע־קלוב איז נישט געווען צאָהלרייך, אַז עס זענען שוין נישט געקומען פיל דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, אַז עס זענען נישט געקומען קיין געסט. אויף די פריהעריגע זיצונגען איז געווען טומלדיג. עס זענען נאָר נישט אויסגעווען די פאַרשטייער פון אַ באַשטימטער גרופּע, וועלכער עס האָט זיך געדוכטען, אַז דאָס נייע וועלכען עס איז לאַגער וואַרפט אַ שאָטען אויפ'ן ווערק פון פּולקאָווניק סלאַוועק.

איצט, ווען די פראַגע איז שוין געוואָרען ...דירען, טראָגט זיך איבער דער שווערפּונקט פון סיים אין אַנדערע אינסטאַנצען. דעריבער האָט די דיסקוסיע, וואָס איז פאָרגעקומען דאָנערשטאָג אין אָוונט אויף דער זיצונג פון דיסקוסיע־קלוב, נישט אַריינגעטראָגען קיין שום נייע מאָמענטען. מען האָט זיך גיכער געפרעגט, ווי דיס־קוטירט.

דעם פאַקט פון פאַרעפענטליכען די דעקלאַ־ראַציע, האָט מען געוואָלט צוזאַמענבינדען מיט עפּעס יאָהרטאָג, נאָמענטאָג, אָדער אַנדערע געשעהע־נישען.

איינגע האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דאָס וועט קומען צוזאַמען מיט'ן אַריינטראָגען די אינ־ווע־סטיציע־געזעצען אין סיים, אַז דער וויצע־מאַר־שאַלעק וועט פון דער סיים־טריבונע פאָרלייענען די דעקלאַראַציע. אין דער רעדע פון וויצע־פּרעמיער איז אַפילו געווען אַן אַלוזיע צום איבערברעכ'ס מאָ־מענט אויפ'ן פּאָליטישען געביט.

די אינוועסטיציעס און אַנדערע געשעהענישען האָבען געזאָלט דינען ווי אַן אַריינפיהר צום דאָזיגען אַקט. אַפילו די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט פון דעם מיניסטעריום האָט אָנגענומען אַנדערע פאָר־מען ווי אין פאַרגאַנגענעם יאָהר. מען האָט שוין נישט גערעדט נאָר וועגען זיכערקייט, נאָר אויך וועגען די פּראָבלעמען פון דער אינערליכער פּאָליטיק, וועגען די פראַגען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וועגען ענדערען דעם קורס לגבי דעם ווייסרוסישען פאָלק. עס זענען אויך געווען בולטע באַוואָרענישען פון פאַרשטייער פון די נאַפּראַוויאַטשעס, דיעפּ. ...ינסקי וועגען די ערקלערונגען פון וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי אויף דער זיצונג פון דיס־קוסיע־קלוב. דער רעדנער האָט אונטערגעשטראָ־כען די באַדייטונג פון דער מלוכה, און וואָס איז וויכטיגער, ער האָט געפאָדערט אַ קאָרעקטור פון וואַל־סיסטעם דורך איינפיהרען אַלגעמיינהייט.

...ע אָבער האָט זיך געדוכטען פון וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי'ס דעקלאַראַציע, אַז גייענ־דיג אויף דער ליניע פון ווייטערדיגען פאַרשטאַרקען די אויטאָריטעט פון דער מלוכה, וועט דער קומענ־דער לאַגער גיכער אָפּרוקען אויפ'ן צווייטען פּלאַן די גאַנצע פּראָבלעם פון פאַרשטייערשאַפט אין סיים, ווי זי עקזיסטירט ביז איצט, אַז ער וועט זוכען צוגעפּאַסטע מענשען, וואָס וועלען אויף זיך נעהמען די רעאַליזאַציע פון פּולקאָווניק קאָצ'ס דעקלאַראַציע אין אַן אָרגאַניזאַציאָנעלער פאָרם, אַ־זעלכע מענשען, גאַנץ מעגליך, וועלען מיט זיך פאַרשטעלען די ביז איצט עקזיסטירענדע אינסטי־טוציעס.

אין יעדען נייעם שריט פון דער רעגירונג, אָנהייבענדיג פון נישט באַשטעטיגטען נאָרבערט באַר אַלס שטאָט־פּרעזידענט פון לאָדז, ענדיגענדיג מיט אָננעהמען די דימיסיע פון שול־קוראַטאָר ...צקי, מיט'ן באַפרייען די אָפּגעזאָנדערטע פון בערעזאַ, האָט מען כמעט שוין געפיהלט די ווירקונג, אין הסכם מיט די קומענדיגע ...ק.

אין סיים האָט זיך געשאַפען אַ שטימונג עפּעס אַ מערקווירדיגער ערוואַרטונג. די דע־פּוטאַטען האָבען זיך אַזוי ווי צוריקגעצויגען פון דער דיסקוסיע, אָפּלייגענדיג אַלץ אויף די קומענדיגע ...ק. מען האָט גערעדט שעפּטשענדיג, טראַכטענ־דיג וועגען גורל פון סיים און סענאַט אין נייעם צונויפשטעל פון די פאַרהאַלטעניסען.

אַלץ קומט אַלזאָ פאָר אַזוי ווי אין וויס־פּיאַנסקיס „חתונה", אין דער ערוואַרטונג פון דעם קלאַנג פון וואָרט און סאַט, אויף דער לאָזונג פון כאָכאָל'ס ...יהאָראַ. מען האָט די דעפּוטאַטען צוגעגרייט צו דער רעדע פון וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי. מען האָט צוזאַמענגערופען צום אַפּעל די קרייז־קאָמענדאַנטען פון לעגיאָניסטען־פאַרבאַנד, מען האָט צונויפגערופען די קאָמענדאַנטען פון „סטושעלעץ". איצט דאַרף נאָך פאָרקומען די אָנשטרענ־גונג פון געפאַהר, עס זענען שוין איבערגעציבענט גע־וואָרען די באַציהונגען צום אוקראַאינישען און ווייס־רוסישען פאָלק, עס זענען שוין פאָרמולירט גע־וואָרען די יסודות פון דער פּאָליטיק אין דער יודען־פראַגע.

דער גאָלדענער האָרן דאַרף אָנקינדיגען די פאַרשטאַרקונג פון אויטאָריטעט, די לאָזונג פון געזעלשאַפטליכער סאָלידאַריטעט. די בירגערליכע פרייהייט וועט נאָך שטאַרקער אונטערגעאָרדנט ווע־רען די מלוכה־אינטערעסען.

נאָך מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק זענען פאָרגע־קומען קאָנגרעסען פון פּ.פּ.ס., און דער פּויערים־פּאַרטיי, עס האָט זיך געדוכטען, אַז אין דעם גע־היימנישפולען מאַרש צו דער שאַפונג פון דעם נייעם לאַגער, וועלען איינגעשפּאַנט ווערען די אויבענדער־מאָהנטע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען געמעלדעט זייער צוטריט צו דער לאָזונג פון לאַנד־פאַרטיידי־גונג. וואָס וועט מיט זיי געשעהען נאָך דער רעדע פון וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי?

וועגען די אַלע ענינים וועלען מיר זיך דערוויסען היינט. דער צווייטער צד וואַרט. די איניציאַטיוו געהערט צו די מאַסגעבענדע קרייזען, וועלכע געהען איבער אין אַ קאָנטער־אָפענסיווע.

די אָפיציעלע אָנקינדיגונג קלינגט באַשיידען. די דעקלאַראַציע וועט פאַרעפענטליכט ווערען דורכ'ן ראַדיאָ, הגם די אַפּאָטראָפּסים פון נייעם לאַגער זעהען אין דעם טאָג ווי אַן אָנזאָג פון אַפּעל.

רעגין

ווידער די פראַגע וועגן קאָלאָניעס

פון לעאָ קעניג

ס'האָט אייגענטליך געדאַרפט זיין פאַרקעהרט: דווקא די קאָלאָניאַל־אָרימע פעלקער וואָלטען גע־דאַרפט זיין אַמפריינדליכסטען צו יודען ווי צו אַ פאָלק וואָס איז אָרימער פון די אָרימסטע פעלקער, (און זיי שרייען דאָך נאָך העכער פון אונזערע איי־גענע עקסטרעמסטע נאַציאָנאַליסטען אַז מיר יודען זענען אַ באַזונדערע נאַציע).

אויב פעלקער ווערען שוין איצט יאָ צוטיילט אויף אָרים און רייך, אויף די וואָס האָבען קאָ־לאָניעס און די וואָס האָבען נישט, דאַרפען מיר יו־דען דאָך זיין די מיוחסים צווישען די אָרימע פעלקער.

מיר זענען דאָך עפּעס די אמת'ע „נאַציאָנאַלע פּראָלעטאַריער": מיר האָבען דאָך אַפילו נאָך נישט קיין „נאַציאָנאַלע היים" — קיין אייגען שטיקעל לאַנד. וואָלטען דאָך היסט עס אַט די „אָרימע נאַציעס" ווי צום ביישפּיל דייטשלאַנד, פּוילען און ביז לעצטענס אויך איטאַליע. וועלכע ווילען ווי־זוט אויס מאַכען אַ „אַליאַנס" פון די נאַציאָנאַלע „העוו־נאָטס" געגען די קאָלאָניאַל רייכע פעלקער, געדאַרפט אַריינעהמען יודען אַלס אַ פאָלק אין זייער קאָן אַריין.

אַט די נאַציעס („וואָס נויטיגען זיך אַזוי אין קאָלאָניעס צוליב עקאָנאָמישע און נאָך מעהר צוליב פּרעסטיזש מאָטיוון), וואָלטען דאָך געדאַרפט האָבען אַ שטיקעל כאָטש סימפּאַטיע פאַר דעם פאָלק, וואָס האָט נאָך אַלץ גאָרנישט.

אַזוי וואָלט עס היסט עס געדאַרפט זיין על פּי שכל צי על פּי לאָגיק. מ

„פּראָלעטאַרישע נאַציעס, פעלקער וואָס האָ־בען קיין אייגענטום פאַראייניגט אייך" און דאָס פּראָלעטאַרישסטע פון אַלע פעלקער וואָלט זיכער זיי פאַרשטאַנען און מיטגעפיהלט:

אָבער נויט — אמת'ע און אָנגעשטעלטע — ווייסט פון קיין לאָגיק און יושר נישט. נויט רעאַ־גירט ס'רוב דורך אינסטינקטען און פּרימיטיווע אינ־סטינקטען.

נויט איז מיאוס... — איז דאָ אַ גלייך וואָרט. נויט ווייסט נישט פון קיין דזשענטעלמענישקייט, און איין קבצן האָט פיינט דעם צווייטען קבצן — ווער שמועסט ווען יענער איז נאָך אָרימער פון איהם.

און אַט דער פּסיכאָלאָגישער אמת ווייזט זיך נאָך מעהר בולט אַרויס צווישען פעלקער, צווישען סאָציאַלע קבוצים. זעהען מיר טאַקע דערפאַר ווי דווקא די אַזוי גערופענע אָרימע און באַליידיגטע פעלקער, אַט די וואָס האַלטען אין איין שרייען אַז זיי דאַרפען לופט און זון אום נישט דערוואָרגען צו ווע־רען, זענען די מיינסטע אַנטיסעמיטישע; און דווקא די אַזוי גערופענע רייכע פעלקער, לאָזען מעהר ווייניגער זייערע יודען, זייערע „מינאָריטיס" צורוהע.

נישט דערפאַר פאַרשטעהט זיך, ווייל זיי די קאָלאָניאַל רייכע פעלקער זענען קולטורעלער און יושר'דיגער, נאָר פּראָסט פּשוט ווייל ס'איז זיי בעסער ווי די אַנדערע פעלקער, און זיי קענען אַזוי צו זאָגען „אַפאָרדען" צו זיין לייטישער.

נאַציאָנאַלע אָרימקייט איז מיאוס און שרעקליך, ענגהאַרציג, זיי, די אָרימע פעלקער לאָזען שטענדיג אויס זייער האַרץ, ספּעציעל ווען זיי ווערען דערצו געהעצט פון זייערע „פיהרער" און שטאַטסלייט, צו די נאָך שוואַכערע פון זיי מינדערהייטען. צוליב עקאָנאָמישע טעמים און אויך צוליב דעם דראַנג צו באַפרידיגען דעם נאַציאָנאַלען עגאָאיזם, וועלכע זוכט דאָך אַ אויסדרוק פון שטאָלץ און גבורה.

אז מען קען נישט באַווייזען די אייגענע גבורה פאַר שטאַרקע, טוט מען עס בנוגע צו שוואַכע. און פּונקט פאַרקעהרט. אַ מעהר־ווייניגער נאַציאָנאַלע זעלבסט צופרידענהייט קען זיך ערלויבען צו זיין טאָלעראַנט ליבעראַל און אַפילו דעמאָקראַטיש. איז דערפאַר טאַקע פאַר אונז אַזוי ספּעציעל פּיינליך קלאָר פאַר וואָס דייטשלאַנד און פּוילען זענען איצט אַזוי פּרימיטיוו און קאַטאַסטראָפאַל אַנטיסעמיטיש, און שפּילען אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק די ראָלע פון'ם קאַזאַק הנגזל. פאַר דער גאַנצער וועלט געוואָלדעוועט מען הויך וועגען דעם אַז זיי זענען באַליידיגט און באַגזלט, אַז עס פעהלט זיי אויס לופט צום לעבען, און צו דער זעלבער צייט האַלטען זיי דעם יודען ביים גאָרגעל ביז צום דער־וואָרגען.

פאַר דער גאַנצער וועלט מאַכט מען אַ יראת שמים פּנים פון באַליידיגטע און צו דער זעלבער צייט טרעט מען אַליין מיט די ברוטאַלסטע יונקערישע שטיוועל די אייגענע יודישע בירגער — בירגער פון דור דורות.

די קאָלאָניאַלע פראַגע שטעהט איצט „ברומו של עולם". און זי וועט מוזען ווי עס איז געלעזט ווערען, אַ וועלט מלחמה זאָל אויסגעמיטען ווערען.

די העזה'דיגע „אָרימע נאַציעס" — און אָרימ־קייט איז העזה־אָפט נאָך העזה'דיגער פון עשירות — דראָהען מיט די פויסטען און שרייען זיי מוזען האָבען קאָלאָניעס, און ריבענטראָפּ שרייט „הייל היטלער" אין קאָלאָניעס". די נאַציס סטראַשען מיט אַ „אויפרייסונג".

ווי אַזוי וועט אָבער די שווערע קאָלאָניאַלע פראַגע איצט געלעזט ווערען? וועלען די רייכע פעל־קער געפינען אַ מיטעל ווי עקאָנאָמיש און פּאָליטיש מעהר ווייניגער צו באַפרידיגען אַט די קאָלאָניאַלע אָרימע און הונגעריגע פעלקער? און וועט מען סוף כל סוף דייטשלאַנד נישט מחזיר אין וועלכער ס'איז פאָרמע נאָכגעבען?

און ענדליך, די ריין פּרינציפּיעלע פראַגע — דאַרף אַזאַ גרויס און שטאַרק פאָלק ווי דייטשלאַנד האָבען קאָלאָניעס ביי דער איצטיגער הערשענדער נאַציאָנאַלער עקאָנאָמיק?

ווי סימפּאַטיש אונז יודען זאָל נישט זיין די טענה פון די געגנער אַז „אַ רשעים צי אַ נאַציע, וואָס באַהאַנדעלט אַזוי געמיין און באַרבאַריש די אייגענע בירגער האָט קיין מאָראַליש רעכט נישט צו האָבען קאָלאָניעס", ווייסען מיר אָבער און געדענקען נאָך בעסער אַז ס'רוב אָרימע און באַליידיגטע פעל־קער זענען די מיינסט אַנטיסעמיטיש, אַז מינדער־הייטען ווערען אַמשווידערליכסטען פאַרפאָלגט דווקא דורך די אָרימע און באַליידיגטע פעלקער: און אַז ליבעראַליזם און טאָלעראַנץ זענען אוממעגליך אין די לענדער וואָס שמאַרצען פּסיכאָלאָגיש און עקאָ־נאָמיש פון נאַציאָנאַלע קריוודעס, און ממילא שוין פון אַ זאָאָלאָגישען שאָוויניזם.

טראַגישער גורל פון די נאַציאָנאַל־ע מינדערהייטען אין רומעניען

עקסטערמינאַציעס פון דער רומענישער געזעצגעבונג און שאָוויניסטישער קרייץ־צוג געגען אַלע „נישט־עטנישע רומענער"

ווין (יט"א) אַ ספּעציעלער יט"א־קאָרעספּאָנדענט האָט לעצטענס דורכגעפיהרט אַ גרינדליכע אונטערזוכונג פון דער לאַגע פון דער יודישער מינדערהייט אין רו־מעניען. אין זיין באַריכט שרייבט דער יט"א־קאָרעספּאָנדענט צווישען אַנדערע:

די לאַגע פון די מינדערהייטען אין רומעניען, קודם כל פון דער יודישער מינדערהייט, איז פול מיט געפאַהרען און דראָהונגען.

די שלום־טראַקטאַטען, אויף וועלכע רומעניען בערופט זיך תמיד ווען זי שטעלט זיך געגען די פאָר־דערונגען פון איהרע שכנים וועגען רעווידירען די רומענישע גרענעצען, זענען פאַר רומעניען נישט מעהר ווי אַ שטיקעל ווערטלאָז פּאַפּיר, ווען עס האַנ־דעלט זיך וועגען די רעכט פון די מינדערהייטען, אין דעם דאָזיגען צושטאַנד איז די לאַגע פון די מינדער־הייטען אַ טראַגישע.

דער יט"א־קאָרעספּאָנדענט האָט געזאַמעלט צוו. אַנדער. פאָלגענדע דאַטען און פאַקטען:

אין רומעניען איז ביי היינטיגען טאָג כמעט נישטאָ קיין אַרבייטסלאָזיגקייט. די אָפיציעלע סטאַ־טיסטיק שאַצט די גאַנצע אַרבייטסלאָזיגקייט אויף 50 טויזענט; און אויב אַפילו מען זאָל אָננעהמען, אַז נעהנטער צום אמת איז די ציפער פון לערך 87 טוי־זענט אַרבייטסלאָזע, וועלכע עס גיבען אָן די עקסטר־רעמע רומענישע נאַציאָנאַליסטען, זענען אָבער אויך די לעצטע מודה, אַז די דאָזיגע ציפער נעהמט אַרום נישט בלויז רומענער, נאָר אויך די נאַציאָנאַלע מינ־דערהייטען. שוין די דאָזיגע ציפער באַווייזט, אַז די נאַציאָנאַליסטישע אַגיטאַציע האָט זיך נישט צו בערופען אויף קיין ווירטשאַפטליכע מאָטיווען און מוז אָפּערירען אויסשליסליך מיט אַרגומענטען פון פּאָליטישער נאַטור.

פאַר דער מלחמה האָבען די רומענער אין דער אַדמיניסטראַציע פון דער פריהעריגער טראַנסילוואַניען געשפּילט אַ זעהר אונבאַדייטענדע ראָלע. זייער אַנטייל אין עפענטליכען דינסט האָט זיך געוואַקלט פון 2 פּראָצ. (אין פּאָסט און טעלעגראַף) ביז העכסטענס 10 פּראָצ. (אין דער מוניציפּאַליטעטען־אַדמיניס־טראַציע). אין דער אַדוואָקאַטור, געריכטס־וועזען, און נאָטאַריאַט האָט דער אַנטייל פון רומענער נישט איבערגעשטיגען 5,5 פּראָצ., בעת 94,5 פּראָצ. האָ־בען אויסגעמאַכט אין די דאָזיגע באַרופען אונגאַרן, דייטשען און יודען. נאָך דער מלחמה האָבען זיך די פערהעלטענישען אין טראַנסילוואַניען ראַדיקאַל גע־ענדערט לטובת אַן איבערוויגענדער איבערגעוויכט פון די רומענער.

לויט דער אָפיציעלער סטאַטיסטיק פון דער רומע־נישער יוריסטען־קאָרפּאָראַציע באַטרעפען די רומע־נער אין גאַנצען לאַנד 77 פּראָצ. אין אַלע יורי־באַרו־פען, בעת די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען מאַכען אויס בלויז 23 פּראָצ.

עס פעהלען נישט קיין סמנים, אַז די אָפיציעלע רומענישע פּאָליטיק שטרעבט צו דער איינפיהרונג פון „נומערוס נוללוס" פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פאַרשיידענע געביטען פון עפענטליכען לעבען.

די פעדעראַציע פון די רומענישע יוריסטען־פאַר־באַנדען האָט אַ גענעראַל־קאָנפערענץ, וואָס זאָל באַטראַכטען דעם אופן, אויף וועלכען עס וועט מעג־ליך זיין צו פאַרזיכערען, אַז רומענער זאָלען ווערען אַ דורכאויסיגע איבערוויגענדע מעהרהייט אין אַלע טיילען פון לאַנד. דאָס רוב יוריסטען־פאַראייניגונ־גען האָבען שוין אָנגענומען באַשלוסען, אין וועלכע עס הייסט, אַז דאָס נאַציאָנאַלע באַוואוסטזיין קען נישט מסכים זיין, אַז וועלכע עס איז רעכט אין רומעניען זאָלען אַנערקענט ווערען ווען עס איז חוץ רומענער". קיינער פון די נאַציאָנאַליסטען־פיהרער לייקענט נישט, אַז די כוונה איז איינצופיה־רען אַ „נומערוס נוללוס" פאַר אַלע, וואָס זענען נישט קיין רומענער און „עטנישען זין". אין דער ריכטונג זאָלען מאָדיפיצירט ווערען די איצט פאַרפליכטענדע געזעצליכע באַשטימונגען. אַזוי האָט דער דעקאַן פון דער בוקאַרעשטער אַדוואָקאַטען־קאַמער ד"ר מי־כעקאַ ערקלערט, אַז „להבא וועט נישט זיין גענוג צו זיין אַ רומענישער בירגער. כדי צו קענען האָבען צו־טריט צו דער אַדוואָקאַטור", עס וועט זיין נויטיג „צו זיין אַ בירגער און אַ רומענער".

אויף די אוניווערזיטעטען איז שוין פּאַקטיש איינ־געפיהרט אַ „נומערוס קלאַוזוס" און אין טייל פאַר קולטעטען אַפילו „נומערוס נוללוס" פאַר סטודענטען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. אַזוי למשל, אויף דער אוניווערזיטעט אין קלויזש (קלויזענבורג): האַנדעלס־אַקאַדעמיע, אַגרי־קולטור־שול, טעכנישע שול (אין טימישאָאַראַ) — נומערוס נוללוס; מעדיציניש פאַר קולטעט, הומאַניסטיק (און קונסט), יורידישע פאַר קולטעט — נומערוס קלאַוזוס. ענליך איז די לאַגע אויף דער אוניווערזיטעט אין בוקאַרעשט. די איינ־צעלנע סטודענטען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס ווערען צוגעלאַזען אין די הייבשולען ווערען דורך די רומענישע סטודענטען גע'רדפ'ט (אויף די נידעריגערע קורסען). עס דאַרף באַמערקט ווערען, אַז דאָס באַציהט זיך אין אַ גלייכער מאָס צו די סטו־דענטען פון אַלע מינדערהייטען; צומייסטען ליידען אָבער די יודען אַלס די שוואַכסטע מינדערהייט.

פון אַ העכסט צופּערלעסיגער קוועלע דערוויסט זיך דער ספּעציעלער יט"א־קאָרעספּאָנדענט, אַז דאָס אַרבייטס־מיניסטעריום האָט צונויפגעשטעלט ליס־טעס פון די בעאַמטע אין פינאַנץ־אינסטיטוציעס אין גרויסע געשעפטסהייזער, מיט דער כוונה אויס־צואייבען אַ דרוק אויף די דירעקציעס פון די אונטער־נעהמונגען „איבערצושיכטען" זייערע פּערסאָנאַלען, אַזוי אַז ווייניגסטענס 60 פּראָצ. בעאַמטע און אַר־בייטער זאָלען זיין „פון עטניש־רומענישע שטאַם". די אונטערנעהמונגען. וואָס וועלען זיך אָפּזאָגען נאָכ־צוקומען דער דאָזיגער פאָדערונג, וועלען פאַרלירען די קרעדיטען און דער רומענישער נאַציאָנאַל־באַנק, נישט באַקומען קיין אימפּאָרט און עקספּאָרט־ערלויב־ניסען, און דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום וועט זיי באַלאַסטען מיט גרעסערע שטייערען.

די דאָזיגע אַלע מאַסנאַהמען, וועלכע ווערען באַגלייט דורך אַן אונערהערטער שאָוויניסטישער העצע פון דער נאַציאָנאַליסטישער פּרעסע, זענען אַ בולטער ברוך פון די אינטערנאַציאָנאַל באַשטעטיגטע מינ־דערהייטען־רעכט אין רומעניען. די פּאָליטיק פון עקסטערמינאַציעס איז געווענדעט אין אַ כמעט גלייכער מאָס געגען אַלע מינדערהייטען אין רומעניען, און אין דער פּראַקטיק פיהרען זיי צום חורבן פון מיליאָנען רומענישע בירגער, וואָס דאָס רוב פון זיי האָבען זיך געפונען אונטער רומענישער הערשאַפט אין רעזולטאַט פון מלחמה־אַנעקסיעס.

בוקאַרעשט (יט"א) די יט"א דערוויסט זיך, אַז עס שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט די מעל־דונג, וואָס האָט זיך לעצטענס באַוויזען אין טשעכאָ־סלאָוואַקישער צייטונגען, אַז ביי לערך פיר טויזענט יודען אין טשערנאָוויץ זאָל מען האָבען צוגענומען די רו־מענישע בירגערשאַפט. אין איצטיגען מאָמענט ווע־רען בלויז דורכגעפיהרט פאָרשונגען אין פאַל, אין וועלכע ס'זענען באַשטיין ספקות וועגען דער פאָרמעלער קאָרעקטקייט פון דער ער־טיילטער בירגערשאַפט. דערווייל זענען נישט אָנגע־נומען געוואָרען קיין קאָנקרעטע שריט דורכצופיהרען אין קראַפט די פּראָיעקטירטע „רעוויזיע" פון די בירגערשאַפטס־דאָקומענטען.

די רעכטליכע לאַגע פון דער יודישער מלאכה אין פוילען און אונזערע אויפגאַבען

אין איצטיגען מאָמענט איז נאָך נישט מעגליך צו ברענגען גאַנץ גענויע ציפערן װעגען די רעזול־טאַטען פון דער אַקציע, װאָס איז געפירט געוואָרען אין די לעצטע חדשים פון יאָהר 1936, כדי צו לעגאַליזירען די באַשעפטיגטע יודישע לערן־יונגלעך און פאַרגרעסערען די צאָהל יודישע האַנטװערקער, װאָס זאָלען זיין באַרעכטיגט שטענדיג אָנצונעהמען און שליסען אָפּמאַכען מיט לערן־יונגלעך.

אָבער פון די באַריכטען, װאָס האָבען שוין אָנגעקומען צום קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודי־שער מלאכה, איז צו זעהן, אַז כמעט אומעטום, אין דער גאַנצער פּוילישער פּראָװינץ, איז די דאָזיגע אַקציע געפירט געוואָרען מיט ערפאָלג. אַזוי למשל, זיינען אין באַראַנאָװיטש 109 רעגיסטרירטע אָפּמאַכען, בענדין — 73, טשענסטאָכאָװ—170, פּשיטיק — 60, פּיאָטרקאָװ—87, זוואָלין—73, קאָשאָמיניעץ—44, כעלם—45, קאַליש—48, ראַדאָמסק—54 א. אַז. וו. מען מוז אָבער פעסטשטעלען, אַז צוליב פאַרשי־דענע סיבות האָבען דאָך פיל לערן־יונגלעך, האַנט־װערקער און עלטערן פון די לערן־יונגלעך זיך נישט אָפּגעגעבען קיין דין וחשבון װעגען דער גרויסער באַדייטונג פון אויסנוצען די הנחה, װאָס איז געגע־בען געוואָרען אַלעמען ביזן 31. דעצעמבער פ. י. צו רעגיסטרירען די לערן־אָפּמאַכען.

דאָס אינדוסטרי - געזעץ פון יאָהר 1927 זעהט פאָר, אַז א יוגנטליכער אין עלטער פון 15 יאָהר, װאָס לערנט זיך א פאַך, איז מחויב, אין דער צייט פון זיין 3־יעהריגען לערן־טערמין, צו באַזוכען גלייכצייטיג א פאַך־דערגאַנצונגס שול, אויב אַזאַ שול געפינט זיך אין שטאָט. דאָס זעלבע געזעץ ליגט אויך אַרויף א חוב אויף די מייסטערס צו באַפרייען דעם לערן־יונגעל אין די װאָכענטאָג'ן, כדי ער זאָל קע־נען באַזוכען די פאַך־דערגאַנצונגס - שול. פאַר נישט צופאַסען זיך צו די דאָזיגע פאַרשריפטען פון געזעץ דראָהט דעם מייסטער א שטראָף און דער יוגנטלי־כער װערט נישט צוגעלאָזט צום געזעלען - עקזאַמען אָהן א צייגניס פון ענדיגען אַזאַ שולע.

ביים היינטיגען טאָג געפינען מיר זיך אין דער לאַגע, אַז אַפילו ביי א **קוואַליפיקאַציע - עק־זאַמען**, װאָס װערט אָנגעװענדעט ביי א „רים־פּענט" און צו װעלכען װעט װערען צוגעלאָזען נישט יונגערע פון 25 יאָהר — װי אויך ביי די פאַרלייכ־טערטע געזעלען־עקזאַמענס פאָדערט מען פון די עקזאַמינירטע, אויסער פּראַקטישע און טעאָרעטישע פאַך־קענטניסען (װי למשל, צייכנען, אויך װיפיל עס פאָדערט זיך אין דעם געגעבענעם פאַך, ידיעות װעגען היגיענע־מאַטעריאַלען, װאָס מען באַנוצט אין געגעבענעם פאַך א. אַז. וו.) אויך א געװיסע אַלגע־מיינע בילדונג, װאָס באַשטייט אין קענען אָנשרייבען אַליין א לעבענס־באַשרייבונג, אַן אָפּערטע, פאַקטורען מיט פּראָצענט - אויסרעכנונגען, אַפילו געאָגראַפיע און פּוילישע געשיכטע, ידיעות װעגען דער מלוכה־אָרדנונג, מלוכה־זאַכען א. אַז. וו.

די טענדענץ פון די איצטיגע מאַכט־געבער אין **די האַנטװערקער - קאַמערן** גייט אין דער ריכטונג אינגאַנצען אָפּצושאַפען דעם אַרט. 146 און ציילען צו דעם, אַז האַנטװערקער־קאַרטען זאָל מען אַרויסגעבען נאָר אַזעלכע, װאָס האָבען אָדורכגעמאַכט די לעהר און פּראַקטיק אין פאַך, לויטן אַרט. 145 פונם אינדוסטרי־געזעץ אָדער אַזעלכע, װאָס באַזיצען דערװאָרבענע רעכט אָדער מייסטער־דיפּלאָמען.

עס איז אינטערעסאַנט צו צו װייזען אויף דעם, אַז די גרעסטע צאָהל פון די האַנטװערקער־קאַמערן האָט געפירט א קאַמף געגען די הנחה־צירקולאַרען פון מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטרי. אמת, דער דאָזיגער װידערשטאַנד געגען די הנחה - צירקו־לאַרען איז זיי נישט אינגאַנצען געלונגען, אָבער דאָך האָט דאָס מיניסטעריום אַרויסגעגעבען א צװייטע - צירקולאַר צום צירקולאַר נומער 27, אַז דערװאָר־בענע רעכט צו באַשעפטיגען לערן־יונגלעך האָבען נאָר די האַנטװערקער, װאָס װעלען באַװייזען, אַז פאַרן 16־טען דעצעמבער 1927 האָבען זיי באַשעפ־טיגט יוגנטליכע אַלס לערן־יונגלעך און נישט װי פריהער, װען דאָס באַשעפטיגען קוואַליפיצירטע אַר־בייטער האָט אויך געגעבען דערװאָרבענע רעכט.

דערפון איז קלאָר, אַז די אַלע, װאָס פאַרנעהמען זיך מיט האַנטװערקעריי, ד. ה. זעלבסטשטענדיגע **האַנטװערקער, לערן - יונגלעך, געזעל - פּען, נישט דיפּלאָמירטע - געזעלען**, מוזען זיך שטאַרק פאַרטראַכטען װעגען זייער צוקונפט, מוזען זיך צופאַסען צו די נייע באַדינגונגען און פאָדע־רונגען פונם אינדוסטרי - געזעץ.

איצט געפינען מיר זיך אין דער בעסערער לאַגע, אַז דאָס פּראָבלעם פון דער יודישער מלאכה אין פּוי־לען געפינט זיך שוין הויך אויף דער טאָגעס־אָרדנונג פון דער יודישער געזעלשאַפט. אויך די אָנפיהרער־שאַפט פון די האַנטװערקער - פאַראיינען און צעכען האָט געענדערט די שטעלונג אין דער פראַגע. מען דאַרף קאָנסטאַטירען, אַז אין דער לעצטער אַקציע, װאָס איז געפירט געוואָרען דורכן קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה, האָט דער צענטראַ־לער יודישער האַנטװערקער - פאַרבאַנד מיט זיינע אָפּטיילונגען און צעכען גענומען אַן אַקטיװען אַנ־טייל, כדי צו באַװעגען די פאַראינטערעסירטע אויס־צונוצען די הנחות פון מיניסטעריום. עס זענען שוין אָפּגעשװאַכט געוואָרען די עגאָאיסטישע טענדענצען צװישען די האַנטװערקער, װאָס האָבען געהערשט מיט 4 יאָהר צוריק, װען מען האָט זיך געלאָזט איינ־רעדען, אַז מיט דער הילף פון צעכען־געזעצען װעט מען פאַרבעסערען דעם עקאָנאָמישען מצב פון דער מלאכה אין פּוילען.

דאָס יאָהר 1937 דאַרף אָבער זיין א יאָהר פון באַזונדער אָנגעשטרענגטער אַרבייט אויפן געביט פון דער מלאכה און אָט פאַרװאָס:

אין די יאָהרען 1934 און 1935 זענען ביי דער הילף פון געזעלשאַפטליכע קאָמיטעטען פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה לעגאַליזירט געוואָרען כמעט אַלע עקזיסטירענדע האַנטװערקער - װאַרשטאַ־טען, מען האָט באַװאויזען א געװיסע צאָהל אַרבײ־טער, זיי זאָלען צוטרעטען צום געזעלען - עקזאַמען און א דאַנק דעם איז שוין דאָ א געװיסער פּראָצענט יודישע דיפּלאָמירטע געזעלען. אין יאָהר 1936 האָט מען באַװאויזען א געװיסען פּראָצענט פון די לערן־יונגלעך, װאָס זענען באַשעפטיגט אין די האַנטװער־קער־װאַרשטאַטען, אַז זיי זאָלען גלייכצייטיג באַזוכען די פאַך־דערגאַנצונגס - שולען; אין די לעצטע חדשים פון יאָהר 1936 האָט מען באַװאויזען די בעל־מלאכות אין אַלע שטעט און שטעטלעך צו שליסען אָפּמאַכען מיט די לערן־יונגלעך און רעגיסטרירען זיי אין די האַנטװערקער - קאַמערן. א געװיסע צאָהל האַנט־װערקער האָט אויך אָנגענומען פּיטעס װעגען אַרויס־געבען זיי צייגנישען, אַז זיי באַזיצען דערװאָרבענע רעכט אויף צו קענען שטענדיג באַשעפטיגען לערן־יונגלעך און שליסען מיט זיי אָפּמאַכען.

דער הנחה - צירקולאַר נר. 27 װעגען באַװייזען דערװאָרבענע רעכט צו קענען באַשעפטיגען לערן־יונגלעך ש ט ע כ ט ד י ק ; גיט נישט קיין לעצטען טערמין. דאַגעגען דער צירקולאַר נר. 28 גיט דאָך א טערמין ביזן 30־טען יוני 1937. דער דאָזיגער ציר־קולאַר איז נוגע אַלע יוגנטליכע, אין עלטער פון 18 יאָהר און אָט - די יוגנטליכע דאַרפען צוגעלאָזט װע־רען צום פאַרלייכטערטען געזעלען־עקזאַמען, אויב זיי האָבען געענדיגט דעם 3־יעהריגען טערמין אין פאַך, אַפילו, װען זיי באַזיצען נישט דעם פּראָװיסאָרישען נעם לערן־אָפּמאַך. מיר מוזען דערביי אויפמערקזאַם מאַכען, אַז דער געזעלען דיפּלאָם איז דער איינציגער גילטיגער דאָקומענט און דינט אַלס באַװייז באַזיצט קוואַליפיקאַציעס. דער דיפּלאָם גיט אויך די מעגליכקייט אומגעשטערט צו פאַרנעהמען זיך מיטן פאַך, צוצוטרעטען, מיט 3 יאָהר שפּעטער, צום מייס־טער־עקזאַמען און אויך לעגאַליזירען אַן אייגענעם װאַרשטאַט, אויב מען האָט בדעה אַזא װאַרשטאַט צו פאַרלייגען.

מיר האָבען דעריבער באַװיזען די באַשעפטיגטע אין דער מלאכה, װאָס זענען עלטער פון 18 יאָהר, זיי זאָלען זיך באַמיהען צוגעלאָזט צו װערען צום פאַר־לייכטערטען געזעלען־עקזאַמען. מיר דאַרפען זיי אויך געבען א מעגליכקייט צוצוגרייטען זיך צום דאָזיגען עקזאַמען.

די רעגיסטראַציע פון די יוגנטליכע האָט באַװיזען אַז בלויז א גאַנץ קליינער פּראָצענט האָט געענדיגט א פאָלקסשולע אָדער א פאָלקס־שול, אַז ס'זענען דאָ זעהר פיל, װאָס האָבען באַזוכט נישט מעהר פון 2—3 אָפּטיילונגען פון אַזאַ שול, א גרויסער פּראָ־צענט האָט געלערנט בלויז אין רעליגיעזע פּריװאַטע שולען, אָהן רעכט: דאָס איז גורם דערצו, אַז א סך װעלען נישט אָנגענומען צוליב דעם אין די פאַך־דערגאַנצונגס־שולען און אין די פאַלען װען מען לאָזט זיי אַפילו יאָ צו צום עקזאַמען פאַלען זיי אַר־דורך און בלייבען אויסער דער פאַך־דערגאַנצונגס־שול.

ביזן 30־טען יוני 1937 איז געבליבען נישט קיין גאַנצע 5 חדשים, אין פאַרלויף פון דעם דאָזיגען קור־צען טערמין דאַרפען צענדליגער טויזענטער יוגענט־ליכע אַרבייטער אָדורכפיהרען אַלע פאָרמאַליטעטען, כדי נישט צו פאַרשפּעטיגען דעם טערמין.

װאָס־זשע מוזען מיר שוין טון, כדי צו זיכער־הייטען דעם ערפאָלג פון דער פאַרשטייענדיגער אַקציע?

א ל ע ק אָ מ י ט ע ט ע ן, ה אַ נ ד װ ע ר ק ע ר ־ פ אַ ר א י י נ ע ן, צ ע כ ע ן א ו ן פּ ר אָ ־ פ ע ס י אָ נ ע ל ע אָ ר ג אַ נ י ז אַ צ י ע ס ד אַ ר ־ פ ע ן ש ו י ן אָ נ ה י י ב ע ן צ ו ר ע ג י ס ט ־ ר י ר ע ן א ו ן א ו י פ פ אָ ד ע ר ע ן ד י אַ ר ־ ב י י ט ע ר, א י ן ע ל ט ע ר פ ו ן 18 י אָ ה ר, װ אָ ס ה אָ ב ע ן ש ו י ן ג ע ע נ ד י ג ט ד ע ם ל ע ה ר ־ ט ע ר מ י ן, אַ ז ז י י ז אָ ל ע ן ז י ך פ אַ ר ש ר י י ב ע ן מ י ט צ י י ג נ י ש ע ן װ ע ג ע ן ד ע ר ד ו ר כ ג ע מ אַ כ ט ע ר ל ע ה ר א י ן פ אַ ך. ספּעציעל געדרוקטע פאָרמולאַרען קען מען באַ־קומען אין די האַנטװערקער־קאַמערן אָדער אין די קאָמיטעטען פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה. די דאָזיגע פאָרמולאַרען דאַרפען באַשטעטיגט װערען דורך דעם געמיינדע־אַמט, מאַגיסטראַט, אָדער (אויב דער מייסטער, ביי װעמען מען איז געװען אין דער לעהר, איז א מיטגליד אין צעך). די פאַר־אינטערעסירטע דאַרפען אויך צוגרייטען זייערע [illegible] און צייגנישען פון דער באַזוכטער שול.

כדי צוצוגרייטען די אַלע פאַראינטערעסירטע [illegible] געזעלען־עקזאַמען, ד אַ ר ף מ ע ן ג ר י נ ־ ד ע ן ק ו ר צ ט ע ר מ י נ י ג ע פ אַ ך ־ ב י ל ד ו נ ג ק ו ר ס ע ן. צו דער דאָזיגער אַרבייט דאַרף צוגעצויגען װערען די אינטעליגענץ, װי אויך אַלע [illegible] געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס אין [illegible]. אַזעלכע קורסען לאָזען זיך אָרגאַניזירען אין [יעדן] אָרט, װייל אין יעדער שטאָט קענען צו דעם אויסגענוצט װערען די לעהרער פון די אָרטיגע [illegible] שולען, מיטעלע און פּריװאַטע פאָלקס־שולען.

װעגען פּראָגראַם און אופן צו לעגאַליזירען די קורסען האָט דער קאָמיטעט פאַר די ענינים [פון] יודישער מלאכה צוגעשיקט צו אַלע קאָמיטעטען [און] האַנטװערקער־פאַראיינען א ספּעציעלע בראָשור. װעגען װייטערדיגע אינפאָרמאַציעס קען מען זיך װענדען דירעקט צו דער געזעלשאַפט „אָרט" אין [illegible] — צו דער געז. „װוּזעט", אָדער דורך דער [illegible] פונם פאַראייניגטען קאָמיטעט פאַר די [ענינים] פון יודישער מלאכה, װאַרשע, [illegible] נר. 8. װ. 7.

כדי צו פאַרגרעסערען די צאָהל יודישע [האַנט]װערקער, װאָס זאָלען האָבען [illegible] אין דער צוקונפט צו שליסען אָפּמאַכען מיט לערן־יונגלעך, דאַרף מען באַװעגען די אַלע, װאָס האָבען זיך נאָך נישט [illegible] זאָרגט מיט לעגיטימאַציעס אין די האַנטװערקער־קאַמערן, אַז זיי זאָלען נישט [illegible] און [illegible] זיך מיט אַזעלכע.

גלייכצייטיג דאַרף מען אין יעדער שטאָט, [װוּ עס] עקזיסטירט א פאַך - דערגאַנצונגס־שול, [illegible] אַן איבערזיכט פון די באַשעפטיגטע לערן־יונגלעך [אין] די װאַרשטאַטען, און זאָרגען דערפאַר, אַז די לערן־יונגלעך, װאָס האָבען זיך צוליב געװיסע סיבות נישט פאַרשריבען אין די דאָזיגע שולען, [זאָ]לען צום נייעם שול־יאָהר אָנקומען אין די [פאַך־] דערגאַנצונגס - שול, װייל אַנדערש װעלען זיי [נאָכן ענד]יגען די לעהר אין פאַך, נישט צוגעלאָזען [װערען] צו די געזעלען־עקזאַמענס.

אָט די אַלע אויפגאַבען זענען נישט [illegible] און פאָדערען א [illegible] אַרבייט. די אַרבייט װעט [illegible] באַרעכנען די געװאַלטיגע װיכטיגקייט, [illegible] זיין דער יודישער געזעלשאַפטליכער װילען [illegible] הויבען די יודישע מלאכה צו א העכערען [illegible] נישען און קולטורעלען מצב און צו פאַרש[illegible] רעכטליך אייגנס פון די פּראָדוקטיװסטע יודישע [illegible] ציעס אין פּוילען, עס איז אַן אַקציע פאַר צענ[דליגער] טויזענטער יודישע יוגנטליכע פון דער גאַנצ[ער פּוי]לישער פּראָװינץ.

קיינער טאָר צו דער דאָזיגער אַרבייט [illegible] לען, לאָמיר־זשע מיט געמיינזאַמע כוחות [illegible] צו דער דאָזיגער װיכטיגער אַרבייט און מיר [װעלען] אונזער ציל דערגרייכען!

חנן האָפּמ[אַן]

פּושקין און יודען

— .1 —

אין דעם אַרטיקעל װילען מיר באַהאַנדלען פּושקינס באַציהונג צו די יודען. װעגען פּושקינס שטעלונג צו דער יודען־פראַגע קען דאָ נישט זיין קיין רייד, װייל פּושקין האָט זיך קיינמאָל נישט צונויפ־געטראָפען מיט דער יודען־פראַגע און נישט געקענט האָבען צו איהר א באַשטימטע באַציהונג.

פּושקין האָט זיך דערצויגען אין ליציי אין צאַרסקאָיע סיעלאָ. קיין יודען האָט ער נישט גע־קענט. ער איז געװען דזיערזשאַװינס תלמיד. טריי די טראַדיציעס פון דער תקופה פון קאַטערינע דער גרויסער, טראַדיציעס פון אונטערדריקען אַלע מינ־דערהייטען, איז דזיערזשאַװין געװען אַן אַנטיסעמיט און זיינע אַנטיסעמיטישע נייגונגען איבערגעגעבען אויך פּושקינען. צום ערשטען מאָל דערמאָנט פּוש־קין דאָס װאָרט „יוד" אין זיין ליד, צו „טורגע־ניעװ" און דאָס װאָרט װערט אַרויסגערעדט מיט עקעל און האַס.

דעם ערשטען מאָל האָט זיך פּושקין געטראָפען מיט די יודען אין דרום־רוסלאַנד. ער איז דאָ אַרויס־געשיקט געוואָרען פון דער הויפּט־שטאָט פאַר זיין „װאָלטעריאַניזם". זיין קאָנטאַקט מיט די יודען געפינט אַן אָפּקלאַנג אין זיין פּאָעזיע פון קישינעװער פעריאָד. ער האָט זיך דאָן געטראָפען מעהר מיט יודישע מיידלעך, װי מיט יודען, און זיי װידמעט ער א פּאָר לידער.

דער 20־יעהריגער פּושקין, װעלכער פאַרמאָגט א דרומדיגען טעמפּעראַמענט, װעלכען ער האָט געירשנט פון זיין עטיאָפּישען אָפּשטאַם, פאַרליבט זיך אין קישעניעװ גלייכצייטיג אין צװיי יודישע מיידלעך, איינע הייסט אייכפעלד, װעמען ער װיד־מעט א ליד און דערמאָנט אין זיינע בריף צו די פריינד און עפעס א געהיימניספולע רבקה, װאַרשיינ־לעך, א טאָכטער פון אַן האָטעל־אינהאַבערין אין קישעניעװ.

אויף איינער פון די זייטלעך פון די „קישעניע־װער העפטען" געפינט מען די צייכענונגען פון א פרוי, מיט סעמיטישע שטריכען. פּושקין האָט גוט געצייכענט. מ'רעכענט, אַז דאָס איז דאָס בילד פון יענער רבקה. װעמען ער האָט אויך געװידמעט װ ניג צענזוראַלע לידער.

צו האָט אָבער פּושקין ליב געהאַט יענע צװיי מיידלעך — איז שװער צו װיסען. אין יע־נער צייט געפינט מען ביי פּושקינען פיל לידער, װעלכע זענען אָנגעטאָן אין „ישראלס קליידער", טראָץ דעם זענען זיינע ליבע־לידער נישט אויפ־ריכטיגע. דורך דער אויסערליכער שיינער פאָרם לייכט דורך דער סעקסועלער דראַנג פון דער יונגער און הייסער פּושקינישער בלוט צו די קישעניעװער יודישע מיידלעך.

די גרעסטע עראָטישע שאַפונג פון פּושקין איז געװען זיין פּאָעמע „גאַװריליאַדע", װעלכער ער האָט געשריבען אין יאָהר 1822. ער באַשרייבט דאָרט הומאָריסטיש און פשוט די איבערלעבונגען פון א יודען און א יודישע פרוי. דער לייכטזיניגער פּאָעמאַט האָט איהם פאַרשאַפט דערנאָך פיל קלאָ־פּאָטען.

די צרות מיט דער פּאָעמע, „די ליבע צו נאַ־טאַליאַ גאָנטשאַראָװ, די חתונה, די מאַטעריעלע זאָרגען — דאָס אַלץ האָט געבראַכט דערצו, אַז פּושקינס טעמפּעראַמענט איז געװאָרען געהאַמעװעט. פּושקין װערט ערנסטער, זיין ליבע פאַרטיפט זיך אין אויפריכטיגען ראָמאַנטיזם. פּושקין שרייבט זיינע גרויסע װערק און װערט װעלט באַריהמט. פּושקין טראַכט דאָן ערנסט װעגען געזעלשאַפטליכע פּראָב־לעמען.

ער שטודירט די ענגלישע ליטעראַטור און הויבט אָן איבערצוזעצען די טראַגעדיע „דער קאַרגער ריטער", אין ערשטען אַקט מאָלט ער אַ יודען, אַ פּראָצענטניק. דאָרט שטעלט ער פאָר דעם יודען אין דער ערגסטער ליכט, מ'דאַרף נישט מיינען, אַז ער האָט אויסגעקליבען באַוואוסטזיניג אַזאַ יודען, ער האָט דאָרטען געהאַט אַזאַ פאַרטיגען טיפּ. מ'דאַרף אויך נישט פאַרװאַרפען פּושקינען אַנטיסעמיטיזם װי אין ערשטען פאַל, אַזוי אויך איצט האָט פּושקין נישט אַרויסגעװיזען קיין שום אייגענע איבערצייגונגען, איבערזעצענדיג בלויז די פרעמדע לידער און שאַפונגען.

— .2 —

מיט דער יודישער באַפעלקערונג האָט זיך פּושקין באַקענט אין יענע טעג, װען ער האָט גע־װאוינט אין קישעניעװ. דאָן, װען ער איז געװען נאָך זייער יונג. װי ס'שיינט האָט ער אויך ליב גע־האַט א יודיש מיידעל, אורטיילענדיג לויט דעם ליד „כריסטאָס װאָסקרעס, רעװעקאַ מיינע", געשרי־בען א ביסעל אין אַ שפּאַסיגען, א ביסעל אין לייכט זיניגען טאָן.

שילדערענדיג די לויה פון דעם קישעניעװער מיטראָפּאָליט גאַבריאל, באַמערקט פּושקין אין זיין טאָג־בוך: „אין דער גאַנצער צערעמאָניע איז מיר מעהר פון אַלעמען געפעלען די זשידעס, זיי... האָ־בען זיך אַרויפגעדראַפּעט אויף די דעכער און האָבען געבילדעט דאָרטען מאַלערישע גרופּען. זייערע פּני־מער האָבען אויסגעדריקט גלייכגילטיגקייט, אָבער צװישען דערמיט קיין שמייכעל נישט, קיין איין אומבאַשיידענע באַװעגונג. זיי האָבען מורא פאַר די קריסטען און דאַרפאַר זענען זיי הונדערט מאָל ערענטליכער פון זיי".

שילדערנדיג די פאַרשידענפאַרביגקייט פון דער באַפעלקערונג אין אָדעס, שרייבט פּושקין: „ס'שטופּט זיך אין המון א געלטגייציגער יוד, א פלאַפּלענדיגער גריך און א שװייגענדיגער טערק, א נאָה־װאָסטער פּערס און א כיטרער אַרמענער".

אָבער נישט נאָר קיין געלט־גייציגע יודען האָט באַמערקט דער באַאָבאַכטענדער פּושקין. ער װייזט אונז אויך אַן אַנדער יודענטום, א יודענטום, װאָס בעט זיך אין זיין מאַטערענדער בענקעניש צום בורא־עולם, יודען, װאָס קלאָגען אין גלות אויפן חורבן בית־המקדש.

דער דיכטער פיהרט אונז נישט אין די רייכע הייזער פון יודישע גבירים, נאָר אין די אָרעמע איינגעהויקערטע שטיבעלעך פון דער יודישער [illegible]. פּושקין האָט נישט געקענט נישט באַמערקען [די] בענקשאַפט פון דעם אייביג פאַרװאָגלטען [יודישען] פאָלק, זיין אייביגע שרעק פאַר רדיפות. ער [װייזט] אונז אַן עהרליכען אַלטען יודען, װעלכער זיצ[ט פאַר]טיפט אין א ספר. ער שילדערט אונז א [illegible] מוטער, װאָס קלאָגט אויף איהר פאַרשטאָרבענ[עם קינד] און שטעקט אונז אָן מיט מיטלייד צו איהר [illegible].

איז א שטיבעל ברענט א לעמפּעל,
צאַנקט זיך איינזאַם אין א װינקעל;
פאַר דעם לעמפּעל זיצט א זקן,
קוקט אין ספר אין דער טונקעל.

פאַלען האָר פון באָרד און פאות
װייסע אויף דעם בלאַט גמרא,
װיינט א פרוי ביי א ליידיג װיגעל —
גאָט נאָר איינער װייס איהר צרה.

זיצט א בלייכער יונגער יוד
מיט דעם קאָפּ דאָרט אָנגעבויגען
און אָט קומען אָן מחשבות,
און אָט זענען זיי פאַרפלויגען.

אויפ'ן פריפּעטשאָק ברענט א פייער
אַש און קויל דאָס האַלץ דאָס מידע,
און די פרוי — זי קאָכט מיט טרעהרען
װיינט און קאָכט די [illegible] סעודה.

מאַכט דער אַלטער צו דעם ספר,
און די יונגע פרוי [illegible]
מיט'ן עסען טראַגט, און בעט זיך.
קומט צום טיש שוין גיך א ביסעל.

קיינער גייט נישט, אַלע זיצען,
קיינער טראַכט איצט פון קיין עסען,
שעה'ן גייען, שעה'ן פליהען.
אַלע האָבען זיך פאַרגעסען.

אַלעס שלאָפט שוין, אַלעס דרימלט
אין דער טריבער, שטילער נאַכט.

(װייטער - זעה 13־טע זייט)

[ר]בי נחמן בראַצלאַווער

צו זיין 125־טען יאָהרצייט

— 19 —

מעשה פון די זיבען בעטלער

[...]מעשה הויבט זיך אָן זעהר דראַמאַטיש, איינ־ [...]אַזיש: „געשעהן איז עס אַמאָל, ווען חאָם [...]ין באַפאַלען געוואָרען פון דער קללה פון [...] בעת די מענער וועלכע זענען געווען פע־ [...]טראַגען וואַפען זענען אַוועקגעגאַנגען דעם שונא, [...] היטען אַרום זיך אַריינגעריסען אין לאַנד [...]ר האָט געפונען די ווייבער און קינדער נישט [...]ים, אויף אַזאַ אומגליק האָבען זיי זיך נישט [...] האָט דער שונא צונעמען אַלץ וואָס זיי [...]עהאַט, און האָט זיי פאַריאָגט פון זייער היים. [...]ען פון טויט און שרעק האָבען די אומגליקליכע [...] דורך די וועלדער, און אין דער איילעניש [...]רשעניש האָט אַזוי געטראָפען, אַז צוויי מו־ [...]אָבען פאַרלוירען צוויי קינד יעדע. איינער [...] פאַרלוירענע קינדער איז געווען אַ יונגעלע [...]יטע אַ מיידעלע".

[...]ס'דערציילט זיך ווייטער די מעשה, פון וועל־ [...] וויל נאָר דעם תמצית איבערגעבען: די [...]ר פאַרבלאָנדזשעטע און פאַרלוירענע קינדערלעך [...] זיך אָנגעכאַפּט ביי די הענטלעך, און ווייטער־ [...]ען זיי געגאַנגען דורך דעם וואַלד, ביז זיי [...]געקומען אויף אַ וועג. האָבען זיי באַגעגענט [...] וועלכער האָט געטראַגען אַ פולען טאָרבע. [...] צו איהם צוגעלאָפען. ער האָט זיי געגעבען [...] און די קינדער האָבען באַמערקט, אַז עס [...]לינדער בעטלער. ווען זיי האָבען אָפּגעגע־ [...] דער בעטלער זיי ווייטער אָפּגעלאָזען און [...]געזאָגט: „איהר זאָלט זיין ווי איך". האָבען [...]רלעך ווייטער געוואַנדערט, און זיי האָבען [...] און זעקס טעג נאָך זעקס בעטלער: אַ הויך־ [...]טען זענען די בעטלער געווען אַ טויבער, [...]לער, איינער מיט אַ שטייפען האַלז, אַ הויקער, [...]נער אָהן הענט, און איינער אָהן פיס. יעדער [...]ן די בעטלער האָט זיי געגעבען עסען און [...]געזאָגט: „איהר זאָלט זיין ווי איך".

[...]אַט די אַלע באַגעגענישען זענען די קינ־ [...]קומען אין אַ שטאָט; זיי האָבען זיך אָנגע־ [...] אין אַ חברה בעטלער, און זיי זענען געוואָר־ [...]עט און באַליבט ביי אַלע בעטלער פון דעם [...]

[...]מיטער זענען אַזוי אויפגעוואַקסען געוואָרען, [...] זייער ברויט, און ווען זיי זענען שוין [...]יים האָבען זיי חתונה געהאַט. בעת מען [...]טענריוט פאַר דער חתונה האָט אַ בעטלער [...]גען, אַז מען זאָל וואַרטען אויפ'ן קעניג'ס [...]טאָג, ווען מען נימט די בעטלער פיל עסען [...]ייקען, און אַט דעמאָלט זאָל מען מאַכען [...] וועט דאָס שוין זיין אויך מאָל אַ חתונה [...]. פך תהו, אַזוי איז געווען.

[...]חפר התונה פון די צוויי יתומים, ווען חתן [...] שוין געזעסען אויבען נעבען דעם צוויי־ [...] מען האָט זיי דערלאַנגט דרשה געשאַנק, [...]יי זיך דערמאַנט אין יענעם טאָג, ווען זיי זענען פאַרלוירען געגאַנגען אין וואַלד און האָבען טע פלאָנדזשעט הונגעריגע ביז זיי האָבען באַגעגענט דעם בלינדען בעטלער. פלוצלינג דערהערען זיי אַ שטימע: „חעהט דאָ בין איך". זיי קוקען זיך אַרום און דערזעהען דעם ערשטען בעטלער וואָס זיי האָבען באַגעגענט, און ער זאָגט, אַז ער איז געקומען זיי ברענגען דרשה־געשאַנק. „איהר געדענקט, זאָגט ער ווייטער: איך האָב אייך געבענשט, אַז איהר זאָלט זיין ווי איך. איהר האָט געמיינט, אַז איך בין בלינד. אָבער איך בין נישט בלינד, איך וויל נאָר נישט זעהן וואָס עס קומט אַלץ פאָר אין דער וועלט. איך בין אַלט און דאָך יונג. איך האָב נאָך נישט אָנגעהויבען צו לעבען". און ער דערציילט זיי ווייטער אַ מעשה פון אַ רייזע אויף דעם ים, מיט אַ שטורם, מיט אַן אינזעל, מיט אַ טורעם, מיט אַן אָדלער, מיט אַ גאַנציער עדה מענשען. דאַיין אַ מעשה אין אַ מעשה.

יעדער פון די פאַרזאַמעלטע מענשען האָבען ער־ קלערט, וואָס סאיז איינענטליך די עלטסטע זאַך, אין וועלכער ער דערמאַנט זיך. יעדער דערמאַנט זיך אין אַ זאַך פון ששת ימי בראשית. זייערע ער־ קלערונגען זענען פול מיט פּאָעזיע. איינער דערמאַנט זיך ווי מען האָט צום ערשטען מאָל געשניטען אַן עפּעל פון בוים; און אַן אַנדערער דערמאַנט זיך ווען די פרי האָט צום ערשטען מאָל זיך גענומען פאָרמירען; און נאָך אַן אַנדערער — ווען ס'איז געפאַלען דער זאָמען פון וועלכען די פרוכט איז אַרויס געקומען; און נאָך אַן אַנדערער — ווען מען האָט אַריינגעלעגט נשמה אין דעם זאָמען, אַז ס'זאָל פון איהם אַרויסקומען אַ גוטע פרוכט א. א. וו. אַזוי, דערציילט דאָס אַלץ, און חאָטש ער איז נאָך געווען אַ יונגעל, און ער האָט זיך דערמאַנט אין „גאָרנישט", און אַט דאָס ווערט ערקלערט פונם אָדלער איז די סאַמע עלטסטע זאַך. „ער איז צוגעקומען צו דער שוועל פון ווערען". אַט דעריבער האָט דער אָדלער איהם געזאָגט, אַז ער וועט זיין ווי ער, אַלט און דאָך יונג, און די דאָזיגע ברכה איז ער געקומען ברענ־ גען אַלס חתונה־געשאַנק צו דעם פּאָרל. די ווערטער פון בלינדען בעטלער האָבען אַרויסגערופען אַ זעהר גרויסע פרייד אין דעם געצעלט וואו מען האָט די חתונה געפראַוועט.

אויפ'ן צווייטען טאָג נאָך דער חתונה האָט דאָס פּאָר פאָלק זיך דערמאַנט און פאַרבענקט אין צווייטען בעטלער, אין טויבען, און ער איז דאָ. ער דער־ מאָנט זיי אויך, אַז ער האָט זיי געבענשט דאָס זיי זאָלען זיין ווי ער, און ער זאָגט: „איהר האָט גע־ מיינט, אַז איך בין טויב. ער הויבט זיך נישט אָן, איך לאָז נאָר נישט צו צו מיין אויער דעם גע־ שריי פון נויט, מיט וועלכען ס'איז פול די וועלט, אַלע יאָמערליכע געשרייען וואָס מ'הערט קומען אַרויס פון נויט". ער וויל פון די נויט נישט הערען, איהם לעבט זיך גוט אויף ברויט און וואַסער, אָהן נויט און אָהן קנאה. דאַן דערציילט ער אויך אַ מעשה, ווי ער איז געווען אין אַ פאַרזאַמלונג פון מענשען, וועלכע האָבען זיך באַרימט, אַז זיי לעבען אין וואָוילטאָג אין זייער לאַנד, וואָס איז פול מיט כל טוב. און ער האָט זיי ערקלערט, אַז זייער לעבען איז פוסט, אַ אומגליקליכער שפּיל. האָבען זיי אָנגעשיקט זיין מאַרזבע און זייעו בעטלער קליידער און פון איהם געלאַכט, ווי פון אַ נאַר. אָבער ער האָט זיי דערציילט אַ מעשה פון אַ לאַנד מיט אַ וואונדערבאַ־ רען גאָרטען פול מיט די בעסטע פירות. אָבער איינ־ מאָל איז דער גאָרטען פאַרשוואונדען, און מען האָט נישט געוואוסט וואו ער איז אַהינגעקומען, און דער גאָרטען האָט פאַרלוירען אַלץ מעהר און מעהר פון זיין פרוכטבאַרקייט, און אַזוי אויך דאָס גאַנצע לאַנד, נאָך אַן אומגליק האָט געטראָפען דעם לאַנד, אַ גרויזאַמער פרעמדער קעניג מיט זיין אַר־ מעע איז עס באַפאַלען, האָט גם געבראַכט טרויעריג שאַרען, און די איינוואוינער פון דעם לאַנד זענען געוואָרען זעהר באַטריבט און אומגליקליך. אָבער, ער, דער טויבער בעטלער האָט זיי געגעבען פון זיין ברויט און וואַסער, און אַט די כוחסקייטען פון זיין לעבען האָבען זיי צוריק פריילך געמאַכט, ווייל אין זיין ברויט און וואַסער האָבען זיי געפילט אַלע טעם מים. זייערע געפיהלען זענען ווידער ריין געוואָרען און פּלוצלינג איז דער פאַרלוירענער גאָרטען געוואָרען צוריק אין זייער מיטען, און זיי האָבען דערפיהלט דאָס אַמאָליגע גליק. זיי האָבען אַנערקענט, אַז אַט ער, דער בעטלער, האָט זיי דאָס גליק צוריקגעבראַכט. און דערפאַר איז ער געקומען שענקען דעם פּאָר פאָלק אַלס חתונה־געשאַנק, דעם וואונש דאָס זיי זאָלען זיין ווי ער. ווי דער צווייטער בעטלער האָט געזאָגט איז ווידער געוואָרען אַ אַנגעהייערע שמחה צווישען אַלע וועלכע האָבען זיך באַטייליגט אין דער חתונה.

אויפ'ן דריטען טאָג איז געקומען דער דריטער בעטלער, דער שטאַמלער. און האָט געזאָגט: „איך האָב אייך אַמאָל געווינשען, אַז איהר זאָלט זיין ווי איך, און איצט וויל איך, אַז מיין ברכה זאָל מקוים ווערען. איהר מיינט, אַז שטאַמלען איז מיין איינ־ ציגע רעדעאַרט, אָבער דאָס איז נישט אַזוי. איך שטאַמעל נאָר די געוועהנליכע ווערטער פון דער וועלט, וועלכע ווערען נישט געזאָגט אַלס שבח צו השם יתברך". און ער דערציילט די זעהר שיינע און טיפזיניגע מעשה וועגען דעם שפּיץ באַרג מיט דעם קוואַל און דאָס הארץ (וואָס איך האָב שוין איבערגעגעבען אין אַ פריהערדיגען קאַפּיטעל). און ער פיהרט אויס, אַז דער מענש מיט אמת'ן חסד וואַכט מיט ווייסעדע אויגען איבער דעם קוואַל און איבער דאָס הארץ, אָבער דער מענש מיט חסד באַ־ קומט די איינענשאַפט פון איהם, ווייל ער זאַמעלט אַלע גוטע זאַכען און אַלע מעשי חסד, און ער זאָגט אויף זיי דאָס וואָרט פון פּאַראַיעהויטליכען, און עס ווערט דערפון אַ מעלאָדיע, און פון דער מעלאָדיע קומען ווייטער אַרויס חסדים. זיין האַרץ איז פול מיט לידער און מעלאָדיען, און אַט דאָס ברענגט ער זיי פאַר חתונה־געשאַנק. ווי ער האָט דאָס געזאָגט זענען אַלע אַרומגעזעסענע געוואָרען פון אַ גליקרבריעג געזאַנג ליד, און ס'איז ווידער געוואָרען אַ גרויסע שמחה.

היסטאָריקס

(סוף פון דער מעשה — זונטאָג)

תל־אביב אונטער'ן צייכען פון וואוקס און ענטוויקלונג

אַ ביסעל אינטערעסאַנטע סטאַטיסטיק פון דער יודישער שטאָט

תל־אביב (יט"א) אין משך פון 1936 האָט די תל־אביבער שטאָט פערוואַלטונג אַרויסגעגעבען 1,400 ליצענצען אויפ'ן בוי פון 7,661 צימערען און 245 געשעפטס־לאָקאַלען אויף אַ שטח פון 261,225 קוו"מ. סוף 1936 איז די אַלגעמיינע צאָהל צימערען אין תל אביב געווען 72,509.

אין משך פון 1936 האָט תל אביב פאַרברויכט 8,068,295 קוו"מ וואַסער לגבי 6,373,711 קב"מ אין יאָהר 1935.

אין די ערשטע חדשים פון תרצ"ז האָבען זיך אין די תל אביבער שטאַטישע פאָלק שולען געלערנט 13,351 קינדער לגבי 11,021 קינ'ער אין תרצ"ו און עס זענען צוגעקומען ב"ע 71 קלאַסען.

אין משך פון 1936 זענען אין תל־אביב גע־ בוירען געוואָרען 3,734 קינדער (1,942 יונגלעך און 1,792 מיידלעך) לגבי 3,241 אין 1935.

אין 1936 זענען אין תל אביב (נישט אריינ־ רעכענענדיג די יפו'ער יודישע קוואַרטאַלען) גע־ שטאָרבען 1,131 מענשען (709 מענער און 522 פרויען) לגבי 762 אין יאָהר 1935.

אין דער ערשטער העלפט פון 1936 זענען אין תל אביב געבוירען געוואָרען 1,829 קינדער. פאַר דער זעלבער צייט זענען אין גאַנצען לאַנד געבוירען געוואָרען 5,462 יודישע קינדער און גע־ שטאָרבען זענען: אין תל אביב 507 און אין גאַנצען לאַנד — 1,528 יודען.

דער עודף פון די יודישע געבורטען איבער דער שטערבליכקייט איז אין דער ערשטער העלפט 1936 געווען: אין גאַנצען לאַנד 3,934 דערפון אין תל אביב — 1,322.

אין די 11 חדשים יאַנואַר—נאָוועמבער 1936 זענען אויף דער תל־אביב'ער באַהן־סטאַציע אויס־ געלאָדען געוואָרען 223,602 טאָן סחורות און איינ־ געלאָדען 10,413 טאָן סחורות.

אין פאַרלויף פון 1936 האָבען זיך מיט שטאַ־ טישע אויטאָבוסען פון קאָאָפּעראַטיוו „המעביר" באַדינט 28,414,439 פּאַסאַזשירען (חוץ די מאָנאַט־ ליכע אַבאָנענטען).

[...]ק לאַבאַסאַוויטש

באַלוטער אָרימקייט אויפ'ן שבתדיגען שפּאַציר

[...] דער שבת'דיגער טאָג איז אַ טאָג פון [...] דער זעקס טאָגיגער אַרבייט האָט אָבער [...]וטער יוד נישט קיין רוה פון די דאגות [...]ען, וועלכע באַפאַלען איהם אין דעם [...] אַרבייטס־פרייען טאָג, ווי היינט באַפאַלען [...] דאַרפגייער. דער טאָג, וואָס איז באַשטימט [...] פאַרגייט ביי די דאָזיגע מענשען אין אום־ [...]פינסטערע געדאַנקען, וואָס ווערען אַ גאַנצע [...]טריבען מיט דער הילף פון דער שווערער [...]ע קומען אין דאָזיגען טאָג צופליהען און [...] אָהן אויפהער. פאַרשידענע פראַגען עגבערען [...]ען מענש, פראַגען וועלכע ער קאָן בשום [...] פאַרענטפערען.

[...]די דאָזיגע פראַגען זענען ווייט נישט קיין [...] פילאָזאָפישע, זיי זענען נישט קיין [...]ייכענדע נאָר האָבען צו טון מיט יודישע, [...]גע ענינים, דאָס זענען פראַגען וועגען [...] וואָס מען דאַרף באַצאָהלען, ווייל דער [...]אַשעט מיט עקסמיסיע, פראַגען פון אַ־בייט [...] צי וועט אויף דער נייער וואָך זיין [...] און אַמאָל שטעלט זיך די דאָזיגע פראַגע [...]ריגער: צי וועט אויף דער נייער וואָך [...] אַרבייט? אָפטמאָל גייט עס אויך וועגען [...]אַנק קינד אָדער וועגען אַ קראַנקען טאַטען... [...] אַלץ באַפאַלט דעם באַלוטער יוד דעם [...] טאָג און כאָטש ער קאָן די אַלע פראַגען [...]ענטפערען איז דאָס אָבער שוין גענוג [...] איהם פאַרשטערען דאָס מאַגערע ביסעל [...]־פרייד.

[...]זאָל נישט זיין[?]גען מיט די רייד — אַזוי [...]עבער פון פעפער געסעל צו זיין שכן אַ [...] מיט וועלכען ער שמועסט אביסעל שבת אין [...] שטייענדיג מיט אַן עמער וואַסער אין דער [...] קומט דער שבת'דיגער טאָג ווער איך אויס [...] גאַנצע וואָך איז מען פאַריאָגט, פאַרסאַ־ [...]נקט מען נישט ווי מען האַלט ערגעץ אין [...]. קומט אָבער שבת און אַלע דאגות גיי־ בען מיך אַ באַפאַל מיין איך, אַז איך וועל דאָס נישט אויסהאַלטען.

— ס'איגענע זאָג איך דאָך — ענטפערט איהם דער שוסטער, וואָס גייט ווי דער שטייגער איז פון אַלע שוסטערס — באָרוועס — אַ גאַנצע וואָך אַז איך הויב אָן צו קלערען וועגען דעם, אַז מען דאַרף באַצאָהלען דירה־געלט און ס'איז נישטאָ פון וואַנען צו נעמען, וואָס מיינט איהר טו איך? כ'נעם האַסטיגער און שנעלער קלאַפּען די משוועקעס אין דער זויל אַריין און אַט אַזוי פאַרטרייב איך זיך די פינסטערע געדאַנקען, נאָר שבת אַזאַ טאָג אַזאַ לויידיגער, פרייער טאָג, געוואַלד! סאַראַ טראַכטעניש מען טראַכט אַלץ אדורך, ס'אַראַ פינסטערע הוריות עס קומען אַלץ אין קאָפּ אַריין כ'האָב נאָר מורא כ'זאָל נישט ווערען נערוועאיש.

דער שבת'דיגער טאָג איז באַלוט ביי דער יו־ דישער אָרימקייט דאָס איז אַ ווייסער פלעק אויף דער שוואַרצער סמאָלע פון דער וואָך, עס שטרייכט בולטער אונטער די שוואַרצקייט, ביי דעם ווייסען טישטיכעל, וואָס ווערט פאַרשפּרייט אויפ'ן טיש זעהט זיך נאָך שטאַרקער אָן דער חושך פון דער שטוב, אַ גאַנצע וואָך ווייסען די באַלוטער יודען וואָס זיי פאַרמאָגען, שבת זעהען זיי ערשט, וואָס זיי פעהלט זיי, זיי זעהען וואָס זיי פאַרמאָגען נישט. דער וואָס איז געבויגען אונטער די לאַסט פון עול פרנסה פילט ערשט דעם ווייטאָג וואָס עס פאַרשאַפט די דאָזיגע פּאָזיציע דעמאָלט ווען ער גלייכט זיך עטוואָס אויס. די טראַגעדיע פון בן מלך וואָס ווערט פאַרוואַנדעלט אין אַ הונט איז באַזונדער ריהרענדיג אין מאָמענט ווען די אומוואַנדלונג קומט פאַר אָדער דעמאָלט ווען זי דאַרף באַלד פאָרקומען.

באַלוטער יודען זענען חלילה נישט קיין אפּי־ קורסים (פאַרהאַן אַזעלכע אויך) זיי ווייסען אַז שבת, וואָס איז אונז געגעבען געוואָרען אויפ'ן באַרג סיני איז אַ טאָג פון פרייד, נאָר אויב זיי פילען נישט די דאָזיגע פרייד זענען זיי זיכער נישט שולדיג. דערפאַר איז שוין שולדיג דאָס לעבען אליין...

דאָ פון איין מין פאַרגעניגען קאָנען זיך באַלוטער יודען נישט אָפּזאָגען דעם שבת'דיגען טאָג. דאָס פאַרגעניגען באַשטייט אין גיין: אויפ'ן שפּאַ־ ציר.

פון דער יוגענט איז אָפּגערעדט. באַלד אין דער פריה זעהט מען די באַלוטער יוגענט האַלב אָנגעטאָן מיט דעם מאַרינאַרקע קאָלנערל אויפ'גע שטעלט לויפען צום פריזיער, טאַקע ביים פריזיער גייט אוועק דער שבת'דיגער פאַרמיטאָג. מען זיצט דאָרט און מען וואַרט געדולדיג אויף דער ריהע, ווי אין אַן אמת גובער די שטימונג איז ווייט נישט אַזאַ ווי אין אמת. עס איז דאָ אַ געפּילדער, אַ גערייד וועגען, וואָס איהר ווילט נאָר. מען רעדט וועגען פּאָליטיק, וועגען ארץ ישראל, וועגען שפּאַניען, מען רעדט וועגען די נייעסטע טענץ, וועגען פאַרשי־ דענע פילמען און גאַנץ אָפט קומט אויס צו זעהען, ווי איינער זיצט זיך באַזונדער און לייענט אַ צייט־ טונג און שיסט אַלעמאָל אויס מיט היליג געלעכ־ טער. דער דאָזיגער לייענער לייענט דעם ח' אַבאַ־ זשאַבּעק'ס פרייטאָגדיגען פעליעטאָן. יעדעס מאָל בעת ער שיסט אויס מיט אַ געלעכטער קומען נאָך די ווערטער: אוי אַ שלאַק זאָל איהם טרעפען, ווי שייך ער שטעלט דאָס צוזאַמען.... אוי דעקט ער זיי: אָפּטמאָל קאָן זיך דער לייענער נישט איינהאַלטען און ער לייענט טאַקע פאַר אויפ'ן קול און דעמאָלט איז די „ראַווע" פול מיט געזונטען יונגען גע־ לעכטער.

אָפּגעגעסען מיטאָג — היידא, אַוועק שפּאַצירען. די יוגענט פון באַלוט פאַרקריכט וואָס ווייטער, וואָס טיפער אין שטאָט אַריין, זומער־לעב זענען די פּאַר קען פול מיט זיי, ווינטער זענען זיי אויף דער פּיעט רקאָווער ...אַס און אויף די שיינע אויסשטעל־ פענסטער פאַלען דעמאָלט באַהאַלטענע בליקען פון בעוואונדערונג און קנאה.

אַט שטייט אַ גרופּע יונגוואַרג ביי אַ פענסטער פון מענער קאָנפעקציע פון זייערע צעבלינצלטע אויגען איז קלאָר, אַז זיי קוקען אויף אַט די אַלע זאַכען נישט גלייכגילטיג. איינער אביסעל אַ דרייסטער פרעגט זיך טאַקע האַלב אין שפּאַס:

— ווי מיינסטו משה דער אַנצוג וואָלט מיר געקלייד'ט?

— צו אַזאַ פּנים — ענטפערט איהם אַ צווייטער, זעהט אויס אַ ווינצלינג — וואָלטען דיר געקלייד'ט זעק... דאָס אַנציגעל איז נישט פאַר דיין מעגעלע.

— כוואָלט נישט מעהר געדאַרפט — זאָגט איין קאָלעזשאַנקע צו דער צווייטער שטייענדיג ביי אַ פענסטער פון דאַמען קאָנפעקציע געשעפט — באַר מ'זאָל מיך דאָ אַריינלאָזען אויף אַ האַלבע שעה, דו וואָלסט מיך שפּעטער נישט דערקענט.

אָבער נישט בלויז די יוגענט, נאָר אויך דער עלטערער דור גייט שפּאַצירען.

געוועהנליך נישט אַזוי ווייט, מען גייט מעהר סטענטייל ביז אַלטשטאָט, דרייסטערע גייען ביז די נייע שטאָט, אָבער פון דעם וואָס זיי זעהען זיך אָן אויפ'ן וועג האָבען זיי אויך מאַטעריאַל צו דער־ ציילען אַ גאַנצע וואָך.

דער עלטערער דור גייט פאַרשטענדליך סטאַ־ טעטשנע, ס'גייט דער טאַטע, די מאַמע און די קינדערלעך ביי דער זייט. די אויסגעטרעטענע שיך זענען אויסגעפּוצט אויף אַ גלאַנץ די אָפּגעטראָגענע מלבושים זענען אויסגעבערשטעלט און דאָס אַלץ שטרייכט נאָך בולטער אונטער די אָרימקייט פון די דאָזיגע מענשען, וועלכע פילען דאָס גאַנץ גוט אין דעם רייכערען טייל פון דער שטאָט.

דאָס איז אַ שפּאַציר גאַנג מיט אויפגעריסענע אויגען, וועלכע אַנטציקען זיך און באַוואונדערען אַלץ, ווי קליינע קינדער. די דאָזיגע לייט זענען אַזוי פאַרכאַפּט מיט דער ריינקייט און שפע פון דער גאַס, אַז זיי פאַרגעסען אויף אַ מינוט ווער זיי זענען:

— זעה נאָר בערל — שרייט איין ווייבער צום צווייטען — זעה נאָר דאָס זיידענציג וואָס דאָ געפינט זיך. ס'איז אוודאי ווערט אַ מטמון מיט געלד.

— כ'ווייס גאָרנישט — ענטפערט איהם די פרוי וואָס גייט ביי דער זייט, כ'ווייס גאָרנישט ווי מענ־ שען האָבען נישט קיין מורא און לייגען דאָס אַלץ אַזוי אויף הפקר אין דער גאַס אַריין. זעה נאָר אַזאַ עשירות לייגט מען אויס הינטער אַ גלעזערנע שויב און גאָרנישט.... מענשען זענען נישט חס אויף זייער אייגען געלט.

— טאַטע זעה נאָר —שרייט אויס אַ קינד, [illegible] דעם פאַטער אין אַ פענסטער אַ רעקלאַמע, ווי עטליכע מענשען לויפען אַרום אין אַ ראָד האַל־ טענדיג אין דער האַנד פול־פעדערס.

— טאַקע שיין — זאָגט דער טאַטע — זעה נאָר ווי קונציג דאָס איז געמאַכט... דאָס איז אַלץ אויך שפּרינג־פעדערס... אַלץ שפּרינגפעדער'ס.

נאָר דער אָוונט פאַלט צו און איידער עס צינ־ דען זיך די עלעקטרי'שע לעמפּ איילען זיך באַלו־ טער יודען אַ היים. דער צוריקוועג איז שוין ווייט נישט קיין פריילעכער... עס בלאָזט פון דער זייט ווי אַהין מען גייט אַן אומהיימליכער ווינט פון דלות און נויט... דער פרינץ גייט ווידער פאַרוואַנדעלט ווערען אין אַ הונט...

רעכט און לעבן

יורידישע בײלאגע פון „נייעס פאלקסבלאט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

וועקסלען

דער אומשטאנד, אז מ'האט אויסגעקויפט א וועק־סעל, קאן נישט באווייזען וועהען רווחך שרות.

ביים אויסקויפען א וועקסעל דארף מען אויך נעהמען א קוויטירונג פון איננהאבער.

עקסמיסיעס

אויפן פסקדין פון קרייזגעריכט, אלס די צווייטע אינסטאנץ, וועגען אפליגען דעם אויספיהר פון אן עקסמיסיע איז נישט פאראן קיין ווייטערדיגע אנקלאגע.

אויב א לאקאטאר האט געקינדיגט דעם דינגר־אפמאך, קאן דער ווירט אויף דעם סמך בעקומען אן עקסמיסיע, נישט דאפענדיג אנגעבען קיין אנ־דערע מאטיווען.

דירה - געלט

אין פאל, ווען א לאקאטאר האט באצאהלט דירה געלט טייערער, ווי די אנגענומענע נארמע, איז דער ווירט איהם נישט מחויב צוריקצוצאהלען די דיפע־רענץ.

נישט עהרליכע קאנקורענץ

מ'קאן זיין פאראנטווארטליך פאר טרייבען נישט עהרליכע קאנקורענץ נישט בלויז בפוזנ'דיג, נאר אפילו אויך צוליב נאכלעסיגקייט.

טרייבען נישט עהרליכע קאנקורענץ הייסט אויך בעניצען זיך מיט עהנליכע פערפאקונגען, ווי עס באניצט זיך די געמעלדעטע פירמע.

רעכט פון א קאאפעראטיוו - מיטגליד

א מיטגליד פון א קאאפעראטיוו, וועלכער איז נישט געווען אנוועזענד אויף דער אלגעמיינער פאר־זאמלונג, קאן פארקלאגען אן אנגענומענעם באשלוס אחער זיך פארטיידיגען געגען אזא באשלוס אין משך פון 6 וואכען.

שטייערן - עקזעקוציעס פון געפאכ־טעטע אכסניה'ס

פאר א שולדיגען אומזאץ - שטייער - חוב פון א געפאכטעטער אכסניה, מעג מען מאכען אן עקזע־קוציע אויך צו דער איינריכטונג פון איינגעטימער.

ארבייטס-שוץ

אויב נאך א פארשטארבענעם נישט פאראיכער־טען טיסטיזען ארבייטער בלייבען נישט קיין קינדער און אויך נישט קיין אלמנה, האט רעכט צו מאהנען פון אונטערנעהמער אן ענטשעדיגונג די מוטער.

דאס צונעהמען דורך דער מאכט פון אן אונ־טערנעהמער די קאנצעסיע און דאס שליסען צוליב דעם די אונטערנעהמונג, אויב דאס איז געשעהן נישט צוליב דער שולד פון איינגענטימער גיט א געגנגענען רחנט תיכף אויפצולעזען דעם אפמאך מיטן בעשעפ־טיגטען פערזאנאל.

קאסאציע - קויציעס

אויפן חשבון פון אן אזוי גערופענער קאסאציע־קויציע קאן נישט אנגענומען ווערען קיין שפאר־ביכעל פון דער קאמונאלער קאסע.

אינדוסטרי - שטייער

א פאטענט אויף א פראפעסיאנעלען אויפקויף פון אלטע זאך בערעכטיגט אויך די זאך צו רעפערי־רען, בבדי זיי גאנצערהייט צו פארקויפען, אויב דאס רעפערירען קומט פאר אין זעלבען לאקאל.

צו דער פאראנטווארטליכקייט פאר פיהרען אן אונטערנעהמונג אהן פאטענט אדער אהן א געהערי־גען פאטענט דארף צוגעציגען ווערען נישט קיין פירמע, נאר א פיזישע פערזאן.

אין אן אונטערנעהמונג, וואו די קאטעגאריע פון פאטענט איז אפהענגיג פון דער צאהל באשעפטיגטע ווערט נישט א ציטווייליגער אדער פון צייט צו צייט באשעפטיגטער אנגערעכנט פאר קיין זעלבסטשטענ־דיגען אנגעשטעלטען.

א קלייטהענדלער, וועלכער קויפט אויס א פאטענט 4־טע קאטעגאריע און איז דעריבער בערעכטיגט צו האבען אויף לאגער איבימעל סחורה און צו לייזען בלויז פון קאנסומענטען, מעג אויך פערקויפען א האנטווערקער אויף אויסארבייט, למשל, א שוסטער, א שטיקעל לעדער און דערכדעם קאן זיין פאטענט נישט דיסקוואליפיצירט ווערען.

פעדזאגען פון פרייע פראפעסיאנעלע באשעפטי־גונגען האבען אליין דערלאנגען דעקלאראציעס (זעזר־נאגיעס) וועגען זייער אומזאץ אהן א ספעציעלע אויפ־פאדערונג פון דער מאכט.

דאס דערלאנגען א בקשה וועגען הנחות בנוגע פאטענטען באשיצט נישט פון דער פאראנטווארט־ליכקייט פאר פיהרען אן אונטערנעהמונג אהן א פא־טענט אדער אהן א געהעריגען פאטענט.

די פארשריפט, וואס מאכט אפהענגיג די קאטע־גאריע פון פאטענט פון דער צאהל מאטארען, איז נישט בלויז חל ביי פאבריקאציע, נאר האט אויך אן אנווענדונג אין פריוואט - אנשטאלטען.

ווי באלד מ'בעקומט געהעקט א חוב מיט סחו־רה, מעג מען זי פערקויפען אפילו פיסלעכווייז אהן א פאטענט.

זייערן קרויט איז אן איגדוסטרי מעטיגקייט, דער חויף מוז מען אויסקויפען אן ארבייטס־פאטענט.

איבערקלייבען און אריינלייגען האס זויערע קרויט אין טונדלעך אפילו ווען מ'גיט צו עפעס א שמאה אויף א געשמאק, ווערט דאגעגען באטראכט פאר א האנדעלס מעטיגקייט, אויף וואס מ'דארף אויסקוי־פען א האנדעלס־פאטענט.

לאטעריע און האזארד

דער אונטערשיד פון לאטעריע ביז האזארד איז דאס, וואס ביי לאטעריע ריזיקירט נאר איין צד און ביי האזארד אלע מיטשפילער.

אנוווילען צו דער פוילישער מלוכה

אן אויפפאדערונג צו א נאציאנאליטעט נישט צו רייצען קיין פויליש, הייסט נישט אויסדריקען אונ־ווילען צו דער פוילישער מלוכה.

עטאט

ווי באלד דער סטאראסטא בעריקזיכטיגט א רע־קורס פון אן עטאט־צאהלער, מעג די קהלה פאר־וואלטונג פארקלאגען די דעציזיע.

גט - פראצעסען

א גט־פראצעס געגען א מאן אהער פ[...] געפינט זיך אין אויסלאנד קאן פארפיה[רט ווערען] אין דעם איינלענדישען געריכט. אויפן סמך [...] כען די בעטהעפענדע פערזאן האט געוואוי[נט] טענס א יאהר פאר'ן ארויספאהר קיין א[...]

האנטווערקער - קארטען

מ'מעג אנפאהטרויען די לייטונג מיט [...] ווערקשאפט - ווערקשטאט א פארמהעטער [...] פאל מוזען בידע, סיי דער פארמהעטער [...] איינגענטימער באזיצען האנטווערקער־קארט[ען]

קאנאליזאציע

דער באטרעף פאר קאנאליזאציע, [...] באזיצער איז שולדיג דער שטאט - [...] ווערט באפאהרצאגט לטובי אנדערע חובות [...] מייקען די איינגעפאקסענע סומע פון ליצ[...] הויז.

היפאטעק - מאראטאריום

פון די הנחות פון היפאטעק - מאראט[...] גען בארעכטיגט צו געניסען נאר די [...] וועלכע זענען באלאסטעט אויפן סמך [...] מאך. - היפאטעק, אבער נישט לויט א[ן] פסק'ן געריכטליכער אחער רעכטליכער [...]

ווי באלד א קויציע איז איבערגעשר[יבען] רען אויף א אזוי גערופענעם דיגוער א[...] פארפענטליכט געווארען אין דער היפ[אטעק] מאראטאריום, גילטען אין דעם פאל די [...] מאראטאריום.

רעדוקציע פון דירה - געלט

דאס דירהגעלט אין אלטע הייזער, [...] הערען צו די שטאט - פארוואלטונגען [...] געווארען לטובי אלע לאקאלען, וועלכע [...] די באשטימונגען פון לאקאטארען־שוץ.

אין נייע הייזער, וועלכע געהערען [צו] פארוואלטונגען און אויף וועלכע דער שוץ איז נישט חל, דארף די 10 אחוז' מיגע רעדוקציע אנגעווענדען ווערען [...] וואוין לאקאלען און נישט לטבי געשעפ[טען]

ארימקייט - רעכט

די בקשה פון א מינדעריעהריגען [...] קענען איהם ארימקייט־רעכט ווערט ע[...] פערמעגענס־מצב פון זיינע עלטערען.

פעררעכענען

אין פאל, ווען א לאקאטאר איז [...] געלט מעהר ווי פאר 1 צייטאפשניט, [...] ווירט פעררעכענען אן איינטצאהלטע [...] חשבון פון פריהערסטען זמן.

נייע געזעצן און צירקולארען

סאכארין און קאנטראבאנדע

דאס פינאנץ - מיניסטעריום קלערט אויף, אז די זעלבע פאראנטווארטליכקייט, וואס האט געזען זעהט פאר פאר קויפען סאכארין אדער גע'מלאכה'טע סחו־רה הראהט אויך אין דעם פאל, אויב די דערמאהנטע טרפה'נע סחורה האט דער באטרעפענדער געפינען אדער אומזיסט בעקומען.

וואס שייך דער פאראנטווארטליכקייט פאר בא־האלטען אדער באזיצען אזא סחורה קוואליפיצירט דאס געזעץ אזעלכע פארבערעכנס פונקט אזוי שארף, ווי פאר פארקויפען.

פראצעדוראלע פארשריפטען

לויט דער לעצטער אינסטרוקציע פון יוסטיץ - מיניסטעריום צו די געריכטען, דארף נישט צוריקגע־שטעלט ווערען קיין פארגיפעטיגטער פ־צנסרטע־מין, אויב די פארשפעטיגונג איז פארגעקומען צוליב נישט קענטען די פארשריפטען, טעות'דיג זיי אויס־טייטשען אדער פשוט זיי פערזעהען.

דעמענטליכען ווייזט אויך האס זעלבע מיניסטער־יום אן, אז אויב עמיצער דערלאנגט אן אפעלאציע, וועלכע ענטהאלט געוויסע פעהלער און ער טראגט שפעטער אליין ארין א דערגענצונג אדער אויסבער־מערונג פון די דאזיגע פעהלערן איידער ר'איז רערצו חורבן געריכט אויפגעפאדערט געווארען, מעג אפילו שוין חאסמאל הער אפעלאציע - טערמין האבען אפ־געלאפען, דארף די אפעלאציע אנגענומען ווערען.

מיליטער - שטייער

ווי ס'קלערט אויף דאס פינאנץ - מיניסטעריום, ווערט מיטן אפשאף פון מיליטער־שטייער פון יאהר 1937 אנהייבענדיג, די פארלעגענע חובות פארן דער מאהנטען שטייער נישט אנולירט.

שטעמפעל - אפצאהל

דאס פינאנץ - מיניסטעריום קלערט אויך איינציי־טיג אויף, אז קוויטירונגען אויף דערהאלטענעם דירה געלט, אויסגעשטעלטע גאכן 15 יאנואר 1936, זע־נען פריי פון שטעמפעל־אפצאהל.

אבליגאציעס

דאס פינאנץ - מיניסטעריום מאכט אין לעצטען צירקולאר אויפמערקזאם, אז מיט אבליגאציעס פון דער נאציאנאלער הלוואה קאן מען באצאהלען בלויז פארלעטעטעם ירושה־שטייער און שטייער פון מתנות. די דעקונג ווערט אנגענומען אין נאמינאלען פרייז.

וואס שייך די חובות פאר לאקאל - שטייער, וועלכע מ'האט אויסגעמאהנט אין די יאהרען 1933, 1934 און 1935 און זייער צאהלבארקייט איז אויפן סמך פון שטייער - מאראטאריום אפגעליגט געווארען ביזן 1938 יאהר, קאן מע זיי אפצאהלען מיט אבלי־גאציעס פון דער 5 פראצ. קאנווערסיע־הלוואה פון 1924 לויטן קורס 52 גילדען מיט 50 גראשען פאר 100 זל.

Dr. med.
[...]LTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-[...] קראנקהייטען און מענער־[...]
האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקא[...]
161 פיעטריקאווע[...]
טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8 ביז 2 ביטאג און פו[ן ...] זונטאג און הגאות פון 9 ביז 1[...]
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע[...]

דער גורל פון אפרוי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

(81

— צו שפעט!

— מאמא האריי! וואס רעדט איהר? וואס זאגט איהר? מאמא האריי, זאגט נישט דאס שרעקליכע ווארט! זאגט נישט! ער איז נישט טויט!

— ניין!

רחל האט זי ארומגעכאפט און איהר גענומען קושען, קושען און וויינען!

— איהר זייט א מלאך! איהר זייט א מלאך!

מאמא האריי האט איהר אנגעהויבען בארוהיגען.

רחל האט זיך אנגעגאסען א גלאז וויין און אויס־געטרונקען. די געדאנקען האבען זיך איהר געפלא־מערט, געדרייהט און פארהדייהט. אט האט זי גע־האט א קלארען באוואוסטזיין און אט האט זי איהם פארלוירען. און אזא הייץ האט איהר געברענט אין קאפ, און אין איהר שיפרות זענען געפיהלען געווא־רען נאך פייערדיגער, ברענענדיגער. אלע צוימען פון שכל, אלע גרענעצען פון אייסרעכענונגען, זענען פאר־ברענט געווארען אין פייער פון געפיהל. איהר נשמה האט זיך צעהוליעט אין א הפקר געהריי; וואס עס וועט זיין וועט זיין! טויט האט פארלוירען די גע־פאהר. לעבען האט פארלוירען דעם זין. זעלבסט־צעשטערונג איז געווארען א פרייד.

זי האט זיך אליין דראמאטיזירט און אין איהר שיכור'ער פאנטאזיע איז זי געווארען א העלדין. א גרויסע העלדין:

„איך וועל מיין לעבען איינשטעלען און איך וועל איהם ראטעווען! בידע לעבען אדער בידע טויט".

זי האט נאך אליין קלאר נישט געוואוסט די געפאהר, נישט געוואוסט, וואס עס קומט פאר, אבער אז עס איז פארהאן געפאהר, אז איהר לעבען האט דערגרייכט א טראגישען קלימאקס, האט זי געפיהלט מיט יעדען פיבער פון איהר נשמה. און אזא כוח האט זי עפעס אויצט געהאט, אזא טראגישען כוח, וואס האט איינגעאנצען באצוואונגען מאמא האריי.

ווען רחל איז צו איהר מיט פיערדיגע ווערטער צוגעשטאנען, אז זי מוז איהר דערציילען דעם גאנ־צען אמת, האט זיך יענע נישט געקאנט ווערען געגען דער ווערטער אטאקע פון איהר יונגער חבר'טע און איהר גענומען אויסזאגען דעם גאנצען אמת.

זי האט איהר דערציילט ווי מען האט איהר הויז פארשפריט מיט טעלעפאנישע תראהטען; ווי אלץ וואס עס איז פארגעקומען צווישען איהר און געבי־ריאטרן און יענער נאכט איז אונטערגעהערט גע־ווארען; ווי מען האט אויסגעפינען אומגעפעהר דאס ארט פון דעם לופטפארט און דעם סוד פון דעם קאמוראזש וואלד. די נייעס איז שוין איבערגעגעבען געווארען קיין דייטשלאנד.

רחל האט זיך צוגעהערט און אומשטאנדענדיג זיך צוזאמענגענומען די געדאנקען אין איהר שיכורן קאפ. זי האט אויפמערקזאם זיך צוגעהערט כדי אר־רייטצוגעהמען אלץ וואס מאמא האריי רעדט. די גאנ־צע צייט האט זי פון איהר די אויגען נישט ארויס־געלאזען.

מאמא האריי האט איהר האן גענומען געבען עצות:

— זייט פארזיכטיג, מיט יעדען טריט, וואס איהר מאכט, איהר קאנט אויסזעהן און אומגישט אייער לעבען פארשפילן און געבריאטרן מיט דעם סאדיסטיש העלפען.

— מען וועט איהם אפער הרג'ענען. איך וועל איהם פארלירען. איך האב געפיהרט זיין טויט... מיינע הענט וועלען נישט זיין ריין פון זיין בלוט...

זי האט די ווערטער ארויסגעזאגט שטיל, עפעס ווי אין חלום, ווי זי וואלט געזאגט צו זיך אליין; ווי זי וואלט הויך ארויסגעזאגט געדאנקען, וואס בויערן איהר מוח.

— אפשר וועט ער זיך ראטעווען — האט מאמא האריי איהר פרובירט טרייסטען, ווי מען טרייסט א געפעהרליך קראנקען, וואס מען וויסט, אז ער וועט באלד שטאהבען, און סיי דער קראנקער, סיי דער טרייסטער וויסען, אז די ווערטער זענען פאלשע.

רחל האט זיך מיט אמאל א הויב געטאן פון ארט א וואהנזיניג פייערל האט אויפגעפלאמט אין איהרע אויגען און זי האט ווילד אויסגעשריגען:

— איך וועל איהם ראטעווען!

— רחל איהר שפילט זיך מיט פייער!

— פייער! פייער! גוט! פייער!

— רחל, איהר זייט היסטעריש! בארוהיגט זיך אביסעל! דער פייער וועט אייך בלויז אליין פאר־ברענען און איהר וועט גארנישט האבען אויפגעטאן. געדענקט, פון זינט דעם געבריאנד שפיאנאזש הינט מען אייך אויף שריט און טריט! אפילו הייצט פוי־נאכט האט מען אייך נישט געלאזט צורוה, ווייל זיי וויסען, אז איהר זענט ביי מיר און מען האט אייך איבערגעגעבען אין מיינע הענט.

— און וואס זאל איך טאן? וואס זאל איך טאן?!

— רחל איך וועל אייך איצט זאגען א זעהר אומ־ברחמנות'דיגע זאך, איך מוז עס אייך אבער זאגען, צוליב אייער אייגענער טובה ווענטען!

— וואס?!

— קאן זיין, אז עס איז שוין צו שפעט עפעס צו טאן!

— וואס מיינט איהר?!

— קאן זיין, אז מען האט שוין דעם לופטפארט באמבארדירט.

— עס וואלט דאך געווען אין די [...]

— איהר ווייסט גארנישט אין פא[...] זאכען לאזט מען נישט וויסען. עס [...] די מאראל פון דער ארמיי און עס [...] דעם מלחמה־מוט ביי דער באפעלקערונ[ג]

— מאמא האריי, איהר ווייסט עפעס!

— איך גיב אייך מיין עהרענווארט [...] עס איז אבער זעהר, זעהר מעגליך, א[ז ...] צו שפעט צו ראטעווען. עס איז אוי[ך] אויב מען האט שוין דאס ארט באמב[ארדירט] נאך געבריאטר ניצאל געווארען. אלע [...] דער'הרג'עט. פארהאן נאך א מעגליכ[קייט] וועט דעם לופט־פארט קאמאנדיר נישט [...] עס וועט נישט געלונגען.

— פארהאן אזא מעגליכקייט?

— אוודאי! איז די בעסטע זאך [...] גארנישט טאן, ווארטען! ווייל איהר קאליע מאכען. אויב איהר זאלט זיך [...] אין וועלכער עס איז פארבינדונג מי[ט ...] וועלען דאך די חשד'ן אויף אייך במיל[...] ווי אזוי ווייסט איהר? פטוואגען [...] מען וועט אייך גלייך ארעסטירען. עס [...] הויבען אן אויספארשונג, און איהר [...] וואס דאס שמעקט....

— מאמא האריי, איך וועל אייך נ[...] בען! איהר גלייבט מיר! א־יא?

— ניין, נישט דאס מיין איך! און [...] איך אייך און איהר וועט מיינעם נישט געבען! די פינף, זעקס מעטשען, וואס [...] און מיט וועמען איהר ארבייט צוזאמ[ען] שוין נעפינען אין וועג, ווי זיך אויס[...] איהר וועט בלויז פארדרייען זיך און [...] אז מען כאפט איינעם פון אונזערע ב[...] שוין די איבעריגע און מען לאזט דעם [...] צו זיין איינענעם ישיבאל. איהר ווייסט [...] אונזער ארבייט פיהרט זיך.

(פארטזעצונג קומט)

דאס לאדזער לעבען

זונטאג, 21 פעברואר
ד׳ אדר תרצ״ז

זון-אונטערגאנג 5.00
זון-אויפגאנג 6.18

דאנערשטאג א זיצונג פון שטאט-ראט
צו וועהלען א נייעם לאדזער שטאט-פרעזידענט
פ.פ.ס. וועט ווידער ארויסשטעלען די קאנדידאטור פון נארבערט בארליצקי

צוליב דעם, וואס דער אינערן-מיניסטער האט נישט בעשטעטיגט די וואהל פון נארבערט בארליצקי אויפ׳ן אמט פון לאדזער פרעזידענט, האט דער לאדזער וואיעוואדע בעשטימט דעם טערמין פון דער זיצונג פון שטאט-ראט, אויף וועלכען מ׳דארף וועהלען א נייעם פרעזידענט.

עהערנעכטען איז אין דער וואיעוואדזטווע אנגעקומען א בריף פון אינערן-מיניסטעריום מיט דער דעציזיע וועגען נישט בעשטעטיגען דעם ה׳ בארליצקי, אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער ה׳ וואיעוואדע ארויסגעשיקט צום צייטווייליגען פרעזידענט גאדלעווסקי צוויי בריף. דער ערשטער בריף האט פאלגענדען אינהאלט:

איך טייל אייך מיט אז דער אינערן-מיניסטער האט אין דער דעציזיע פון 10 פעברואר אויפ׳ן יסוד פון די פארשריפטען אפגעזאגט צו בעשטעטיגען אלס פרעזידענט דעם ה׳ נארבערט בארליצקי, וועלכער איז געוועהלט געווארען אויף דער זיצונג פון 7 יאנואר 1937. די דאזיגע דעציזיע איז ענדגילטיג אין דער אדמיניסטראטיווער פראצעדור. איהר דארפט וועגען דעם מיטטיילען די ראטמענער אויף דער נאהנטסטער זיצונג פון שטאט-ראט.

דער צווייטער בריף פון וואיעוואדע צום לאדזער שטאט-פרעזידענט גאדלעווסקי, האט פאלגענדען אינהאלט:

אין הסכם מיט די פערפליכטענדע פארשריפטען פערארדען איך די וואהלען פון א לאדזער שטאט-פרעזידענט, דער טאג פון פערארדנען די וואהלען איז דעם 19 פעברואר. דער טערמין פון דער וואהל-פערזאמלונג איז דער 25 פעברואר 1937.

וועגען דעם אויסגאנג פון די וואהלען וועט דער פרעזידענט מיטטיילען אין דער ענטשפרעכענדער צייט.

צוליב דעם האט דער שטאט-פרעזידענט גאדלעווסקי פונאנדערגעשיקט איינלאדונגען צו די ראטמענער אויף א זיצונג פון שטאט-ראט, וועלכע קומט פאר דאנערשטאג, דעם 25 פעברואר, 7 א זייגער אין אוונט.

די טאג-ארדנונג פון דער דאזיגער זיצונג איז פאלגענדער: 1) וואהלען פון א פארזיצענדער פון דער זיצונג און איינלאדענען דורך איהם 2 אסעסארן 2) וואהלען פון א שטאט-פרעזידענט.

מ׳דארף צוגעבען, אז אויף דער וואהל-פערזאמלונג קענען נישט אנגעגעבען ווערען קיין שום ערקלערונגען, פארשלאגען אדער דעקלאראציעס. די זיצונג טראגט נאר א פארמעלען כאראקטער און ווערט בעשלאסענגעכן וועהלען א פרעזידענט. א פארזיצער פון דער וואהל-זיצונג וועהלען אויס די ראטמענער מיט א געוועהנליכער מעהרהייט שטימען. ווי די לעזער געדענקען, איז פארזיצער פון דער ערשטער זיצונג, ווען ס׳איז געוועהלט געווארען א פרעזידענט, געווען דער פ.פ.ס.ישער ראטמאן וואלטשאק.

ווי מיר דערוויסען זיך פון א זעהר מאסגעבענדער קוועלע, איז אויף א פארטיי-קאנפערענץ פון פ. פ. ס. אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז אויפ׳ן אמט פון לאדזער פרעזידענט זאל ווידער ארויסגעשטעלט ווערען די קאנדידאטור פון נארבערט בארליצקי. אלס מאטיוו פון דאזיגען בעשלוס איז אנגעגעבען, אז ה׳ בארליצקי האט אלע קוואליפיקאציעס איבערצונעמען דעם דאזיגען אמט.

וואס שייך די וויצע-פרעזידענטען איז בעשלאסען געווארען, אז אויב אפילו זיי וועלען בעשטעטיגט ווערען וועלען זיי נישט אננעמען זייערע מאנדאטען.

פון די ארטיקלען, וועלכע האבען זיך באוויזען אין „לאדזשאנין” און אין „וואלקא לודו” שטעלט זיך טאקע ארויס, אז ביי די נייע וואהלען פון א פרעזידענט וועט ווידער ארויסגעשטעלט ווערען אויפן אמט פון לאדזער פרעזידענט דעם ה׳ נארבערט בארליצקי.

פון די דאזיגע ארטיקלען ווייזט זיך אויך ארויס, אז אין די פ.פ.ס.ישע קרייזען רעכענט מען זיך דערמיט, אז דער שטאט-ראט וועט אויפגעלעזט ווערען.

קהלות דארפען נישט האבען קיין פאטענטע אויף צו פיהרען די יודישע שחיטה
העכסטער געריכט האט אפגעשאפט דעם אורטייל פון לאדזער קרייז-געריכט געגען דער פאביאניצער קהלה

דעם 13-טען יולי 1936 האט דאס לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט א זעהר כאראקטעריסטישען פראצעס וואס האט א פרינציפיעלע בעדייטונג. ס׳האט זיך געהאנדעלט וועגען אן אנקלאגע פון שטייער-אמט געגען דער פאביאניצער יודישער קהלה פאר נישט אויסקויפען א פאטענט אויף צו פיהרען די יודישע שחיטה.

דער פאביאניצער שטייער-אמט איז ארויסגעגאנגען פון דער הנחה, אז אויב די יודישע קהלה פיהרט אן אונטערנעהמונג, וואס הייסט שחיטה, דארף זי אויסקויפען א פאטענט, צאהלען אומזאץ-שטייער און טראגען אלע פליכטען פון אן אונטערנעהמער. די יודישע קהלה האט קיין פאטענט נישט אויסגעקויפט און דעריבער איז זי אנגעקלאגט געווארען אין קרייז-געריכט פאר נישט וועלען אויסקויפען א פאטענט.

די פאביאניצער קהלה איז דעמאלס פערטיידיגט געווארען דורך דעם לאדזער אדוו. ווייספוס. נישט קוקענדיג אויף די אויספיהרונגען פון אדוואקאט, האט דעמאלט דאס לאדזער קרייז-געריכט פערמשפט די פאביאניצער יודישע קהלה אויף צו בעצאהלען 10 זל. שטראף פאר נישט אויסקויפען קיין פאטענט, וואס האט געהייסען, אז אויף צו פיהרען די שחיטה מוז די קהלה האבען א פאטענט.

אדוו. ווייספוס האט אריינגעטראגען א קאסאציע אין העכסטען געריכט. דער אדוואקאט האט אין זיין קאסאציע אנגעוויזען, אז די יודישע קהלה קען מען נישט פעררעכענען אין דער קאטעגאריע פון אונטערנעהמער, ווייל פיהרען אן אונטערנעהמונג איז א פריוואטע זאך און איז אויסגערעכענט אויף עוועטועלען ריווח. יעדער אינטערנעהמער האט דאס רעכט צו פיהרען זיין געשעפט אדער עס צו ליקווידירען. אין דעם פאל איז אבער דער ענין גאנץ אנדערש. דאס געזעץ וועגען די יודישע קהלות זעהט פאר, אז די קהלה איז פערפליכטעט צו פערזארגען די יודישע בעפעלקערונג מיט כשר פלייש, צי זי וועט דערביי פערדינען אדער צולייגען דאס קומט דערביי אינגאנצען נישט אין בעטראכט.

אדוו. ווייספוס האט ווייטער אנגעוויזען, אז די קהלה האט נישט קיין אייגען שעכט-הויז און קיין אייגענע איינארדנונג, וואס וואלט עווענטועל געקענט בעטראכט ווערען אלס אונטערנעהמונג, ווייטער האט דער אדוואקאט אנגעוויזען, אז די שחיטה ביי די קהלות איז נישט קיין באזונדערע אונטערנעהמונג נאר א טייל פון אלגעמיינער ביודזשעט און ווען אפילו די שחיטה גיט וועלכע ס׳איז הכנסה געהט זי איבער אין אלגעמיינעם ביודזשעט.

די טענ איז דער דאזיגער אינטערעסאנטער פראצעס בעטראכט געווארען אין העכסטען געריכט אונטערן פארזיץ פון ריכטער גיזשוצקי, דאס געריכט האט פולשטענדיג מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון אדוו. ווייספוס און נאך צוגעגעבען, אז ביים היינטיגען שחיטה-געזעץ איז נאך מעהר פערשארפט געווארען די פליכט פון די קהלות צו פיהרען די שחיטה, אזוי אז מ׳קען דאס נישט פעררעכענען אלס אונטערנעהמונג אויף וועלכער מ׳דארף אויסקויפען א פאטענט און צאהלען אומזאץ-שטייער.

צוליב דעם האט דאס העכסטע געריכט אפגעשאפען דעם אורטייל פון לאדזער קרייז-געריכט, די דאזיגע ענטשיידונג איז אן ענטגילטיגע.

די שטרייק-באוועגונג אין לאדז

אינטערווענץ פון די סעזאן - ארבייטער אין מאגיסטראט

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס איז צוליב די שטימען פון די ענדעקעס אדורכגעפאלען דער פארשלאג וועגען א הלוואה אויף די סעזאן - ארבייטען אין לאדז, האבען זיך געבעטען צום פרעזידענט גאדלעווסקי געווענדעט א דעלעגאציע פון סעזאן-ארבייטער. זיי האבען געבעטען, אז דער פרעזידענט זאל זיך דאך באמיהען די אנטשפרעכענדע סומען צו באקומען אז די סעזאן - ארבייטען זאלען זיך אנהויבען שוין דעם 1-טען אפריל. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, דערויף, אז אויב די ארבייטען זאלען זיך אנהויבען שפעטער וועלען די ארבייטער נישט האבען די מעגליכקייט אפצוארבייטען די 26 וואכען אדער 156 טעג, וועלכע געבען זיי דאס רעכט אויף ווינטער-אונטערשטיצונג.

פרעזידענט גאדלעווסקי האט געענטפערט, אז אין איצטיגען צושטאנד פון דעם ענין איז גארנישט מעגליך צו מאכען, אז ער וועט רופען א קאנפערענץ פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען כדי דעם ענין צו באראטען.

דער שטרייק פון די שוסטער-כאלופניקעס פארברייטערט זיך.

דער שטרייק פון די שוסטער, האט שוין ארומגענומען דעם גאנצען לאדזער קרייז. אויף אן אלגעמיינער פערזאמלונג פון די שוסטער, וועלכע זענען באשעפטיגט אין די מעכאנישע ווארשטאטען איז באשלאסען געווארען זיך אנשליסען אין שטרייק אויב די קאנפערענץ, וועלכע דארף פארקומען מארגען אין ארבייטס-אינספעקטאריאט, זאל צו קיין הסכם נישט פירען.

אקופאציע - שטרייק אין דער פירמע יעלענקעוויטש.

(א) אין דער פירמע יעלענקעוויטש (קאשושטשקא 10) האט אויסגעבראכען א שטרייק צוליב דעם, וואס די פירמע האט באזייטיגט איינציגע ארבייטער אהן קינדיגונג. צוערשט האבען די ארבייטער פראקלאמירט א פראטעסט - שטרייק אויף איין שעה. צוליב דעם אבער, וואס די פירמע איז נישט איינגעגאנגען אויף די פאדערונגען פון די ארבייטער, האבען זיי פראקלאמירט א שטרייק און אקופירט די פאבריק.

א דאנק דער אינטערווענץ פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען האט דער ארבייטס - אינספעקטאר באשטימט א קאנפערענץ אויף מארגען, מאנטאג דעם 22-טען ד. ה.

רעגולירען סכסוכים אין דער קאטאן-אינדוסטריע.

ביים שליסען דעם קאלעקטיווען אפמאך אין דער קאטאן-אינדוסטריע איז גרינדעט געווארען א פאך-קאמיסיע, אין וועלכער עס זענען אריין פארשטייער פון ביידע צדדים, און וועלכע האט די אויפגאבע צו רעגולירען אלע סכסוכים, וואס קאנען אנטשטיין אין דעם פאך.

די ערשטע זיצונג פון דער דאזיגער קאמיסיע זאל פארקומען די טעג און די פארשטייער פון ביידע צדדים וועלען צו דער זיצונג צו ארי פארשלאגען.

וועגען ענטגילטיגען רעגולירען די די ארבייטן אין פאנאנסקים שפיטאל

די קאנפערענץ, וועלכע דארף ענטגילטיג רעגולירען די ארבייטס - באדינגונגען אין פאזנאנסקי׳ס שפיטאל איז באשטימט אויף דאנערשטאג דעם 25 ד. ח.

ערב א הוספה-אקציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

אויף א בעראטונג פון די פאבריק - דעלעגאטען פון דער טעקסטיל - אינדוסטריע איז ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, באהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען דער נויטווענדיגקייט אונטערצונעמען א הוספה אקציע. די דעלעגאטען האבען אנגעוויזען דערויף, אז די פרייזען אויף די פראדוקטען פון ערשטע געברויך שטייגען אזוי, אז די נארמאלע לוינען, וועלכע פאר-פליכטען לויט׳ן קאלעקטיווען אפמאך האבען פארלוירען א זעווויסען פראצענט פון זייער קויפס - קראפט.

אזוי אבער ווי א הוספה אקציע קאן מען פארמעל נישט אנהויבען ביז מען קינדיגט נישט דעם ביז איצט פארפליכטעטען קאלעקטיווען אפמאך, זאל דער ראט פון הויפט-קלאסען פאראיין פון טעקסטיל - אינדוסטריע, מארגען אויף א בעראטונג אננעמען חעם אנטשפרעכענדען באשלוס אין דעם דאזיגען ענין.

...ייטער פאלקסבלאט

פארברייטערט דעם לימוד פון יודישע רעליגיע

(א) דאס שול-קוראטאריום האט ארויסגעגעבען א צירקולאר צו די לייטער פון באזונדערע ...קס-שולען פאר יודישע קינדער מכוח׳ן פאר...טערען דעם לימוד פון רעליגיע אין די דא... שולעס.

אינם צירקולאר ווערט אויסגעקלעהרט, אז ...שייכות מיט דער דעציזיע פונ׳ם שול-אינ...קטאר אין די יודישע פאלקס-שולען, אנהויבענ... פון צווייטען קלאס, קאן מען צו דעם רעליגיע... ...ר צוגעבען 2 שעה וועכענטליך אויפ׳ן לייענען ...ניפאל אין לשון קודש, בתנאי, אז דער פאר...יטערטער לימוד וועט נישט באלעסטיגען דעם ...ה-אוצר.

די עווענטועלע אויסגאבען, וואס זענען פאר...ען מיט די צוגאב-שעה׳ן וועלען דארפען דע... די יודישע קהלות, און די צוגאב-שעה׳ן קאנען ...זפיהרט ווערען ערשט דאן, ווען די יודישע ...ת וועלען דערויף מסכים זיין.

צו פולק. קאצ׳ס רעדע

(א) אין שייכות מיט דער אירעען-דעקלא...ציע, וועלכע דער פולק. קאץ דארף האלטען ...ן זעקס אין אוונט דורכן ראדיא פאדערט אויף ...ריין-פעדעראציע פון פאטערלאנדס-פארטייען ...פערבאנד אלע זיינע מיטגלידער אז זיי זאלען ...הערכען די רעדע און בעקענען זיך גענוי מיט ...אינהאלט.

די פערוואלטונג פונ׳ם פערבאנד קינדיגט ...אן אז א רייהע אויסערארדענטליכע בעשלוסען ...שייכות מיט דעם דאזיגען ענין.

...ז נישט ריכטיגע פאהרען

(א) דאס סטאראסטווע-געריכט האט נעכטען ...וויי מאל פארמשפט דעם דראזשקער אברהם ...ועלהאף (פון ריבנע 20) אויף 2 וואכען ארעסט ...ן עובר זיין אויף די כללים פון ריכטיגען ...ען און פארן ענטפערען גראב א פאליציאנט. ...ויז גלייך איינגעזעצט געווארען:

פארן עובר זיין אויף די כללים פון פאהרען ...דער שאפער יוזעף בערקער פארמשפט געווא... אויף 3 טעג ארעסט.

...פסטירט א גאסען-פערקויפער

(ז) אויף דער נאוואמיעסקא גאס לעם נומער ...איז ארעסטירט געווארען דער גאסען-פערקוי...חיים דארעלטאן דערפאר, וואס ער זאל האבען ...„לאמירט” זיינע סחורות אלס אויסארבייטונגען ...ווט-רענאמירטע פירמעס.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

...עט טעטיג זיין ד. 28-טען ד. ח.

(א) דעם 28 ד. ח. וועט אין לאקאל (פעט...וועער 165) אמטירען די צוגאב - פאבאר...יסיע: שטעלען דארפען זיך די פאבאראוועצעם ...יאהרגאנג 1915 און עלטערע, וועלכע האבען ...ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטער-פליכט, ...ען זיך שטעלען די וואס וואוינען אויפ׳ן ...פון די 1, 4, 6, 10, 12, 13 און 14-טע ...צייי-קאמיסאריאטען.

ZACHETA
זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג
גרויסער דאפעלטער פראגראם

„ריזיק”

אין דער הויפט-ראלע
Marlena Dietrich i Garry Cooper

II

ווער עס קושט דער לעצטער
מיט LJANA HAID

אנהויב 4 נ״מ, שבת און זונטאג—12 בייט.

ווידער אַ אַמעריקאַנער „גענגסטער"־מעשה אין לאָדזש

געדראָהט צו ערמאָרדען אַ 3־יעהריג קינד, אויב מען וועט נישט באַצאָהלען 5000 זל. אויסקויף־געלט

די פאַמיליע ראָזענבערג (קאָפּערניק גאַס 18) האָט באַקומען אַן אַנאָנימען בריף, וואו עס איז געווען אָנגעוויזן אַן אָרט, וואו מען דאַרף אַוועקלייגען 5000 זל. אַלס אויסקויף־געלט פאַר דעם 3־יעהריגען קינד זייערס, ווען נישט זאָל דאָס קינד ווערען דערמאָרדעט.

די פאַרצווייפעלטע משפחה האָט זיך געווענדעט צו דער פאָליציי נאָך הילף. די פאָליציי האָט באַלד גענומען אַ זעהר אַ שטרענגער אָבסערוואַציע דאָס הויז און דעם פאָטער ראָזענבערג געראַטען ער זאָל אויף דעם באַשטימטען אָרט אַוועקלייגען אַ קאָנווערט מיט עפּעס געלד. ה' ראָזענבערג האָט אַוועקגעלייגט אַ קאָנווערט מיט אַלטע רוסישע רובל און פון אויבען אַ 20־זלאָטע אַסיגנאַציע. דער נומער פון דעם 20 זלאָטי־שטיק איז געווען גענוי פאַרצייכענט. צו דעם באַשטימטען אָרט, אין דער באַשטימטער צייט, איז צוגעקומען אַ יונגערמאַן, דאָס איז געווען דער זוהן פון דעם וועכטער פון הויז אויף קאָפּערניקא 18, און ער האָט אָפּגענומען דעם קאָנווערט. באַלד האָבען איהם פאַרהאַלטען די פאָליציי־אַגענטען, וועלכע האָבען גענוי אָבסערווירט די אַלע גענג פון דעם לאָדזער „גענגסטער". דער 18־יעהריגער טאַדעאוש גאַברישיאַק, אַזוי הייסט דער „קידנעפּער", האָט באַלד ערקלערט, אַז אויף דעם דאָזיגען אופן אויסצושאַנטאַזשירען געלט האָט איהם אַרויפגעפיהרט דער פאַל מיט'ן יונגען בודזינער.

אין טורמע וועט ער איצט צייט האָבען אויסצוגעפינען אַנדערע אופנים פון פרנסה.

האַרבע שטראָף פאַר באַליידיגען דאָס פּוילישע פאָלק פאָדערט דער פּראָקוראָר

וואַרשאַווער אַפּעלאַציע־געריכט וואַרפט אָפּ דעם אורטייל פון לאָדזער קרייז־געריכט אָפּצולייגען די שטראָף פון אַ לאָדזער יודישע פרוי

אין לאָדזער קרייז־געריכט איז בשעתו פאַרגעקומען אַ פּראָצעס געגען דער 58־יעהריגער גענערעל מילער פאַר באַליידיגען דאָס פּוילישע פאָלק.

אַנימעלטען האָט זי באַמערקט ווי אַ קריסטליכע פרוי שלאָגט אַ יודיש קינד. ווען זי האָט זיך געפּרובט אַנטקעגענשטעלען, האָט יענע איהר אַ זאָג געטון: „זשידאָווסקאַ מאַלפּאַ", „זשידאָווסקאַ מאַרדאַ". דערויף זאָל די יודישע פרוי האָבען געזאָגט: „פּאָלסקאַ שווינאַ".

דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט זי באַשטראָפט אויף 4 חדשים אַרעסט און אָפּגעלייגט דאָס אויספיהרען די שטראָף.

דער פּראָקוראָר האט אַפּעלירט און דער פּראָצעס איז פאַרגעקומען אין אַפּעלאַציע־געריכט. דאָס געריכט האָט אַנולירט דעם ערשטען אורטייל און זי פאַרמשפּט אויף 4 חדשים אַרעסט, נישט אָפּצולייגען דאָס אויספיהרען די שטראָף.

פּראָטאָקאָלען און שטראָפען

פאַר'ן האַלטען אָפען די געשעפטען נאָך דער פאָליציי־שעה

(א) אין הסכם מיט דער פאַראָרדנונג פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט, האָבען די פאָליציי־אָרגאַנען אַדורכגעפיהרט אַ גענויע קאָנטראָלע פון פאַרשידענע געשעפטען בכדי פעסטצושטעלען, צי עס ווערען אָפּגעהיט די פאָליציי־שעהן. אין 17 פאַלען זענען צונויפגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען מחמת'ן האַלטען אָפען די געשעפטען צו לאַנג.

אַגב איז אויך דער אינהאַבער פון דער טערקישער בעקעריי אויף פּאָלודניאָווא 2, האַמדי טשאַלאַק, פאַר'ן לענגערן האַלטען אָפען ס'געשעפט, פאַרמשפּט געוואָרען אויף אַ וואָך אַרעסט.

אַרעסט פאַר נאַכלעסיגקייט

אַקציע רייז צו האַלטען די שטאָט

(א) לעצטענס האָט די סטאַראָסטווע — מאַכט אונטערגענומען אַן ענערגישע אַקציע מיט'ן צוועק צו באַלעהרען און צוצוגעוואוינען די הויז־וועכטער און הויזבאַזיצער צו דער פליכט פון תיכף'דיגען אָפּרוימען די גאַסען און הויפען פון שניי און בלאָטעס, בפרט אויף די זייטיגע גאַסען, וואָס זענען שטאַרק פאַרנאַכלעסיגט.

אין דער פאַריגער וואָך האָט דער שטאָטישער סטאַראָסטע ד"ר מאָסטאָווסקי, אין דער באַגלייטונג פון קאָמענדאַנט אינספּ. ניעזשעלסקי פערזענליך אַדורכגעפיהרט אַ לוסטראַציע.

אין רעזולטאַט פון דער אַדורכגעפיהרטער קאָנטראָלע זענען ווידער צונויפגעשטעלט געוואָרען 29 פּראָטאָקאָלען פאַר נאַכלעסיגקייט.

עס זענען אויך פאַרמשפּט געוואָרען אַדעלמאַן ראָזנער (11 ליסטאָפּאַד 140) אויף 2 וואָכען אַרעסט: שייע גאַווראָנסקי (דרוקאַרסקאַ 8) אויף 1 וואָך אַרעסט, און פראַנצישעק קוקלאַ (זשידאָווסקאַ 11) אויף 3 טעג.

אַן אַבלאַוועס און שטראָפען אויף בעטלערס

(א) לויט אַ פאַראָרדנונג פון דער אַרמיניסטראַטיווער מאַכט וועגען קאַמף מיט בעטלעריי, זענען אין די לעצטע טעג אַדורכגעפיהרט געוואָרען טעגליכע אַבלאַוועס אויף גאַסען־בעטלערס. טעגליכע פערזאָן זענען דערביי פאַרהאַלטען געוואָרען און איבערגעשיקט אינם אַרבייטס־הויז, אַדער — זענען צוגעצויגען געוואָרען צו שטראָף־פאַראַנטוואָרטליכקייט.

נעכטען האָט דאָס סטאַראָסטווע־געריכט פאַר ווילדער בעטלעריי באַשטראָפט די בעטלער: אַפּאָלאָניאַ שפּילקאָווסקאַ און פראַנצישעק סאָוויאַק — צו 7 טעג אַרעסט און דוד מאַנדעלבוים — אויף 3 טעג אומבאַדינגטען אַרעסט.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט־היזשורען

(א) היינט בייגאַכט דיזשורירען: מ. קאַספּשיקע־וויטש (זגערזשער 54), היפּשער און לאַבאַרא (11 ליסטאָפּאַדאַ 86), י. זונדעלשוויטש (פּעטריקאָווער 25), באַטאַרסקי און שאַץ (פּושעיאַזר 19), טש. רי־טעל (קאָפּערניקאַ 26), מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193) וו. קלאָפּאָטאָווסקי (זשגאָזשער 147).

נייע סטאַראָסטעס אין קו
און טורעק

(א) לויט אַ פאַראָרדענונג פונם אי מיניסטעריום איז סטאַניסלאַוו באָזשינסקי דער איצטיגער סטאַראָסטע פונם טורקער קריין נירט געוואָרען אַלס קרייז־סטאַראָסטע אין אויפן אָרט פון דעם נישט־לאַנג־צוריק געשטאָ נעם פּאָלק, עדוואַרד ווילטשינסקי.

אויפן אָרט פונם קרייז־סטאַראָסטע טורעק איז נאָמינירט געוואָרען דער ה' לאַוו סולקאָווסקי, דער ביז־איצטיגער סטאַראָסטע אין קאָנין.

פאַרבאָטען אַלע בונדישע
פּ.פּ.ס'ישע אונטערנעמונג

שבת און זונטאָג האָבען געזאָלט פאַר אין לאָדז איינינע עפענטליכע אונטערנעמונג „בונד" און פּ. פּ. ס.

שבת אָוונט האָט געזאָלט פאַרקומ „פּאָליטישע וואָך", געפיהרט דורך ה' אַר געבוים (שוין צום צווייטען מאָל פאַרבאָט טאָג אינדערפריה האָט געזאָלט פאַרקומ פּעפּעסישע ספּאָרט־אונטערנעמונג און אין אַ פאַרלעזונג פון ה' אַלטער וועגען די מ פּראָצעסען.

די אַלע אונטערנעמונגען זענען דור סטאַראָסטווע פאַרבאָטען געוואָרן.

בעראַטונג מיט הויזבעזיצ
וועגען דער ווינטער־הילף־אַק

מאָרגען, מאָנטאָג, ד. 22־טען ד. ח. קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער קרעדיט־שאַפט (פּאָמאָרסקאַ 21) אַ פאַרזאַמלונג פון בעזיצער וועגען דער פראַגע פון ווינטער די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער פאַרזאַמלונג הויזבעזיצער צו קומען צו דער פאַרזאַמלו זיך צו בעראַטען וועגען דער ווינטער־הילף

אויספלוג
קיין ווינ

דעם 1/III—17/II ד.י. פּרייז 135

אויספלוג קיין
לאָנדאָן און פּאַרי

דעם 17/II — 1/III 1937

ערלעדיגט

דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ

Union Lloyd

42 פּיעטריקאָווער 42

טעל. 107־87.

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód.
Pomyślcie o tem i złóżcie ofiarę
na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

ר. איזראַעל

אויף נאַוואָמיעסקאַ

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

38)

איך העניק איז געווען אונרוהיג ביי דער אַרבייט. ער האָט זעהר פיל ריזיקירט, אַריינגעהמענדיג דעם אַנטלאָפענעם צו זיך, אויב מ'וואָלט איהם דאָרט געכאַפּט וואָלט ער געוועזן פאַרלוירען, ער וואָלט געשטעלט געוואָרען פאַר'ן פעלד־געריכט און אָהן שום טענות פאַרמשפּט געוואָרען צום טויט, די אַרבייט איז איהם געפאַלען פון די הענד און ער האָט זיך קוים דערוואַרט ביז ס'איז געגעבען געוואָרען דער צייכען, אַז די שיכט איז פאַרענדיגט.

דער ערשטער איז העניק דאַסמאָל אַרויס פון דער פאַבריק, ביים אַרויסגאַנג איז יעדער אַרבייטער אַזוי ווי יעדען טאָג רעוויזירט געוואָרען, כדי עס זאָלען נישט מיטגענומען ווערען צייכנונגען אַדער עפּעס בעמערקונגען פון דער פאַבריק, דאַסמאָל האָט זיך איהם אויסגערוכט, אַז עס איז נישט קיין געוועהנליכע רעוויזיע נאָר דאָ באַזוכט מען ספּעציעל איהם אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַנטלאָפענעם געפאַנגענעם, ער איז נישט געגאַנגען אַהיים נאָר געלאָפען אַזוי ווי מ'וואָלט איהם געיאָגט, ער האָט שנעל אויפגעשלאָסען די טיר און לייכטער אָפּגע־אָטעמט ווען ער האָט געזעהען דעם געפאַנגענעם ליגענדיג אויפ'ן בעט.

— וואָס סאַפּעסט דו אַזוי, האָט באַום דער־שראָקען געפרעגט, ווער האָט דיך געיאָגט?

— קיינער האָט מיך נישט געיאָגט, אָבער איך האָב מורא געהאַט, דאָס האַרץ האָט מיך געשראָקען כ'האָב אַלץ געטראַכט וועגען דעם, צי מ'האָט דיך דאָ נישט אַנטדעקט, דאָס וואָלט געהאַט די שרעקליכסטע פאָלגען נישט נאָר פאַר דיר נאָר אויך פאַר מיר.

— איך פאַרשטעה דאָס און איך גיב זיך אַ חשבון דערפון, מוזט מיר אָבער מוחל זיין וואָס איך האָב דיך מיטגעצויגען אין דער געפאַהר, אָבער כ'האָב דאָך אַנדערש נישט געקענט, ווען איך וועל דיר אַלץ דערציילען וועסט דו זיך ערשט איבער־צייגען אַז אַנדערש האָב איך נישט געקענט, דאָס איז געווען דער איינציגער אויסוועג מיינער נישט נאָר צוליב מיין באַקוועמליכקייט אָדער דערפאַר ווייל איך האָב געוואָלט היטען מיין לעבען און געזונד. ס'זענען געווען העכערע צילען און העכערע ענינים וועלכע האָבען מיך געיאָגט און גע־צוואונגען דערצו.

— דאָס פאַרשטעה איך, אָבער מען מוז שוין זוכען אַ וועג ווי אַזוי דו זאָלסט פון דאַנען ווייטער קומען, לאַנג בלייבען דאָ קענסט דו נישט, דאַ דרעהען זיך אַרום פאַרשידענע מענשען, אויף יעדען פרעמדען קוקט מען מיט פערדאַכט און יעדע אומ־פאָרזיכטיגקייט קען ברענגען צו די שלעכטסטע זאַכען.

— וואָס ווייס איך צו טון? איך בין דאָ אינגאַנצען פרעמד, איך ווייס אַפילו נישט וואו איך געפין זיך, איך האָב זייט 2 יאָהר וואָס איך געפין זיך אין גע־פאַנגענשאַפט נאָר געקענט דעם וועג פון לאַגער צו דער אַרבייט און צוריק. מעהר נישט, איך זעה, אַז דאָ גליק גייט מיר דאָך. פאַראויס ווען איך האָב דיך פונקט אָנגעטראָפען אויפ'ן וועג, אין אַנדער פאַל וואָלט איך שוין איצט געווען אַריינגעפאַלען און מיין געביין וואָלט שוין ג'געווען העט ווייס...

— אַז מ'זאָל קענען עפּעס איצט אויפטון, גלויב איך קוים, האָט העניק געזאָגט, דאָס איז כמעט אוממעגליך, ס'איז אָבער אַ גליקליכער צופאַל וואָס מאָרגען איז זונטאָג און איך בין פריי וועלען מיר אינדערפריה זוכען אַן עצה וואָס ווייטער צו טון.

— היינט איז שבת? האָט באום מיט פאַרוואונדערונג געפרעגט, איך שווער דיר, אַז איך ווייס נישט וועגען דעם, איך האָב פאַרלוירען די רעכנונג פון צייט אין דיסטאַנץ, איך גיב זיך וועגען דעם אַלעם נישט אָפּ קיין שום רעכנונג.

לאַנג, לאַנג האָט העניק אין דער דאָזיגער נאַכט געדערט מיט יצחק באום, ביז פאַרטאָגס זענען זיי געלעגען אויף איין געלעגער און זיך אַזוי ווי געשושקעט אין אויער אַריין זאַכען, פון וועלכע יעדער פון זיי איז געוואָרען אויפגעציטערט, יעדער נייער פּרט פון באומען איז געווען אַ רעוואָלוציע פאַר העניקן, יעדער ביטער פּרט פון העניקן האָט געמאַכט גרילצען די הויט פון באומען, דאָס וואָס איז פאַרגעקומען אין דער נאַכט צווישען העניקן און באומען ווערט קיינמאָל אין לעבען נישט פאַר־געסען, ביידע האָבען אָבער צום סוף דערפיהלט, אַז זיי זיך עפּעס לייכטער געוואָרען אויפ'ן האַרצען, אַז אַ שווערע משא האָבען זיי פון זיך אַראָפּגעוואָר־פען, אַזאַ משא וועלכע קען אין לעבען דערדריקען און דערקוועטשען.

— איצט ווייסט דו אַלץ, האָט באום געזאָגט.

— יאָ, איך ווייס אַלץ, אָבער אויך דו ווייסט אַלץ, האָט העניק געענטפערט.

— מיר ביידע געפינען זיך אין דערוועלבער לאַגע

— אמת אַזוי איז עס, דערביי האָט העניק געזאָגט, צעהלענדיג יעדעס וואָרט — איז מיר אייב געפאַלען...

— וואָס? וואָס איז דיר איינגעפאַלען?

— אַז איך געה מיט דיר, מיר וועלען ביידע אַנטלויפען, אויב דאָס וועט זיך אונז איינגעבען איז זעהר גוט, אויב נישט וועלען מיר ביידע טיילען דעמזעלבען גורל.

— בעדענק זיך וואָס דו טוסט, האָט באום כמעט ווי אויסגעשריגען, דו געפינסט דאָך זיך נישטאָ אַלס געפאַנגענער, דו האָסט אַרבייט, פאַרדינסט, ביזט כמעט אַ פרייער מענש, דו האָסט אויך קיינעם נישט איבערגעלאָזען אינדערהיים, צו וועמען ד זיך אַזוי צו איילען און צו שטרעבען.

— יאָ, יאָ, איך בין אַ פרייער מענש, דער פויגעל אין דער לופט, יאָ גאָר אַ פרייער בעסער זאָלען מיר פּגען דער דאָזיגע נישט רעדען, בעסער זאָלען מיר אפילו נישט טען וועגען דער לאַגע, וועלכע האָט זיך געשאַפען, אָבער דו טוסט מיר באמת ווי דערמאָהנסט מיך וועגען דעם, אַז איך האָב היים קיינעם נישט איבערגעלאָזען? ווי אַזוי דו דאָס זאָגען, איך האָב איבערגעלאָזען פרוי, וועלכע פוילט אין דער ערד צוליב מיין

— ניין, העניק, נישט צוליב דיין שו צוליב מיינער, איך אַנטשולדיג מיך שוין גאַנצען ענין, זיי מיר מוחל אויב איך האָב עפּעס ווייט געטון.

— דו ביזט אין גאַנצען נישט שולדיג, דו געוועזן אַן אומבאַקאַנט שרייפעלע אין דער טייוועלס מאַשין, וועלכע איז אויפגעשטעלט רען. ווי קענסט דו מיר זאָגען, ווען דאָרט זיך מיין קינד, דו הערסט מיין קינד, מיין פלייש אין פרעמדע הענט, אין הענט עס נישט אַרויסגעבען, וועלכע האָבען דאָס פאַר זיך דורך ראַפינירטע מיטלען, כלומרש ליך און יורידיש באַגרינדעט, אָבער ביי מיר די דאָזיגע נאָרמען קיין שום ווערט נישט, זיך קיינמאָל נישט אָפּזאָגען פון מיין קינד קעמפען ביזן לעצטען טראָפּען בלוט ביז עס צוריקבאַקומען.

— דער דאָזיגער קאַמף וועט נישט שווערער, אויב אונז ביידע וועט זיך אויסגעמצוקומען און מיר וועלען אויספּלאָנטען שרעקליכען קנויל, וועלכער איז דאָ פאַר געוואָרען, איצט וועל איך זיך נישט אַקעג לען, אַז דו זאָלסט מיטגעהן מיט מיר, מיט איינזערנעם ווילען, מיט אונזער שטרעבען מאַכען צו די שרעקליכע זאַכען, וועלען מיר גרייכען אונזער ציל און וועלען קומען אהיים

(המשך קומט)

ארום דער וואנטורע

[...]יט'ן ארבייטס=אינספעקטאר אויף פולנאצנא 23

וואס זאגעז וועגעז דעם די פאבריקס-רעלעגאטעז?

[...]וועגן געשעהעניש אין דער מעכאַנישער שיך-[...]יק פון ה' בירמאַן, פולנאָצנא 23, וועגן וואָס [...]האָבן אין דער פאָריגער וואָך מוּ־יע געווען, [...] זיך אַנטוויקעלט אַן אַנטיסעמיטישע העצע, [...]צטייט זיך, אַז בראש פון דער העצע שטייט „אָרענדאָוויק".

[...]וועגן דאָזיגען ענין שרייבט די נעכטיגע „[...]מצייטונג", אַז זי האָט געשיקט אַ מיטאר[...]ער אין דער דערמאָהנטער פאַבריק אריין און [...]ן אָרט צונויפגעזאַמעלט פאָלגענדען מאַטעריאַל: [...]"די פאַבריק פון ה' בירמאַן איז אַ נייע. עס [...]ן דאָרט אויסגעאַרבייט מעכאַנישע שיך. אויף [...] נייעם אַרבייטס־וואַרשטאַט קוקט קרום דער [...]שער שיך־פאַבריקאַנט גורסקי, וועלכער האָט [...]אייגענע מעכאַנישע שיך־פאַבריק און צווייי גע[...]טען.

[...]מיטוואָך ביטאָג איז אין דער פאַבריק פון [...]רמאַן אריינגעפאַלען דער דערמאָנטער גורסקי, [...]זיך פאָרגעשטעלט אַלס פאָרשטייער פון דער [...]וווערקער־קאַמער. ער איז אַרויס מיט אַ טענה, [...]די אַרבייטער זענען נישט פאַרזיכערט אין קראַנ[...] קאַסע. ס'האָבן נישט געהאָלפן די אינ[...]אַציעס פון דער אַדמיניסטראַציע, אַז אַלע [...]פטיגטע אַרבייטער זענען איינגעשריבן אין [...]קען־קאַסע און אַז די אָפּרעכנונג־ביכלעך גע[...] זיך ביים אַרבייטס־אינספעקטאַר.

[...]דער ה' גורסקי איז אַוועק און באַלד איז [...]פאַבריק אריינגעקומען דער ספּעציעלער שליח [...]אַרבייטס־אינספעקטאַר ד"ר פאַסטער, וועלכער [...] עס גיט איבער די פאַבריקס־אַדמיניסטראַציע [...]דער פאַבריקס־דעלעגאַט האָרענדאָרף — איז [...] מיט אַ געשריי, אַז קיינער טאָר נישט פאַר[...] די פאַבריק, ווייל ס'וועט אַדורכגעפירט ווע[...] אַ רעוויזיע.

[...]די אַרבייטער האָבן אינפאָרמירט דעם ד"ר [...]טער, אַז די אַרבייט אין פאַבריק קומט פאָר [...] 7 און 8 שעה אין טאָג. צוליב דעם אבער. [...]די פאַבריק איז נאָך נישט ווי געהעריג אָרגאַ[...]ט, קומט אויס שעה'ן לאַנג צו וואַרטען אויף [...]ס. די אַרבייטער קומט דעריבער אויס צו [...]ענגען אין פאַבריק פון 8 פריה ביז 7 [...]ס.

[...]דער אַרבייטס - אינספעקטאַר האָט צונויפגע[...]ט אַ גאַנ'ענטשפּרעכענדען פּראָטאָקאָל. ביים צו[...]טעלען דעם פּראָטאָקאָל איז אין פאַבריק אריינ[...]גען דער אייגענטימער פון דער פאַבריק ה' [...]ן מיט אַ סוחר פון גאַס. דער לעצטער האָט [...]רקט, אַז אין פּראָטאָקאָל איז איינגעשריבן, [...]ן פאַבריק פעהלט אַ פייערלעשער־אַפּאַראַט. [...]מען האָט דעם אַרבייטס־אינספעקטאַר אָנגע[...], אַז דער פּראָטאָקאָל שטימט נישט מיט'ן אמת, [...]אזא פייערלעשער־אַפּאַראַט איז יאָ פאַרהאַן, [...]הענגט אויף דער וואַנט, האָט ד"ר פאַסטער [...]ען זידלען און שרייען: „פּאַשאָל וואָן".

[...]די אַנוועזענדע האָבן פּראָטעסטירט געגען דער [...]ונג פון אַרבייטס־אינספעקטאַר און געגען די באַליידיגונגען און געבעטן ביי איהם דעם נאָמען. אַלס ענטפער דערויף איז דער אַרבייטס־אינספעקטאָר אַרויס אויף דער גאַס און געבראַנגט פּאָליציי. דער אַרבייטס־אינספעקטאַר האָט אָנגעוויזען אויפ'ן פאַבריקאַנט מיט'ן אַרבייטער דעסאָ, אַז זיי זאָלען איהם האָבן באַפאַלען. פּאָליציי האָט גלייך ביידע אַרעסטירט.

דאָנע־שטאָג ביטאָג זענען אַלע אַרבייטער אַרויסגעוואָרפען געוואָרען אין 5־טען פּאָליציי־קאָ[...]־סאַריאַט אויף אַן אויספאָרשונג.

די דאָזיגע אַלע ידיעות האָבן אונז איבערגעגעבן די פאַבריקס־דעלעגאַטען פרידמאַן און האָרענדאָרף.

* * *

די אויספאָרשונג געהט ווייטער און ווי עס גיט איבער אַן איפאָרמאַציע־ביוראָ, זענען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט נאָך אַרעסטירט געוואָרען איניגע אַרבייטער פון דער זעלבער פאַבריק.

טעאטער
„פילהארמאניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20, טעל. 213-84

קונסט=טעאטער
מאריס שווארץ-אנסאמבל

נאר 7 גאסטשפילען!

דאנערשטאג, דעם 25-טען ד. ח. 9 אָוונט
2=טע גרויסע אויפפיהרונג
גאט, מענטש און טייוועל

מאָדערניזירטע פאָרשטעלונג לויט יעקב גארדין.
אין דער אינסצעניזאַציע און רעזשי פון
מאריס שוואַרץ.
מוזיק – בראדי
מאַסקען און קאָסטיומען פּראָיעקטירט שטראסבערג.
איינגענע אָריגינעלע דעקאָראַציעס און ליכט עפעקטען.

גאטליב העלענא
גאלדנבערג אסתר
האכבערג יעטע
ליטאן עני
ליטמאז נאטאליע
פאקיעל דבורה
גוטמאן קלמן
גרודבערג יצחק
וויכער מאקס
ליפמאז משה
מארעווסקי אברהם
סאמבערג אייזיק
קאז שלמה
קוריז אברהם
ראזעז שמחה
שאפירא דניאל
שטייז אלעקס

בילעטען צו באקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

[...]ייד מיט א ווייב און פינף קינדער

[...] פרייטאָג פאַרמיטאָג האָט מען אויף אַלטשטאָט [...]ט זעהען אַ זעהר טראַגישע סצענע. אויף אַ [...]יישע פוהר, וועלכע איז אריינגעפאָהרען אין [...]שטאָט האָט זיך געפונען אַ מיטעל־יעהריגער [...] מיט אַ פרוי און 5 קינדער אין עלטער פון [...] 13 יאָהר. די קינדער זענען געווען אָפּגע[...] און אָפּגעשליסען, 2 פון זיי זענען געווען [...]טענדיג באָרוויס, אַנדערע אָהן איבער־מלבו[...] און אָהן העמדלעך אַפילו. פון דער קעלט, וועלכע די קינדער זענען נעבאָהרען עטליכע [...] זענען זיי געווען בלוי און געשוואָלען.

[...] אַ חוץ די 7 מענשען, וועלכע האָבן זיך [...]ונען אויף דער פוהר האָט זיך נאָך געפינען אַ [...] צוברעכן מעבעל.

[...]איידער דער יוד האָט נאָך דערצעהלט פון [...]ן ער קומט און וואָס ס'האָט מיט איהם [...]רט, האָט ער זיך מיט טרעהרען אין די אוי[...] געבעטען אַ ביסעל וואַרים וואַסער פאַר די [...]ער, אַ ביצעל ברויט און ערגיץ וואו זיך אָנ[...]וואַרמען, ווייל זיי פאָהרען שוין אַזוי אויף דער [...] 10 שעה. דעם וואָגען האָט מען פאַרקירע[...] צום לאָקאַל פון „נותן־להם" וואו [...] די פאַמיליע אָנגעוואַרעמט און געגעבען צו [...], דאַן האָט ערשט דער יוד, וואו ס'האָט זיך [...]סגעשטעלט, יצחק ברייטבאַרט, דערצעהלט [...] מוראדיגע טראַגעדיע:

ער קומט פון דאָרף מאָסקווע, הינטער בושעזשין, אַליין איז ער אַ לאַטוטניק און האָט געוואוינט אין דעם דערמאָנטען דאָרף לאַנגע יאָהרען. פון זיין „פאַך" האָט ער פאַרדינט הערכסטענס אַ גילדען טאָג און דערפון האָט ער געלעבט מיט זיין פרוי און 5 קינדער. לעצטענס האָט מען אין דאָרף אָנגעהויבען צו פיהרען אַ העצע געגען איהם, מ'האָט איהם כסדר געדראָהט מיט סכנת נפשות, אויב ער וועט נישט פערלאָזען דאָס דאָרף. נישט איינמאָל האָט מען איהם אריינגעוואָרפען שטיינער אין שטוב און אָנגעטון פערשידענע צרות.

לעצטענס האָבען איהם די אַנטיסעמיטען געגעבען 4 וואָכען צייט, אַז ער זאָל אַרויס פון דאָרף. ווען ס'האָט זיך געענדיגט דער טערמין האָט זיך אַ גרויסע גרופּע פערשוויגען אַוועקגעשטעלט פאַר זיין וואוינונג און מ'האָט איהם פשוט געצוואונגען אַרויסצוציהען זיך פון דאָרף. ער האָט געמוזט אין מיטען דער נאַכט איינפּאַקען די עטליכע זאַכען, וועלכע ער האָט פערמאָגט און אָנגעהויבען זיך אַרויסצוציהען. ס'האָט נישט געהאָלפען קיין שום וויינען און בעטען, ער האָט געמוזט אַרויס, אויף איהם האָט רחמנות בעקומען איינער אַ פויער, וועלכער האָט אייגעשפּאַנט זיין פוהר און איהם אריינגעפיהרט קיין לאָדז.

דער פויער האָט זיך ועהייסען בעצאָהלען 7 זל. פאַר דער פוהר. רחמנותדיגע מענשען האָבן צונויפגענומען די עטליכע זלאָטיס און בעצאָהלט פאַר דער פוהר. מ'האָט אויך צונויפגענומען אַביסעל אַרימע מלבושים, כדי כאָטש מיט עפּיס צו־דעקען די נאַקעטקייט פון די קינדער.

דערווייל האָט מען אַלאַרמירט די סאָציאַלע הילפס־אָפּטיילונג פון דער קהלה. אויפן אָרט איז געקומען דער רעפערענט פון דער אָפּטיילונג מאַג. בונין. מ'האָט דעם יוד דערווייל איינגעאָרדענט אַלס סובלאָקאַטאָר אין אַ קעלער אויף סאָלנאַ 10. איין קינד איז פון פערקיהלונג קראַנק געוואָרען און בעקומען גרויסע היץ און צוליב דעם האָט מען בעזאָרגט אַ דאָקטאָר, אַביסעל שפּייז־פּראָדוקטען האָט אריינגעשיקט „נותן לחם".

די פאַמיליע וועלכע לעבט איבער אַזאַ שרעקליכע טראַגעדיע דאַרף אָבער הילף, קורס־כּל אַ ביסעל וועש און מלבושים

די אלמנה נאך ד"ר ראבינזאז

נישט באקומעז קייז רענטע פוז אובעזפיעטשאלניע

דאָס שידס־געריכט פאַר די ענינים פון דער אובעזפּיעטשאַלניע האָט עהערנעכטען בעהאַנדעלט די אָנקלאַגע פון דער אַלמנה נאָכ'ן דאָקטאָר ראַבינזאָן, וועלכע האָט פערלאַנגט אַ רענטע פון דער „אובעזפּיעטשאַלניע" צוליב דעם, וואָס איהר מאַן, ד"ר ראַבינזאָן איז פּלוצים געשטאָרבען אויף אַ האַרץ־שלאַג, און לויט דער מיינונג פון אַ ריי דאָקטוירים און פון דער משפּחה, האָט צו דעם טראַגישען טויט זיינעם געבראַכט אַ פּאַרפאַל וואָס האָט מיט איהם, ווי באַקאַנט פּאַסירט מיט אַ קורצער צייט פאַר זיין טויט אין דער „אובעזפּיע־טשאַלניע".

אַ ריהע דאָקטוירים האָבן בעוויזען דעם צוזאַמענהאַנג צווישען דעם אינצידענט אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע" און דעם פּלוצלינגדיגען טויט פון דעם ד"ר ראַבינזאָן.

דאָס געריכט האָט אָבער נישט איינגעזעהען קיין צוזאַמענהאַנג צווישען דעם אינצידענט מיט די זיגלערס און ד"ר ראַבינזאָנס טויט, און דער רענטע דער אַלמנה אָפּגעזאָגט.

די דאָזיגע דעציזיע איז אַן ענדגילטיגע

טראגעדיע פוז אז ארויס-געלאזטעז ארעסטאנט

(א) דער 33=יעהריגער קאַזשימיערזש קאָ־וואַלסקי, אָהן אַ באַשטענדיגען וואוין־אָרט איז דעם 18 ד. ח. אַרויסבעלאָזט געוואָרען פון דער טורמע נאָך דעם ווי ער איז אָפּגעקומען אַ שטראָף.

פאַר די פאָר גראָשען, וואָס ער האָט פאַר־דינט אין דער טורמע פאַר אַרבייט האָט ער זיך אָנגעשיכורט און זיך אַוועקגעלייגט שלאָפען אין אַ רינשטאָק...

דעם פּאָליציאַנט, וועלכער האָט איהם דאָן פערהאַלטען, האָט ער געבעטען אַז ער זאָל איהם אַוועקפיהרען אין אַרעסט, ווייל ער האָט נישט וואו דעם קאָפּ אַוועקצולייגען...

ער איז אַרעסטירט געוואָרען און דאָס סטאַ־ראָסטווע־געריכט האָט איהם פאַרמשפּט אויף 1 טאָג אַרעסט.

צווישענשול-אקאדעמיע פוז דער ים-און-קאלאניאל-ליגע

(א) אין שייכות מיט'ן 17=טען יאָהר־טאָג זינט ווען דאָס פּוילישע מיליטער איז צוגעקומען צום ים — וועט לויט דער איניציאַטיוו פון דער ים־און־קאָלאָניאַל־ליגע פאָרקומען אין לאָדז דעם 21. ד. ח. אַ פערטעל צוועלף אין זאַל פון קינאָ „רעסורס" (קילינסקיעגאָ 123) אַ פייערליכע צווישענשול־אַקאַדעמיע.

עס וועלען געהאַלטען ווערען רעדעס, דעק־לאַמאַציעס, געזאַנג, מוזיק און עס וועלען דעמאָנ־סטרירט ווערען די פילמען א. ג. „אַ דיוויזיע פון קאָנטר=טאָרפּעדאָ=שיפען" און „אונזערע זעגעל־שיפען".

בלויז פארז מכיז זייז זיך...

נעבעך בעשטראפט צוויי גנבים – אויף א חודש און דריי חדשים

(א) דאָס סטאַראָסטווע־געריכט האָט פער־משפט די פּראָפעסיאָנעלע גנבים: בנימין פּאַטשיאָר־קאָווסקי (וועסאָלאַ 12) אויף 1 חודש אַרעסט און אַון אברהם שוויערקאָווסקי (וואָלבאָרסקאַ 30) אויף 3 חדשים אַרעסט בלויז פאַרן מאַכען הכנות צו דורכפיהרען גנבות. מען האָט ביי זיי די „כלים" צוגענומען.

וואהלעז איז דעם פאראייז פוז די אפטייק-אינהאבער

אין לאָקאַל פון דעם פאַראיין פון אַפּטייק־אינהאַבער (פּיעטריקאָווער 120) איז פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג און וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג.

אין דער פערוואַלטונג זענען אריין: אַלס פּרעזעס וויקטאָר וואַגנער. מיטגלידער: מאַגיסטער מ. סיימיצקי, ד"ר רעמבעלינסקי, מגר. ריטעל, מ. ראָזענבלום, גלודאָווסקי, באַיאַרסקי, דאַניעלעצקי. אין שידס־געריכט זענען געוועהלט געוואָרען: מגר. וויקטאָר וואַגנער, שימאַנסקי, עפּשטיין, באַיאַרסקי, גלוכאָווסקי. אין דער פּראָפּאַגאַנדע־קאָמיסיע ד"ר רעמבעלינסקי, ד"ר ליפּיעץ, מגר. גלוכאָווסקי.

אין דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע מגר. עפּשטיין, פּערעלמאַן, באַיאַרסקי; פּערטרעטער דר. ליפּיעץ, צי גלער.

פאַך־קאָמיסיע: מגר. באַיאָרסטי, עפּשטיין, ריטעל, גלוכאָווסקי, דאַניעלעצקי.

צעניק־קאָמיסיע: מגר. ראָזענבלום, הערש־דאָרפער, דר. ליפּיעץ, קאָהן, פּערעלמאַן, ציעגלער, דאַניעלעצקי, לובטשינסקי און צימער.

געזעלשאַפטליכע קאָמיסיע: מגר. עפּשטיין, שיניצקאַ, דר. רעמביעלינסקי ציעגלער און וואָי־צעכאָווסקי.

דעלעגאַטען צום אַלפּוילישען צוזאַמענפאָהר קיין וואַרשאַ: מגר. ריטעל, באַיאַרסקי און ראָזענבלום

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער ערָאָטישער פילם פון לעבען פון צאַרישען רוסלאַנד א. נ.
„FEDORA"
אין דער הויפּטראָלע
MARE i BELL
אויסערן פּראָגראַם:
FLIP i FLAP
א. נ. „Kochana Rodzinka"

Dr.
Wołkowysk[...]
[...]ציגעל=גאַס 11, טעל. 238=02
[...]. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
[...]ס אַן פון 8—11 ביטאָג און 4—9 אָוונט

פון ל. א. פּ. פּ.

די לעקציעס פאַר די לאָקאַטאָרן גענעם גאַנז אין לופט-אַנגריפען קומען פאַר סיסטעמאַטיש. יעדע וואָך בעקומען די לאָקאַטאָרן אויפפאָדערונגען זיך צו שטעלן צום קורס אין ל.אַ.פ.פ. די וואָס האָבען זיך ביז איצט נישט געשטעלט צו די קורסען קענען דאָס טון אין אַ צווייטען טערמין.

דעם 27-טען ד. ח. ענדיגט זיך דער טערמין זיך צו פערשרייבען צו די אינסטרוקטאָרן-קורסען פון ל.אַ.פ.פ. אינפאָרמאַציעס גיט די לאָדזער אָפּטיילונג פון ל.אַ.פ.פ. (פּיעטריק. 149, טעל. 106-20) וועלכע גיט אַרויס דעקלאַראַציעס צו די אינסטרוקטאָרן-קורסען.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף אַבראַמאָווסקיעגאָ 30, ביי זיינע בעקאַנטע, האָט זיך א נעוויסער יוזעף דאָשקעוויטש פון זשעזשין מיט אַ ראַזיר-מעסער אָבגעשניטען דעם האַלז און איז אָפּגעגאַנגען אין בלוטען. מען האָט איהם שוין געפונען אַ טויטען. פּאָליציי האָט פאַראָרדענט אַן אויספאָרשונג

* * *

(ז) אין פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק, אויף אַ בענקל, האָט מען געפונען אַ שווער-פערסמ'טען מיט זאַלץ-זויער דעם יונגענמאַן סטעפאַן יאַגעלעק (קאָשובסקאַ 22). ער איז אַן אַרבייטסלאָזער, און האָט זיך גענומען דאָס לעבען פאַר עקסטער נויט. אין אַ גוססן צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

* * *

(ז) אויף דער קאָפּערניקאַ 43 האָט זיך מחמת אַרומקריגערייען מיט איהר מאַן, געסמ'ט מיט עסיג-עסענץ די 34-יאָהריגע נאַטאַליע וואַי-טשעכאָווסקאַ. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

צובראָכען א האַנד

(א) אויף דער לימאַנאָווסקעגאָ גאַס איז גע-פאַלען און צובראָכען אַ האַנד די 47-יאָהריגע אכתר ליפמאַן (פון לימאַנאָווסקעגאָ 7). פּאַנטאָווניע האָט זי אָפּגעפירט אין לעטש-ניצע.

די פערפליכטענדע לויז-טאַריפען

ביים באַרעכענען רענטעס אין אַ אומגליקס-פאַל

דער קרייז-אַרביטס-אינספּעקטאָראַט האָט מיט אַ צירקולאַר בעשטימט די פערפליכטענדע לוין-נאָר-מעס אויפן יאָהר 1937 פאַר נישט קוואַליפיצירטע אַרבייטער, די דאָזיגע לוינען זאָלען גענומען ווע-רען אַלס גרונד לוינען ביים באַרעכענען די רענ-טעס אין די אובעזפּעטשאַלניעס אין אַ אומגליקס-פאַל, די דאָזיגע נאָרמעס ווערען גערעכענט אַלס די נידריגסטע אין בעטרעפען: פאַר לאָדז 100 זל. אַ חודש; פאַר פּאַביאַניץ, פּיעטרקאָוו, רודע-פּאַביאַ-ניץ, טאָמאַשאָוו און זגערזש 90 זל. פאַר לאָדזער פּאָוויאַט און די שטאָט קאַליש 80 זלאָטעס; פאַר די בזשעזשינער, קאַלישער, לאַסקער, לענטשיצער, שיעראַדזער-פּאָוויאַט 70 זל. פאַר קולער, קאָנינער פּיעטרקאָווער, ראַדאָמסקער און וויעלונער פּאָוויא-טען 60 זל. און פאַר טורקער פּאָוויאַט 55 זל.

מאָריס שוואַרץ אַנסאַמבל

אין „פילהאַרמאָניע“

דאָנערשטאָג דעם 25-טען ד. ח. וועט זיך דער מאָריס שוואַרץ אַנסאַמבל דאָ ווייזען אין אַ נייער פּרעמיערע „גאָט, מענטש און טייוועל“. די פּיעסע איז ניי באַאַרבייט און מאָדערניזירט. מאָריס שוואַרץ האָט פאַרוואַנדעלט די דאָזיגע „פאַמיליען דראַמע“ אין אַ גראַנדיעזען ספּעקטאַקל, געבויט אויף אַ סאָציאַלען פּראָבלעם. אין דער אַלטער אויפפיה-רונג פון „גאָט, מענטש און טייוועל“ האָבען זיך באַטייליגט בלויז אַ 10 שוישפּילער, אָבער אין דער נייער אויפפיהרונג פון מאָריס שוואַרץ בא-טייליגען זיך העכער 30 שוישפּילער און כמעט אַזויפיל מענשען אין די מאַסען סצענעס ווי אין „יאַשע קאַלב“. די דעקאָראַציעס און מוזיק זענען ספּעציעל געמאַכט אין דעם סטיל פון דער נייער קאָנצעפּציע די בעניטע גאַסטשפּילען פון מאָריס שוואַרץ טעאַטער האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסע-אינטערעס פון דעם יודישען טעאַטער עולם אין לאָדז.

דאָס מעגליכע גליק!

20.000 זל.

אויף נומער 72901

איז געפאַלען נעכטען

ביי וואַרשאַווער

שרפה אין א פאַפּיר לאַגער

(א) נעכטען איז אין פּאַפּיר-לאַגער פון חיים צוקערן (זגערזשער 16) פון אַ דעפעקטיוועם קוימען אויסגעבראָכען אַ שרפה, מחמת דעם לייכט-ברענענ-דען מאַטעריאַל האָט זיך דאָס פייער שנעל פאַר-שפּרייט. אַן אַרויסגערופענע פייערלעשער-אָפּטיילונג האָט נאָך אַנדערטהאַלבען שעה שווערע אַרבייט די שרפה איינגעלאָשען.

פון „מחזיקי חולים“

זונטאָג, דעם 7 פעברואַר איז פאַרגע[...] די טראַדיציאָנעלע יעהרליכע קויהלען-פאַרט[...] פון „מחזיקי חולים“. עס האָבען בעקומען קו[...] 200 פערזאָן חשוב'ע אָרימע לייט האָבען [...] די קויהלען געשיקט אַהיים. הגם דער „[...] חולים“ האָט אַ גרויסען דעפיציט, האָט [...] וואַלטונג זיך געבאָרגט געלד און איהרע [...] אויסגעפיהרט. די פאַרוואַלטונג אַפּעלירט צו [...] פאַרמעגליכע מענשען פון יענעם ראַיאָן [...] אַלע בתי תפילות. וואָס האָבען בעקומען [...] אַז ווען דער פאַראיין שיקט זאַמלען געלד [...] זאָלען זיי נישט אָפּפּטר'ן מיט גראָשענס, נ[...] בען מיט אַ ברייטע האַנט.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטע[רי]

1-טע קלאַס; 2-טער טאָג

20.000 זל. אויף נומ. 70285.

15.000 זל. אויף 104091

10.000 זל. אויף נומ 146446

5.000 זל. אויף נומערן 60751 162656

42.000 זל. אויף נומערן 22841 26865

1.000 זל. אויף נומערן 19817 68206 [...]
165101 179643 188776

5000 זל. אויף נומערן 28260 30938 [...]
63057 68529 79881 106084 130126
113226 133442 179140 185737

400 זל. אויף נומערן 33069 44047 [...]
109675 163251 176799 180649 27981 [...]
125075 143948 163065 174722 188107

200 זל. אויף נומערן 10673 12970 [...]
55888 63236 110221 114878 146943 [...]
157768 182628 8925 13666 27009 34526 [...]
68017 71437 84554 134416 153927 [...]
181777

150 זל. אויף נומערן 218 7606 18202 [...]
25781 28830 33267 34973 37438 39133 [...]
45052 51657 54274 61189 63884 87781 [...]
115001 127434 151065 161518 162351 [...]
170286 176979 187278 191434 7162 [...]
12910 23555 26320 42527 48115 50259 [...]
74251 91028 105921 109472 110340 [...]
122667 124347 128035 134667 135042 [...]
155584 158938 164098 181630 194577

דריטער טאָג פון דער ציהונג

Stała dzienna wygrana 5.000
— 60707
10.000 zł. — 56628
5.000 zł. — 62080
2.000 zł. — 38736
500 zł. — 67460 92973 128753
[...]1529 154526 175619
400 zł. — 6177 64248 144762
[...]5136 97390
200 zł. — 19079 57416 70131
[...]476 110879 138210 146940
[...]018 173430 173644
150 zł. — 4906 8231 15275
[...]753 33771 42120 52281 70441
[...]403 75125 76513 85642 86223
[...]449 87612 98259 116975 120216
[...]1174 133921 150043 166029
[...]628 169727 171708 184778

CIĄGNIENIE PIERWSZE
[Wy]grane po 50 zł., z literą s po 100 zł.

[...]46 84s 208 52s 391 437 63s 534 80 [...]957s 1043 187 712 858 2000s 61 331s [...]78 988 3031 73s 101s 301s 411s 49 [...]636 775 867 4048s 214 43 311 75s [...]906s 50008 172s 243 473 501s 08 33 [...]778s 6135 37 236 54s 803 7148 231s [...]445 89 503 630 739 845s 907 8137 [...]506 98 742 9160 74s 480s 651 761s [...]10007s 71 237s 11031 347s 554 801s [...]12090s 251s 375 644s 782 923 13264 [...]467 92 545 95 989 14174s 411 556s [...]94 365 408 799s 919 16119s 424 30 [...]758s 871 989s 17338 555 666s 723 [...]18073 307 28 982s 19084s 310 36s [...]803

[...]0043s 113 477 520 52s 631s 829 21041 [...]503s 743s 22093 111 48 304 414 855 [...]49 99 23224 396s 486s 511 20s 72s [...]846s 24148 89 325 29s 451s 529s [...]754s 55s 25011 364s 509 47 798 853 [...]06 327 27003 176s 235 636 28043s [...]68s 267 340 617s 41 863s 29017s [...]46 769 803s 900s

[...]0185s 562 769 815 94 965 31117 209s [...]891s 968s 32208 594s 975s 33254 [...]412 529s 771 947 34011 129s 211 [...]73 900s 53s 68s 35080s 138s 221 [...]78s 401 549 78s 36065 359 605s 78s [...]927 37074 314s 418s 525 62s 605s [...]913 38024 36 117 61 83s 328s 556s [...]91 865 39223 414s 788 997s

[...]0058 99s 128s 220 325 31 423 54 537 [...]970 41380 542 776s 805s 984 42203 [...]474s 522 653 84s 43117s 92 522s 52 [...]919 44001 41s 77 93 111s 552s 608 [...]733 45063 327 559 633 58 46142 299 [...]489 595 616s 45 961s 47135 268 [...]731 986 48002s 315 532s 674s 710 [...]94s 890s 919 49064 441 87s 951s

[...]0044 271s 584 921 51174s 273 4489 [...]62s 639 755 858 52276 368 505 797s [...]29 52 302 27s 584s 615 26 46 97s 757 [...]916s 54048s 49 216s 402s 24s 89 762 [...]38s 42 47s 55043s 368 613 92 807 [...]56190s 299 323s 80 412s 549s 646 82 [...]837s 57140 605 819s 58030s 36s 175 [...]528 732 848 59082 224s 66 358 528 [...]62 761.

[...]0594 642 798 902 61011 174 872s 98s [...]62077 146s 60 71s 204 767 63273s [...]642 63 84 767s 6417 259 589s 620s [...]93 65257 97s 448s 628 78s 723 817s [...]05 120 21 431 968 67177 271 641 88

807s 68135 97s 517 69448s 640 88 732s 54s 83s

70013 137s 441s 84 511s 63 680 893s 96s 71300s 484 659s 77 906s 72207s 93 661s 701s 56 73030 127s 363s 636 929 74166 547 771s 83 75038 520 727s 951s 76152 280s 371s 573s 840 971 77038s 113 90 230 325s 479 638s 714s 44 854s 57 963 78069s 81 238s 461s 781s 915 65s 79241 376 581 652 701 32 877s

80027 75 410s 72s 617 904s 81165 74s 490 603s 880 945s 60 82091 459s 720 866 975s 83147s 930 84258 304 95s 415s 944 85040s 235 41 331 553s 92 853 915 86223s 54 64s 311 638s 73s 891 87120 381 92 612 82 88281s 368 636 747 57s 89016s 36 62s 205 402s 20s 88s 513s 37s 616 765s 70.

90107 22 30 68 258 391s 91078 99s 435s 663 884s 910s 49s 92001 208s 85 347s 843 968s 93092s 328s 406s 582 654s 92s 862 94520s 652 980 95060 440 96142 261 499s 535 62s 94 769 95s 966 72 97165 92 476 90 645 729 62s 98191 241 590 650 770 99083s 98 288 90 300s 98 674 712s

100001 80s 202 74 335 497 507 32 99s 774s 822s 93 929 52 101007s 248s 71 909 13 92 102060 112 440s 948 73s 103119s 233 312 33s 832s 916s 93 104273s 439 565s 727 897 105037 104 15s 310 65s 68s 80 584s 106060 167s 349 64 991s 107415 49s 50 657s 806 59 964 108005s 251 56 645 796s 109112 491 593s 922

110142s 361s 83s 429s 798 888 111034s 566 614 704 26 804 932 80 112004 49s 130s 303s 08 486 909 93 113115s 220 400 01 93s 94 725 75 114056s 114s 69s 840 115340 487 671s 764s 851s 116019 300s 799 920 117161s 459 547s 99 719s 947s 118037 205s 521s 76 639 892 119096 217 468 694 763.

120210 380s 569 636 787 802 955 121544 724s 122143s 241s 73 316s 467s 605s 758 70 123060 85 392 643 953s 124039s 201 63 334 433s 51s 54 730s 125162 296 493 508 27s 658 837 985 126190 478 590 685s 127349 54 421s 529 30 927 93 128052 252 348s 482s 547 97 129226 324 477 705s 54s 59

130034 47s 155 306 703s 36s 815 31 131065s 101s 271 333 420s 516s 99 660 132177s 241 560s 72 633s 133228 321s 426 72 535 756 99 817s 134059s 82 387 608s 872 950s 64s 135284 550 88 881s

136478s 590 852s 94s 911 16 35 137042 46s 546 808s 925s 26 138032s 48s 492s 582 894 139134s 38 206s 654 815s 33

140841 141134s 324 430s 51 628 58 758s 918s 142053s 554s 762 850 942 143108 71 222 461 760s 976 144153 383s 721 906s 25 78s 145287 320 830 34 146047 861 147016s 40s 186s 242s 494 844 907 148038 258s 788 149091 354 428 551 86 676s 789s 95 98s 862 974

150685 711s 82s 835 41 987 151056 101 578 81 600 152131s 327s 850s 925s 153053 118s 289 365s 154108 13 99s 458 630 752 68 932s 155047s 242 683 156019 952 157445s 538 651s 84 99s 934s 158180s 538 712s 828s 159002 36 162 328s 479 626s 90

160453 672s 78s 761 161024 146s 78 362 99s 599 752s 860 162003s 19 87 461s 668 748 163669 710 885 972s 164107 30s 57s 215 304s 440 506s 913 165088 162 385 813s 969 166096 258s 403s 24 643s 68 701 74 87s 92 167017 505s 08s 42s 680 94 977 168073 109 202 381 878 169138 216 26 715

170024 576s 749s 805 967 171055 58 70 119 63 513 14s 24 689 871 172064s 85s 126 251s 75 310 482 746s 964 173373

615s 80s 96 174037 149s 271 430s 79s 99 525s 943s 175198s 336s 864s 94s 176153 242 314s 57 449 628s 870s 75 177184s 209 21s 336 529s 86 691 730 79 178030s 41s 56 114 68 200 596 600s 824s 179003s 13s 43s 107s 20 200 18s 452 96s 516 96 616s 47 72 844 967s

180038 188 233 53 775s 808 181030 50 53s 94 176 233 300s 15s 408 86s 529 71 823 182150s 60 292 525 29 52s 75 734s 183497 625 728s 941 184048s 112s 224 510 20s 61 778 846 55 941s 185146s 72s 226 815 970s 186048 95s 533 61 711s 806 988 187051s 263 65s 85s 622s 39s 728 48 1888073 221s 507 70s 612 189385 404s 808 59s

190021s 28 140 281s 466s 621 716 50s 917 191191 260s 67s 71 479s 95 548 688 762 982s 192116s 487 535s 731 958 193431 34 53 626s 51 83 930 46s 77s 194038 164 65s 224 305 409 825s

CIĄGNIENIE DRUGIE

Stała dzienna wygrana 20.000 zł. — 72901

2.000 zł.— 48835 59126 131733 169901

1.000 zł. — 78569 148352

500 zł. — 5967 111017 142914

400 zł. — 13710 77876 96074

200 zł. — 4959 10806 49454 59940 59981 95637 105413 110513 171606 172933 174132 175787

150 zł. — 1110 24892 26433 30344 31567 53664 54119 57724 57905 61720 90150 91825 96750 99397 102465 102971 103748 117330 118218 132029 139196 148002 155622 170991 174167 176634 177707 184054 185433 185738 190635 194789

Wygrane po 50 zł., z literą s po 100 zł.

187s 402 637 728s 969 1535s 770 2565s 93 694s 934s 3179s 496 754 834s 4415 737 5274s 300s 703s 6031 7161s 331 494 712s 8751 917 9115 271s 403s 607s 963.

10595 952 87 11041 893 966 12271 574 629s 13060 447 767 14282 83s 672s 985 87s 15239 682 16098 169s 346s 935 17027 45 36 323s 18389 824 19058s 647s 917s

20183 84s 658 758s 21020 359 22075 605s 23226s 24404s 586s 872 989s 25284s 536 84s 693s 838 26136 679s 27188 356s 790 820 28370s 29459s 89 501 792 95s 895 913s

30257 385 91s 889 31911 32132 487 33176s 242 315 626 720s 26s 55s 826s 69 34590s 792 806 36144 394s 736 809 38938s 61 39066s

40040s 211 543s 41075 786 42451 510 609 44614 782s 830 45190 579 676s 46696 752s 857 983 47134 433s 02s 865 942s 48059s 592 49240 409 34 505s 24 910

50021 89 90 556 51027 110s 331 812s 94s 52369 53007 268 623 728 54002 113 350 478 506s 44 56293s 418 869 57113 437 876 58825 957s 59150 203s 508s 789s

60065s 136 688 61263s 470 701s 34 988s 62287s 829 967 63254 441 619 21 847 64947 65092 103 445 708 66478 67219 301 14 467 761 823 65s 955 68012 610 938s 69294 605s 813 22 55s 989

70032s 628s 71006s 17s 96s 116s 35s 89s 224s 97 482 895s 944s 92 72371s 73052 169 883 74097 243s 507 75340s 552s 763s 76090 567s 949s 77435 634s 876 86 969 78715 851s 79139 744s

80286 358 60 462 97s 81199s 333 707s 853s 953s 82059s 669 767 870 83185 229s 486 503s 902s 84075 119 380

85297s 687 911s 86288s 464 87435 88141 645s 732s 826 89100 20 59 348 405 46 642s 775 910s

91021s 50 68 445s 620 705 93332 629 938 94619 95216s 426 527s 633s 96029s 30 104s 08 49s 68 237s 642 708 14s 815 20s 69 951s 97071 98285 444s 73 99335 487 843

100733s 812s 101216 423s 26 102131s 391s 634 724 104073 176 692s 983s 105242 593 752 991s 106571 87 711 107270s 391 776s 804s 906s 108295 924

110066 288 486 87s 726s 955s 111092 168s 448 842 112213 891 113053s 481 625 114779 115358s 539 116577 90s 787 117622s 938 118117s 753s 820s 978 119810 71

120370 470 523 86s 944 121147s 607 54 991s 122115s 222 77 123441s 124167s 94s 616s 712 62s 864 125413 977 126122 28 96s 395s 404 95 651s 806 94 74 127105 76 313 594 679 128625 81 129165s 336s 597 759 858s

130282 453s 956 131062s 89 131s 82 513 59 132324 710 86 133605s 37 134512 56 69 135579s 643 137190s 741 138082 142 722s 26 139464 613 34 840 72

140363 461 674 81 938 141169s 80 142662 761 949 143077 234s 546 606 853 80 988 144117 827s 45 929 77 145114s 221s 333 692 816 146229 362s 147214s 503 711 831 148256 429s 701 925s 149053s 271 507s 884

150882 151313s 39s 541 773 152042 179 280s 872 82s 153475 89 637 154422s 631s 155290 324 43 668 74 731s 70 156208s 447s 644 880s 157153s 367 560 785s 857s 902 158080 441s 557 62 663 159299 726 898s

160116s 22 306 25 45s 697s 161633s 883s 162174 707 163957s 66 164486s 719s 851 165161s 212 307 447 826s 88 166581 167398 825 923 168018s 253 923 169307 671 979

170002s 657 738 171041 111 637 758s 172522 865 173420s 570s 642 800 174151 648 175330 473 919s 176002 211s 86 363 475 177219 521 178274 179210s 398 781 922s

180029s 139s 638s 72 79s 970s 181049 75 256 182128 39 268s 606 183491s 508s 671s 800 184350 788 925s 71 185129s 85s 186108 263s 574 957s 187406 574s 688s 188160s 228s 55 86s 812 189664s 886s 190650

191297 484s 701s 192299 445s 84s 638 193118s 351s 815 194087s 100 55s 230 450s 511s 97

CIĄGNIENIE TRZECIE
Wygrane po 50 zł., z literą s po 100 zł.

187s 402 590s 98 637 77 728s 969 1082s 481s 554 708s 2565s 93 694s 3179s 754 834s 4415 50 737 5274s 300s 41 85 703s 6031 509 47s 875s 7084s 161 318s 494 712s 8056s 148 52 640s 751 857 94 917 9115 271s 403s 607s 963

10595 651 936 52 87 11355 393 966s 12079 207 574 629s 739 13447 690 701 65 67 68 800 14170s 210 82 83s 373s 672s 817 80 985 87s 15205 492 693 969 16066 153s 269s 346s 539 639 56 824 935 17199 323 712s 18389 626 790 92 824 19212 647s 96s 710 816s 917s

20184s 283 363s 531 758s 800s 21020

72s 84 575 811s 902 22075 23624 24732 56 989s 25222s 84s 354s 26433 837s 67 27549 89s 790 28231 372s 463 886s 29197s 357 459s 89 792 95s 895 913

30844 88s 31911 32622s 33242s 414 689s 720s 26 55s 826s 69 74 34114 214 351 590 609 53 792 806 35134 36208s 394s 571 736 96 809 96s 37000 92s 534s 677s 745s 38938s 61 39066s 67 175 826

40040s 48 104 211 55s 427 543s 767s 41075 313s 73s 520s 653 786 834 42169s 256 349 506 10 609 43037 44s 69 250 302 505 44284 560s 614 718 82s 889 45190 579 622s 76s 981s 46696 752s 94 838 910 83 47134 396s 433s 60s 48502 604s 724 896 948 49240 67s 505s 24 844 50 52s 984

50059 407s 556 753 808s 26 73s 51051 819 52190s 555s 803s 77s 53267 77 98 410 14s 83s 623 702 54506s 44 977 55406 56163s 98 221 93s 418 846 69 57152 437 532s 876 58825 59124 50 900s

60034 61s 199 493s 688 61128 263s 381s 470 589 701s 34 62539s 61 654 829 39 948s 63088s 254 621 82 871 64648 65092 103 26s 371 495 557 92s 708 66077 310 13 25 478 67002s 73 219 301 14 64 467 507 761 68012 69006s 242s 94 520 813 19s 971s

70264 71192 476s 789s 862s 95s 72241 824 73433s 804s 83 74067s 192 470 827 75237 453s 622 763s 92 884 76433s 708s 995 77462s 78368s 586 79859s 927

80140s 68 87 380s 455 78 746 96 947s 81282s 82257s 311 84619 86430 57s 91 572 602 95s 795s 87033 106 374 88045 157 239s 57 435s 715 895

90104 316 93s 411 630 793s 91112s 224s 99s 687 92002 75 933 93018s 578s 638 94615 95077 181s 96016 17 530s 97040s 72s 156 486 887

100040 549s 101096s 332 484s 709s 102281s 411 579 103050s 161s 104172s 482 893s 105290s 738s 106450 572s 99 107227s 45 490 523s 108380 769s 831s 109401 43 65

110574 112019s 75 257 619 113193 287 665s 817 79 115825 116109s 117171 577 632 118430 119436 784

1200095 806s 978s 121291 498 910 122490s 701s 123440 694 931 124377 126197 407 522 91 634 740s 883s 127256s 364s 566 843 128204 350s 129115 19 465

130326s 595s 131341s 482s 625s 947s 132008s 12s 96s 402 793s 978 133085 101s 58 67 504s 134001s 442 521 680 799s 987s 135841 73 136568 720 137101 258s 676s 138760 81 139172 216 400 808s

140020 875 141122 356 142409 52 143110s 12 144735 145208 337s 146073 269 712 915s 147220 817 919s 148139s 202 830s 995 149063s 172s 298s 436 502 891s

151103 58 831s 903 18 152107 489 514 838s 153018 384 403 13 664 154049s 412s 712 155447 156796 157573 158117s 267 316 795s 857s 961 159327 688s

160330s 57s 553s 933 161059s 120 260 388s 735 162125 518s 163435s 537s 866s 164178 410s 47 573 835 165282 552s 58 166467 789 846 996s 167127 287 638s 168385s 461s 883 169055 325s 771 971

170423s 762 901s 171528 42s 82s 875s 172172 77s 173105s 175009s 10 19s 607 725s 63 811 176506 701 177242s 353 599s 178136s 44s 913 179205 484

180371 681 181124 48 253s 97s 321 182476 951 183199 393 184524 185411 186126 288s 394s 187629 785 188102 80s 88

190623s 868 191002s 128 39s 416 801s 37 192531s 66 742 980 193253s 462 708s 77 874 194132s 416s 27s 708 952

אויפ'ן ווילנער אוניווערזיטעט-פראנט

ווילנע.
דאנערשטאג האבען די טומלען אין אוני־
ווערזיטעט זיך געשטארקט. מיט די ענדעקישע סטו־
דענטען האבען צוגעגעבען אויך אייניגע פראפעסא־
רען, וואס האבען געהאט פרעטענסיעס צו די... יודען
זיי פארגעווארפען, אז מיט זייער האנדלונג
פראצירען זיי די פריידליכע ענדעקישע יוגענד
...

ווער די אויגען פון פראפעסאר

פון 11 ביז 1 האט געזאלט פארקומען די
לעקציע פון פראפעסאר הלאסקא וועגען נישט אר־
גאנישער כעמיע.
פאר'ן אנהויב פון דער לעקציע האבען די
ענדעקעס געשאפען א שפאלער און נישט אריינגע־
לאזען די יודען. ווען די יודען זענען אריין אין זאל
האבען זיי פארנומען די פרייע פלעצער.
א גרופע ענדעקעס האט אנגעהויבען ארויס־
שטופען די יודישע סטודענטען אין מיט אזא כוח,
אז אין איין ארט האט מען צובראכען א באנק.
ווען ס'איז אריין דער פראפעסאר האבען די
יודען זיך ווידער געזעצט אויף די פרייע ערטער.
די ענדעקעס האבען דאן אין דער אנוועזענהייט פון
פראפעסאר ארויסגעשטויסען די יודען פון די ערטער
אין בעת דער הפסקה זענען אין זאל אריין די
פירער פון דער פארוואלטונג פון פוילישען
אקאדעמישען קרייז: דער פארזיצער גראמס, דראוו־
סקי, יאזשי קאצקי און האבען ווידער אנגעהויבען
ארויסשטויסען די יודישע סטודענטען. ס'איז
געווען אנוועזענד אסיסטענט ד"ר וואשעט־
שקא. נאך דער הפסקה זענען די יודישע סטודענטען
געבליבען. די ענדעקישע סטודענטען האבען אנגע־
הויבען זיי ארויסצושטויסען פון דער רעכטער זייט
דער פראפעסאר האט נישט רעאגירט. די יודי־
שע סטודענטען האבען פארלאזען דעם זאל.

לעגיטימירט דעם... יודישען סטודענט

דאס צווייטע יאהר אגראנאמיע האט געהאט
א לעקציע ביים פראפ. יאגמין. ס'זענען געקומען
אויך יודישע סטודענטען. אזוי ווי פאר די יודען
איז געווען אויסגעטיילט באזונדערע טישען, האט
...די יודען זיך נישט געזעצט, נאר געשטאנען.
...ענדעקישע מיטגליד האט דער פראפעסאר נישט
...רט. שפעטער האט ער זיך געווענדעט צו די
...מיט א פראגע פארוואס זיי שטייען און אנווייזן
...אויף די פרייע ערטער לינקס, האט ער זיי
...ען זיך זעצען. איינער פון די יודישע סטו־
...ען האט אויפגעקלערט, אז די יודען וועלען
...אופן נישט מסכים זיין זיך צו זעצען אויף
...צוגעטיילטע ערטער און וועלען בעסער שטיין.
...פראפ. יאגמין האט זיך דאן צובייזערט און
...רט, אז שטיין וועט ער נישט ערלויבען,
...זיי גלייכער ארויס. דעריבער האט ער די
...סטודענטען געוואָרנט, אז מען טאר נישט
...אוען די איבונגען. די וואס וועלען צוויי מאל
...אוען די איבונגען, וועלען פארלירען דאס יאהר.
...דעם יודישען סטודענט, וואס האט אויפגעקלערט
...אס די יודען שטייען, האט פראפ. יאגמין
...לעגיטימירט און פארשריבען ביי זיך זיין נא־
...כדי דער רעקטאר זאל איהם צוציהען צו
...פאראנטווארטליכקייט.
די יודישע סטודענטען האבען זיך נישט גע־
...זעצען אויף די געטא־ערטער און זענען אוועק.
...די יודישע סטודענטען פון צווייטען יאהר אגרא־
...האבען שוין דאנערשטאג דאס 2־טע מאל
...לאזען די איבונגען פון פראפ. יאגמין. היינט
...זיי ווייטער איבונגען. ס'איז אלזא גאנץ
...אז מען זאל זיי היינט צו די איבונגען
...צולאזען און זיי וועלען פארלירען א יאהר.

פראפעסאר הייסט ...ען לינקס

אויפ'ן 3־טען יאהר רעכט איז געקומען צו
אינצידענט:
פאר דער לעקציע פון דעקאן פראפ. פאנייקא
די ענדעקעס פארנומען אלע רעכטע ערטער

און פון די לעצטע צוויי רעכטע בענק האבען זיי
ארויסגעשטופט די יודישע סטודענטען.
ווען דער פראפ. פאנייקא איז אריין אין זאל,
זענען אלע יודישע סטודענטען געשטאנען.
דער פראפעסאר האט פארצייכענט אלע פא
מיליעס פון די אנוועזענדע יודישע סטודענטען און
אויפגעפאדערט זיי אין א קאטעגארישען טאן, זיי
זאלען זיך זעצען אויף דער לינקער זייט, אדער
פארלאזען דעם זאל. די יודישע סטודענטען איז א
צאהל פון 26 מענשען זענען דאן אוועק.

80 פאליאקען און 4 ענדעקעס

אנדערש איז דאס פארגעקומען אויפ'ן ער
שטען יאהר רעכט, וואו פראפ. יאווארסקי האט די
ענדעקעס נישט געלאזט תאוועון דייערע שטיק.
ווי אומעטום האבען די ענדעקעס פארנומען
אלע רעכטע ערטער. זייער צאהל איז אבער געווען
זענען די יודען געשטאנען. דער פראפ. האט זיך
ערטער.
ווען פראפ. יאווארסקי איז אריין אין זאל,
זענען די יודען געשטאנען. דער פראפ. האט זיך
געווענדעט צו די יודען, פארוואס זיי שטייען, דער־
ביי האט ער אנגעוויזען אויף די 2 פרייע רעכטע
ערטער און געהייסען די יודען זיך דארט זעצען.
די ענדעקעס האבען אבער נישט געלאזען. פראפ.
יאווארסקי האט דאן ענערגיש אויפגעפאדערט די
פוילישע סטודענטען, זיי זאלען נישט מאכען קיין
טומעל. דאן האט זיך אויפגעשטעלט איינער פון
די פוילישע סטודענטען און ערקלערט, אז אלע
פאליאקען גייען אלס פראטעסט ארויס. יא־
ווארסקי ארויס פון זאל. פראפ. יאווארסקי האט זיך
אנגערופען: ביטע זעהר! זענען פון די 80 פוילי־
שע סטודענטען ארויס נאר 4: 3 וואס האבען געטו
מעלט און נאך איינער. די לעקציע איז פארגע־
קומען רוהיג.
אויף דער הפסקה האבען די ענדעקישע סטו־
דענטען געדראהט דערפאר די יודען מיט קלעפ.
אויפ'ן ערשטען יאהר מעדיצין אויף דער לעק־
ציע פון פראפ. מאזעלעווסקי, האבען די ענדעקעס
געפרובט ארויסשטויסען די יודען פון די רעכטע
ערטער. פאר די יודען האבען זיך אבער אנגענומען
אייניגע פראגרעסיווע פוילישע אקאדעמיקער. פראפ.
מאזעלעווסקי האט נישט געלאזען טומלען, די יו־
דען זענען געזעסען אומעטום און די לעקציע איז
אריבער רוהיג.

דער פראָרעקטאר

אויף דער לעקציע פון פראפ. פאטקאווסקי
האבען די ענדעקעס ארויסגעשטופט די יודען פון
די רעכטע ערטער. דער פראָרעקטאר האט נישט
רעאגירט.

א פעטארדע אין ווילנא

ווילנע, (יט"א) דאנערשטאג שפעט ביי־
נאכט איז דורך אן אומבעקאנטען געווארפען געווא־
רען א פעטארדע אויפ'ן שפייז-געשעפט פון אפרים
נאוואשניאטיק אויף ציאסנא 20. פון אויפרייס איז
אויסגעבראכען געווארען די טיהר און שויבען און
עס איז אויפגעריסען געווארען א לאך אין ברוק.
צוליב דער שפעטער שעה זענען נישט געווען קיין
מענשען-קרבנות.
— אין אוניווערזיטעט איז די לאגע אן ענ־
דערונג, אויפן דריטן קורס אגראנאמיע, פון וואנען
דער פראפעסאר יאגמין האט נאכטען פארטריבען
די יודישע סטודענטען פאר נישט וועלען זיצען
בעת די איבונגען ביי א באזונדערן טיש אויף
לינקס. האט מען היינט די יודישע סטודענטען יא
אריינגעלאזט ווען אבער זיי האבען זיך אפגעזאגט
אוועקצוזעצען ביים „יודישען טיש“. האט דער
פראפעסאר זיי ארויסגעטריבען, אזוי ווי זיי זענען
שוין צום דריטען מאל נישט אנוועזענד געווען
אויף די איבונגען, וועלען זיי דעריבער פארלירען
א יאהר.

די לאדזער וואיעוואדזטווע ווערט פארקלענערט

ווארשא, 20 (טעלעפאניש)
דעם 19 ד. ח. איז אונטערן פארזיץ פון
פרעמיער סלאוואי סקלאדקאווסקי פארגעקומען א
זיצונג פון מיניסטארען ראט, אויף וועלכער עס
איז אנגענומען געווארען דער פראיעקט פון געזעץ
וועגען דער אדוואקאטור. דער פראיעקט שטעלט
פעסט, אז קאנדידאטען צום אדוואקאטען שטאנד
פערפליכטעט נישט נאר דאס אדורכמאכען די אד־
וואקאטישע אפליקאטור, נאר פריהער מוזען זיי
אדורכמאכען געריכטס-אפליקאציע, וואס מוז פאר־
ענדיגט ווערען מיט א עקזאמען.
דאן האט דער מיניסטארען-ראט אנגענומען
א פראיעקט פון געזעץ וועגען ענדערן די גרע־
ניצען פון אייניגע וואיעוואדזטווס, דערונטער
אויך פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע, וואס זעהען
פאר דאס איינשליסען אין דער פויזנער וואיע־
וואדזטווע די קאלישער, קולער, קאנינער און
טורקער פאוויאטען.

בעפרייאונגס-אורטייל איז א פראצעס וועגען כלומרשטע „בעליידיגען דאס פוילישע פאלק“

סאנדאמיר (יט"א) אויף דער ארויספאהר
סעסיע אין סאנדאמיר האט דאס ראדאמער קרייז־
געריכט באטראכט דעם פראצעס פון אייגנוואוויכער
פון זאוויכאסט משה ראטשטיין, וועלכער איז אנגע־
קלאגט געווארען אין באליידיגען דאס פוילישע פאלק.
אלס עדות זענען ארויסגעטרעטען צוויי לעהרער פון
זאוויכאסטער האנטווערקער-שול, קארידאלסקי און
ביאלי, און א שילער פון דער זעלבער שול. דעם אנ־
געקלאגטען האט מען דערמיט צוגעשריבען די ... ווערטער
ראדאם, וועלכען עס איז א... ...
... צו באווייזען, אז די ערשטע ...
באפאלען. באלידיגט ... ...
זאוויכאסט קיין סלופטש, א ראטש...
האבען באלידיגט דאס פוילישע פאלק ...
וויזען געווארען. דאס געריכט האט ראטשטיין ...
פרייט פון שולד און שטראף.

2 אויספליגען קיין וויען
דעם 28/II — 7/3 און 28/II — 13/3 135 זל.
אינדיווידועלע רייזעס קיין פאלעסטינא
די נאהענטסטע אפרייזע דעם 3־טען מערץ 1937.
אינפארמאציעס ערטיילט:
Wagons Lits Cook
PIOTRKOWSKA 68, tel. 170-70.

פושקין און יודען

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

נאר אין שטיבעלע דעם קליינעם
זיצען יודען אויף דער וואך.

אין דער שטילקייט פונ'ם שטעטעל
קלאפט דער טורעם-גלאק חצות,
שא. א האנט א שווערע
פלוצלונג קלאפט אין טיר פון גאס.

די משפחה טוט א ציטער,
און דער יונגער בלייכער יוד,
עפענט אויף די טיר פארוואונדערט.
שטייט א וואנדערער דארט יוד.

אויב אין זיין ליד „יהודית“ זענען די פערזען
אויסגעשמידט פון שטאל און פון אייזען, זעהען
מיר אין דעם לעצטען ליד אזוי פיל זעעלישע
עמאציעס, איבערהויפט אין אנהויב פון דעם ליד,
דאן ווען ער שילדערט אונז דאס בילד פון דעם
ארימען יודישען שטיבעלע און דער ארימער יו־
דישער משפחה.
דער אלטיטשקער זוכט טרייסט פאר זיינע
יסורים אין דעם דיקען ספר, וואס ליגט פאר זיינע
אויגען. עס שטייט פאר אונז דאס בילד פון טיפע
עלענט, די צעבראכענקייט פון דער יודישער אומגליק
כער מוטער ביים ליידיגען וויגעלע.
צו פיהלט איהר נישט אין דעם, ווי די משפחה
האט א ציטער געטון, דאן, ווען דער וואנדערער האט
שפעט אין דער נאכט אנגעקלאפט אין דער טיר,
דעם איביגען יודישען פחד פאר רדיפות?
אזוי פיל הארציגקייט, אזוי פיל ליבע, וואס
קומט פון יסורים, וואס קומט פון צוזאמענהאלטען
זיך, פון פילען איינער דעם צווייטען, פון לעבען און
ליידען צוזאמען.
דאס איז אלץ, וואס מיר האבען געפונען אין
פושקינס שאפונג וועגען די יודען. אין פושקינס
ווערק קען מען נישט זעהען קיין שנאה צום יודישען
פאלק. ווען נישט דער פריהצייטיגער טויט פון גרוי־
סען פאעט, וואלט ער געוויס צוריקגעקומען צו די
יודישע טעמעס און ווי ס'האט געפאסט אפ'ן נביא
פון שיינקייט, אמת און גוטסקייט, איידעלקייט און
שיין-גייסטיגקייט, וואלט ער געוויס געשריבען וועגען
יודישען פאלק, ווי ס'קען וועגען איהם שרייבען א
גלויביגער קריסט, א טיפער דענקער און א גרויסער
פאעט.

ווייסע וואכען פון קאנסום

דער באדייטענדער אומזאץ ווי אויך די מאסען-פרע
קווענץ פון די די באזונדערע בעת דער ווייסער וואך אין
„קאנסום“ ביי דער וו. דזעווער מאנופאקטור איז א גע
נוגענדער באוויז וועגן דער פאפולאריטעט פון קאנסום
די דירעקציע ילויטן מוסטער פון אויסלאנד, פאר'
קויפט דאמען און הערן-וועש, קאנפעקציע צו אונגעוועהנליך
ביליגע פרייזען, וואס האט ארויסגערופען א פארשטענדלי־
כע אנערקענונג ביים פובליקום. יעדע אינציגע זארגפעל־
טיגע בעל-הבית'טע וועט זיכער אויסנוצען די זעלטענע
געלעגענהייט פון די ווייסע וואכען און וועט מאכען אלע
איהרע איינקויפען נאר אין איינציגען ווארען-הויז
„קאנסום“ ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

ביורא פון דער עלעקטראווניע „רעקלאמירט“

די לאדזער עלעקטראווניע, זארגענדיג פאר איהרע
קליענטען, האט ערעפנט א באזונדערע רעקלאמאציע-
ביורא, וואס נעמט אן אנמעלדונגען וועגען איבעררייס
און צושטעלען פון עלעקטרישען שטראם.
דאס איז א באדייטענדע באקוועמליכקייט פאר די אבא
נענטען און נאכמעהר, וואס די ביורא געפינט זיך אין
צענטרום שטאט (קיליגסקי 72) ביז איצט האט זיך דאס
ביורא געפונען אויף טארגאווא 1. דער איצטיגער אדרעס
איז באדייטענד באקוועמער פאר דער מעהרהייט איינ־
וואוינער.

טעאטער, מוזיק און פערגוויגונג (קאמוניקאטען)

סאשא לעאנטיעוו און האלינא ראד־לינסקא אין לאדז

דינסטאג דעם 2-טען מערץ האלב ניין אין אוונט וועט
אין פילהארמאניע זאל פארקומען א גרויסער טאניק-
פעסטיוואל פון וועלט-בארימטען סאשא לעאנטיעוו און
האלינא ראדליכסקא, פרימא באלערינא פון „טעאטער ווועל־
קי“ אין ווארשא, לאורעאטקע פון אינטערנאציאנאלען
טאנץ-קאנקורס אין וויען, אין פראגראם רעליגיעזע טענץ,
„סאלאמע“, קאווקאזישע, סלאווישע, כאראקטעריסטישע
רוסישע טענץ און אנדערע.
ביים פארטעפיאן פראפ. אטא פלעק, קאפעלמייסטער
פון דער ווינער אפערע. בילעטען צו באקומען אין פיל־
הארמאניע.

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטישען טעאטער ווערט היינט 12 פארמיטאג
געשפילט „לודזשי נא קושע“ 4 נאכמיטאג — „בענבען“
אין אוונט 8.30 — „פאוואודזש“.
— אין טעאטער פאלסקי גאסטראלירט היינט צום
לעצטען מאל דאס ווארשאווער רעוויו-טעאטער „13 זשאנ־
דוב“ מיטן פראגראם „צא וואלנא וואיעוואדזשע“. עס
ווערט געשפילט 4.30 נאכמיטאג און 8.30 אוונט.
— אין פאפולארנע טעאטער ווערט היינט 4.30 נאכ־
מיטאג און 8.30 געשפילט „דאמי אין הוזארי“.

ראדיא - פראגראם

זונטאג, דעם 21-טען פעברואר

8 צייט-סיגנאל, 8.18 מוזיק (פליטען), 8.50 ידיעות,
9 גאטעסדינסט, 10.40 פליטען, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03
פעליעטאן, 12.15 עפענונג פון 13-טען אינטערנאציאנאלען
שאפין-קאנקורס — טראנסמיסיע פון דער ווארשאווער פיל
הארמאניע, 1.15 קאנצערט, 2 באקס-מעטש פוילען-עסט־
רייך (אין לאדז), 2.15 פארוויילונגס - קאנצערט, 3.30
רעפארטאזש, 4 רעקלאמע - קאנצערט, 4.10 ראטגעבער פאר
ארבייטער - ספארטלער, 4.25 קאמעראלער הערשפיל, 5
קאנצערט — טראנסמיסיע פון ארגענטינא, 5.30 סימ־
פאנישער קאנצערט (פון ווילנע), 7 ליטעראַרישע סקיצע,
7.25 לייכטער קאנצערט. 7.50 אויף די פריוויליגע לעמ־
בערגער כוואליעס, 8.20 אוונט-ידיעות, 8.30 קאנצערט,
אויסגעפיהרט פון מארטא עגערט און יאן קיעפורא (פון
קראקא), 10.30 מוזיק (פליטען), 10.50 ספארט-ידיעות.

1-טע רעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קינדער-באקען און יאס. עס
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאכט.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און
הויט-כאנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אויף אלע ארט אנאליזען.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—9 אוונט

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און
פרויען-קראנקהייטען.
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11
פון 12 ביז 1 ביינאכט.

Dr. med. L. Berma...
...געלבלאבא 15 טעל. 149-07
...על-ארצט פאר מענער - שוואכע-בע
...נדלונג אין סעקסועלע בעראטונג
...נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

Dr. med. H. LUBIC...
...פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע
...זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאס 7 אויף
...פילסודסקיעגא 69
...(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32
...נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 אוו
זונטאג און חגאות פון 9—11 פריה.

Dr. REICHE...
...אלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
... מענער - שוואכע - בעהאנדלונג
...סקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע
...נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט

פורים-הערב

געשמאַקפּול דעקאָרירט פון 15 זל. ווייז, מעהד, קאַניאַקעז, ליקערז, באָמבאָ... פרוכטעז און דעליקאַטעסען צו נידריגע הענקיריין=פּרייזן שטעלט...

...win i delikatesów „VICTUAL" Piotrkowska 64 tel. 112-35

„קאָנסום" מיר פאַרבעטן אַלע צו דער ווייסער וואָך

ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור

קען זיך פאַרזאָרגן מיט לייוונט און וועש צו זייער נידריגע פּרייזן!

...ONSUM [...] WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY S.A.

וואָס איז איינגעאָרדנט לויטן מוסטער פון אויסלאַנד, בעת וועלכען יעדער איינציגער

ראַקיטשינער 54. צופאַהר מיט טראַמוויי...

קלאַנג-קינאָ CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

היינט און פאַל-גענדע טעג!!! ERROL FLYNN

דער אונפאַרגעסליכער KAPITAN BŁOOD אלס

„שאַרזשאַ פון דער לייכטער בריגאַדע"

(SZARŻA LEKKIEJ BRYGADY)

אדלער פון קרים — אין גיגאַנטישע... רעזשי פון ...TIZ

אין די איבעריגע ראָלען: OLIVIA de HAVILLAHD i DONALD CRISP

פּערפומעריע „MODERNE" Zgierska 4

tel. 263-39

עמפּפעהלט אַ גרויסן אויסוואַל פון פּערפומעריע-וואַרען פון אַלע אינלענדישע און אויסלענדישע פירמעס צו זעהר נידריגע פּרייזן. ביי אַ גרעסערן איינקויף ספּעציעלע ראַבאַטן.

לעזט דאָס „נייע פאָלקסבלאַט"

וויכטיג פאַר אַלע!

ברילאַנטירונגען, יאַנקערמען, יעלאַנזנגען, מעמפערשנדונגס, חתונה-קאַרטען, אַרט. עטיקעטן.

ביטן־עטיקעטן, מאָס־ביכער, בראָוט־עטיקעטן, מריקאַ־עטיקעטן, שטריכערדען און כיוטערדען

מיט די מאָדערנסטע שריפט עמפּפעהלט

די שנעל-דרוקערײַ בראַמבער

לאָדז, צענעלניאַנאַ 8 טעל. ...5-09

א קוואַליפיצירטע פּערוקן-פּעריז

קען זיך מעלדען אין שיך-סאַלאָן פון א. אַגורעק זאַוואַדזקאַ 11.

צאָהן-אַרצט סטאָמאַטאָלאָג Józef Rick

צאָהן- און מויל- = קראַנקהייטן

פּאָלודניאָוואַ 9.

נעמט אָן פון 9—1 און פון 3—7 אָוונט

בעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום

פ. שאַץ, לאָדז

פּיעטריקאָווער 37

קליינע אַנאָנסן

1 זלאָטי אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

וואָס יעדער איינער דאַרף... סען וועגען שלח-מנות אויף פּורים... שענסטע און בעסטע מצה-טאָרטן... שטיקעס בלויזן און פאַרטיגע... בעקומט איהר נאָר ביי א. אַפּ... פּיעטריקאָווער 8.

א רייזענדער, גוט בעקאַנט... מיזען און פּראָווינץ, אין דער קאָנ... בראַנזשע, היטלעך, זוכט א פּאָ... אָפערטען אין אדמ. אונטער...

צו פערקויפען א ניי מאָדערן... צימער, א קרעדענס, א רונדע... שטיהל און א סערוואַנטקע. ... וויטשאַ 52. וו. 21.

אַן אינטעליגענט-פעהיגער יונ... קען גוט פּויליש מיט א שיינע האַנט... און בעזיצט די בעסטע רעפּע... זוכט בעשעפטיגונג אין א געשעפט... אָדער אינקאַסענט פאַר'ן קלענסטן... האַלט אָדער פאַר בלויז קאָ... ל. זשי. אָפערטען אין אדמינ... „ענערגיש".

לאַדען-איינריכטונג... פאָלגענדע געשעפטן: גאַלאַנטער... קאָנפעקציע-אַרטיקלען, פּערפומעריע... איינצעל-טיילען, אויך אינגאַנצען... קויפען ביי סעפער, פּיעטריקאָווער... צווישען 10 און 12 פּאַרמ.

זאָפאָרט איבערצוגעבן... קיאָסק אויף פּאַפּיראָסען. צו ווענ... פּיעטריקאָווער 59, וו. 26.

אין פערלויף פון 3 מאָנאַטן... איך די העברעאישע שפּראַך אין... און אין שריפט מיט אַלע כללים ווי... אויך מפטיר מיט א דרשה צו... מצוה. פּרייז צוגענגליך. מיין ש... נדאַנסקאַ 24, לעהרער א. איסקי...

שרייבען שעהן און ש... לערנט אויס דער בעוואוסטער קו... ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך... אויסגעלערנט שרייבען א גוטן... בריף אין 15 לעקציעס אפילו ד... קען גאָרנישט שרייבען. די עלטער... נישט קיין ראָלע. די פּרייזן—צוג... אַלעע 1-טער מאַי 4, ביי ליפּשיץ...

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט פון באַלד אָן א געהילף-ריכטעווער ביים קאַמאַשען-שטעפּער אויף 11-go Listopada 41 נ. גוטמאַכער.

א קוואַליפיצירטע קעטלערין אויף א 22-ער מאַשין, שטענדיגע אַרבייט. ווערט זאָפאָרט געזוכט ביי קאַמינסקי, פּוילנאַצנאַ 26.

מאַשינערס צו א בעסערע סאָרט הויזן קענען זיך מעלדען יעראָזאָלימסקאַ 7, וו. 11.

איך זוך א ריעק-גייהערין און א מענער-מאַשין אויף אַפּנוץ. אָפערטען אין אדמ. אונטער „R".

ראַקאַלעז

צו פערמיטען א זוניג, ליכטיג צימער מיט אַלע בעקוועהמליכקייטען, נישט קרעמפּירענדער דורכגאַנג. זילבער-בערג, לעגיאָנוב (ושעלאַנאַ) 9.

וויכטיג! צו פערמיטען פון זאָפאָרט א פראָנטאָווע צימער פּאַרטער אַלס סוב-לאָקאַטאָר, עס קען זיין אויך א געשעפט אויך. פּילסודסקיעגאָ 19, וואהנ. 2.

א שטוב אַלס סובלאָקאַטאָר איז פון זאָפאָרט אָוועקצוגעבן פּאַרטער. — סטאַראָגניאַנאַ 5, רוג פּראָזשעטשנאַ, ביי ראַקאָווסקי.

א געוועלב צו פערדינגען 11. ליס-טאָפּאַדאַ 50. צו ערפאַהרען ביים ווירט

פערשידענעס

א הויז צו פערקויפען, צוזענטועל צו פערפאַכטען. אָפערטען אין אדמינ. אונטער „הויז".

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון אייראָפּא און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

פאַרקויפט אין אַלע אַפּטייקן, אַפּטייק-סקלאַדן און פּערפומעריעס.

Fabr. Chem. Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

בחנם ווערט צוגעפּאַסט אַלערליי גלעזער!

„OPTICUM"

28 פּיעטריקאָווער 28

בעזיצט אויף לאַגער א גרויסע אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמבינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס, אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזן. ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט זעמטל. רעפּעראַטורען: פּינקטליך און רעעל — געדענקט די אדרעס עס ווערן אָנגענומען אַלע סאָרט רעצעפּטען פון די ה"ה דאָקטוירים

אַכטונג, לאָדז און פּראָווינץ

די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע פון

יודישע לאַנגע מלבושים

מ. לאַבערשטיין מאַכט בעקאַנט די געעהרטע קונדשאַפט, דאָס מען געשעפט איז פאַרזעהען מיט'ן גרעסטען אויסוואַהל פון לאַנגע מלבושים ווי אויך א ספּעציעלע אָפּטיילונג פון די בעסטע קוואַליטעטען סחורות אויף בעשטעלונגען, וואָס ווערען אויסגעפערטיגט אין דער קורצסטער צייט לויט'ן פאַרלאַנג. געדענקט דעם אַדרעס!

משה לאַבערשטיין

אַגראַדאָוואַ 1, אין הויף, 1. שט: לינקס

רעטשניצע

פאַר ווענערישע-קראַנקע מענער · שוועכע און הויט-קראַנקהייטן

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

פּיעטריקאָווער 45

טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָוונט. פרויען און קינדער נעמט אָן א פרויען-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט. א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.

M. JAKOBSON

choroby chirurgiczne

(spec. chirurgia kostna)

ul. Dr. Sterlinga 22

telefon 174-42.

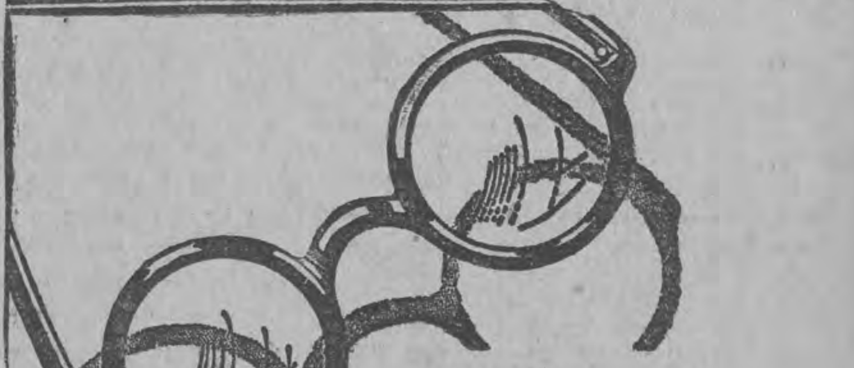

OKULARY

BINOKLE

LORGNON

istn. od r. 1894 MAGAZYN OPTYCZNY

SZYMON URBACH

Sp. z o. o.

Łódź, Piotrkowska 33. Tel. 222-23.

אַפּטיק אורבאַך, פּיעטריקאָווער 33

וויכטיג פאַר ברוך-קראַנקע

(רופּטורען) זאָווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין-שווינדזוכט, פּלאַטפוס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.

פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילן און בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאַגען און קישקע · זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַזשען.

פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, פון אַלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פּלאַטפיס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.

געגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי שטרימף לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט ספּעצ. אָרטאָפּעד

א. פּעטריקעוויטש, לאָדז

9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ)

אַכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאַנקזאַגונגען קענען בעוויזען ווערען

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. RAKOWSKI

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט

ביי דער קליניק איז טעטיג

א רענטגען-קאַבינעט

פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי-פאָטאָגראַפיען

Dr. med.

Markowiczowa

choroby skórne i weneryczne

MONIUSZKI 2, tel. 166-35.

Godz. przyjęć 8—1, 3—7 po poł.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.